

Price \$3.00

Ціна 3.00 дол.

НОВІ ДНІ

• NOWI DNI •

УКРАЇНСЬКИЙ УНІВЕРСАЛЬНИЙ ЖУРНАЛ

Vol. XLIV

ТРАВЕНЬ - 1993 - MAY

No. 518

**A Ukrainian Monthly published
every month except August by
the Nowi Dni Co. Ltd. in
Toronto, Ont., Canada**

Адреса "Нових Днів":

**NOWI DNI
P.O. Box 400, Stn ~D~
TORONTO, ONT., CANADA
M6P 3J9**

Publications Mail Registration Number 1668

International Standard Serial Number

ISSN 0048-1017

Editor-in-Chief: M. Dalney
Business & Advertising manager:
A. Horhota

**1 YEAR SUBSCRIPTION -
РІЧНА ПЕРЕДПЛАТА:**
CANADA: \$30.00
U.S.A.: \$30.00 US

Австралія: \$38.00 австралійських
Інші країни
\$30.00 American or equivalent
Авіапоштою - \$70.00 (в Австралії \$85.00)

**НАШІ ПРЕДСТАВНИЦТВА:
ALBERTA - АЛЬБЕРТА:**

E. Krasnoshtan
4510 - 106 St., #208
Edmonton, Alberta T6H 4X2
Tel.: 437-7098

M. Waksutenko
28 Alguna Cres.
Rostevor, S.A. 5073

AUSTRALIA - Австралія:

F. Habelko
61 Lawson Ave.
Frankston 3199, VIC. Australia
Tel.: 03-783 7782

GR. BRITAIN - ВЕЛ. БРИТАНІЯ:

Mr. A. Bondarenko
34 Gibbon Rd.
London W3 7AF England
diasporiana.org.ua

Видає Спілка "НОВІ ДНІ" з обм. відповіальністю

Мар'ян Дальний - головний редактор

Редколегія: Тоня Горохович, Василь Гришко, Мар'ян Дальний,
Олексій Коновал, Інас Омеляненко.

Адміністратор і Оголошення - Ада Горгота

У ЦЬОМУ ЧИСЛІ ЧИТАЙТЕ:

Оксана Шморгун -- ЩЕ НЕ КІНЕЦЬ (<i>вибране</i>)	1
Ю. Дончевський -- ПАМ'ЯТІ Т. ШЕВЧЕНКА	2
Л. Омеляненко -- ВЕСНА	2
О. Кононенко -- ЧОРНА ХМАРА	3
Марта Онуфрів -- ЗЕМЛЕ МОЯ	7
Ганна Черінь -- ПАПКОРН	8
Вол. Прядка -- БЕЗ КУЛЬТУРИ ЗАГИНЕМО	12
Лариса Масенко -- ГОВОРИТЬ МОСКВА...	14
Дмитро Обяк -- УКРАЇНА В "ЗАЛІЗНОМУ КУЛАЦІ"	15
Володимир Жила -- І ТРИВОГИ, І РАДОЩІ	17
Василь Верига -- ДЕНЬ ПЕРЕМОГИ, ЧИ ЖАЛОБИ?	22
Павло Пундій -- ДО 80-річчя Д-ра Ю. МОВЧАНА	24
Наталія Кібець -- ДО ДНЯ МАТЕРІ	25
A. Семенюк -- ЩЕ ДО ПИТАННЯ "ПОМІЖ ЗАХОДОМ І СХОДОМ"	26
Ліна Майба -- ТВОРЕЦЬ УКРАЇНСЬКОЇ ТКАНИНИ	28
Богдан Шарко -- ВІШАНУВАННЯ ПАМ'ЯТІ КЛИМА ЧЧКИ-АНДРІЄНКА	30
Юхим Красноштан -- СЕСТРИ СПІВАЮТЬ БАТЬКОВУ ПІСНЮ	32
Павло Лопата -- ПРО ПРАЦЮ КУМФ...	33
Мар'ян Дальний -- "ОСНОВА" ПОВЕРТАЄТЬСЯ	34
Богдан Чепурко -- РЕЖИСУРА ГОСПОДНЯ	34
Ро-Ко -- ЯК Я ХОТИВ СТАТИ ПИСЬМЕННИКОМ, А СТАВ ГУМОРИСТОМ	38
I. Халіва, В. Шевченко, Ю. Савін і інші -- ЛИСТИ ДО РЕДАКЦІЇ	39

На першій стор. обкладинки: Павло В. Мельник. "Миргород" (із серії "Сорочинський ярмарок"); декоративний пласт. Кераміка. Полтава, 1992 рік.

● Передруки і переклади дозволені за поданням джерела. ● Статті з поданими іменами авторів не конче висловлюють погляди редакції. ● Незамовлених матеріалів редакція не повертає. ● Редакція не відповідає за зміст платних оголошень і застерігає собі право виправлюти мову та скорочувати надіслані матеріали.

Література, мистецтво, наука, суспільне життя

Оксана ШМОРГУН

ЩЕ НЕ КІНЕЦЬ... (вибране)

* * *

*Літо холодне,
як осінь,
осінь -- як змучений птах,
не відлетівши досі,
гине у мене в руках,
ніби листок зів'ялий,
сонця засає жар,
і потоки іржаві
дощ несе з-поза хмар.
Хмари темні,
як погляд
спохмурілих зіниць,
брюви -- ніби розводи
громових блискавиць,
тіло мое -- неначе
спрагла дощу земля,
Ти -- як весняна повінь,
й як літо гаряче -- я.*

21.06.1985

* * *

*Ще не кінець.
Ще не могила.
У бій останній понести
приречені пробиті крила.
Ще не спалили всі мости.*

*Ще не засипала лавина,
Ще не поглинула земля,
Хоча здалося на хвилину,
що залишилась тільки я.*

*На нашій ниві ще не встигло
усе бур'яном порости --
ще є життя, ще є надія,
якщо зі мною встанеш й Ти.*

30.07.1987

* * *

*I над руїнами душі --
встають мої забуті мрії,
як бруньки після сніговію:
примерзлі, але ще живі.*

*Вже не боюся. Не питаю.
Не прошу. Не благаю в зір.
Не сподіваюсь. Не чекаю.
Лиш серце шепче ще -- "повір".*

17.05.1989

*В амфітеатр людської долі
прийшли Ви, щоб чинить добро:
у зачарованому колі
чіпляти "зрадника" тавро.*

*На сцені перед світом права --
майстерно склепана вистава,
де славнозвісний "бонвіан" --
неперевершений Обман.*

*Раби ж -- залишаються рабами,
й -- рabi судитимуть рабів,
запрагнувши марної слави
повалених псевдоцарів.*

22.08.1991

* * *

*Туга за всім давно минулим
нарешті вільна, наче птах!
Героям славу повернули,
негідним присудили крах*

*Нові часи -- нові портрети,
і на двер'ях -- нове ім'я.
Комусь забрали кабінети,
комусь віддали вітмаря...*

*Так страшно -- ніби перед боєм.
Сиджу сама, забившись в кут,
і -- переможні міни строю
у павутинні власних пут...*

*Які бої, які там війни!
Чи помічаємо, чи ні --
йдемо у ті самі обійми
Її Величності Брехні...*

04.02.1992

* * *

*Немає ворога на світі.
Є страх раба і тупість каті.
Ми -- стадо, звикле до бездії:
яка безжалісна розплата!*

*Не зло добро перемагає --
то покривили нашу душу.
І там, де гідності немає,
ми рятівне вставляєм: "мушу!"*

*Але ж -- не діждеться свободи
той, хто не вирікся кайданів,*

*а виканючав вигоди
в перефарбованих тиранів!*

*Бо сонце -- світить.
Ось воно!
Без трьохсотлітньої підмоги!...
Достатньо:
підвести чоло
і -- звестися на власні ноги.*

13.11.1991-20.07.1992

Юрій ДОНЧЕВСЬКИЙ

ПАМ'ЯТІ Т. ШЕВЧЕНКА

*Назустріч сонцю, у негоду
Самотній вийшов Він на шлях --
Співець страждання і свободи.
Світився гнів в Його очах.*

*Співця хуртеча обнімала
Важка була терниста путь
Ta знав поет, що оживут
Його закуті ідеали.*

*Людей будили і живили
Його натхненій пісні.
Так надає рослинам сили
Проміння сонця навесні.*

*Любов'ю матері до сина
Свою Вітчизну Він любив,
Її народ, і небо синє
I словоїків дзвінкій спів.*

*Громадянин, борець, поет,
Ішов Він сміливо вперед.
I все чекав, що ранок встане,
Що на погоді скоро стане.*

*Ta не діждав, не стало сили
I Він знеможений упав...
A буря снігом порошила
I вітер плакав і стогнав.*

*Шануй же матір-Україно
Співця твоїх відвічних мрій!
Його поезія-перлина.
У ній відбився голос Твій.*

м. Київ, Україна

Л. ОМЕЛЯНЕНКО

ВЕСНА

*Солов'ї відспівують весношну
Яхонтам забутливих зірок,
Місяць ніжно пестить квітку кожну,
Бархат трав і кожен колосок.
Солов'ї відспівують весношну
Ніжним розам, водам тихих рік,
Біла вишня патоку молошну
Срібним шовком ронить, як торік.

A мені відмірює чужина
Телеграфними стовпами путь,*

*Та квітки розкішної жоржини
Не дають удосяті заснуть.*

*A мені відлічує чужина
Дні тривожні, місяці, роки,
Та забуть не в силі я калину
I порослі шпоришем стежки.*

*Ти навчи, прекрасна англічанко,
З поглядом холодним, мов туман,
Як забуть русьву таращанку
I в степу задуманий курган?...*

*Ти навчи, прекрасна англічанко,
Як ночей забуть весінній хміль,
Як лазуреві забути ранки,
Колоскову пісню рідних піль?...*

*Не цілуй -- не треба!... Bo не кожну
Біль вгамує любошів вінок...
Солов'ї відспівують весношну
Яхонтам забутливих зірок.*

ЛАВРЕАТИ ШЕВЧЕНКІВСЬКИХ ПРЕМІЙ-93

Указом Президента України почесні звання лавреатів державної премії України ім. Тараса Шевченка 1993 року присуджені 24 діячам літератури, мистецтва, театру, кінематографії, літературознавства, журналістики.

Серед цьогорічних лавреатів Шевченківських Премій -- письменник Микола Руденко, поети Володимир Коломієць, Дмитро Міщенко, Степан Сапеляк та Леонід Талалай, художники Феодосій Гуменюк і Василь Лопата, актори Богдан Ступка і Наталія Лотоцька, мистецтвознавець Григорій Логвин, хореографи і хормайстри Мирослав Вантух, Світлана Фомініх та Леопольд Ященко, кінорежисер Кіра Муратова та інші.

У галузі журналістики і публіцистики премії посмертно присуджені Лідії Коваленко та Володимирові Манякові за народну книгу-меморіал "33-ий: голод". ■

КАРАВАН -- 93 ВІДЗНАЧАЄ СВОЮ 25-ту РІЧНИЦЮ

(Канадська Сцена) -- В червні цього року ви можете побувати в багатьох країнах, навіть не виїжджаючи за межі Торонто. Все, що від вас треба, -- це взяти участь у святкуванні 25-річниці Торонтського Міжнародного фестивалю-каравану.

Караван проходитиме дев'ять днів у 45 павільйонах. Десять з них нові або відновлені після перерви. Паспорт-квиток на всі павільйони каравану коштує \$12 до 14 червня, а після -- \$14. На один день квиток коштує \$7, для дітей до 12 років вход вільний, якщо їх супроводжують дорослі.

Засновниця річного фестивалю Зена Косар говорить, що багато павільйонів, які були традиційними впродовж останніх чверть століття, цього разу знову повернуться. Серед них: Аtenи, Будапешт, Київ, Krakів, Манітоба, Делі, Охо Райос, Іспанський Порт, Рим, Сідней-Юкланд і Токіо.

ЧОРНА ХМАРА

(Фрагмент сценарію фільму "Голод -- 33")

Пам'яті батька -- заслуженого лікаря України Макара Кузьмовича Конопенка присвячує.

Частина... Районна лікарня

Діючі особи:

КОСЕНКО Макар Іванович -- головний лікар,
НАДІЯ -- його дружина,
ДІД ІЛЛЯ -- батько Надії,
ДУДАР Степан Миколайович -- лікар,
ГАЛЯ -- лікар асистентка,
ОНОПРІЙ -- завгосп лікарні,
МИКОЛА -- конюх,
МИКОЛА ДМИТРОВИЧ -- директор олійниці,
СЕКРЕТАР РАЙКОМУ,
УПОВНОВАЖЕНИЙ НКВС,
Медсестри,
Санітарки,
Голодні чоловіки, жінки, діти,
ВОРОНКО -- кінь

Картина... 1. Зима, Сніг. На задньому плані паркан лікарні, за ним будинки лікарні. На білому снігу щось сіріє, немов лежить людина. Стежкою йде Макар КОСЕНКО. Зупиняється, іде навпроте, наближається до сірої "плами" -- на снігу лежить чоловік, почорнілий, опухлий. Важко визначити його вік, але мабуть близько тридцяти. Живий. Дивиться великома від голоду очима на Макара.

ЧОЛОВІК: Вмираю, доктор.

МАКАР: Почекай, ще рано вмирати. Піднімайся, піднімайся. Обійми мене.

Чоловік через силу зводиться, обхоплює Макара за шию і той бере його на себе і несе до лікарні.

Картина... 2. Кімната у лікарні -- прийомна. Чоловік лежить на кушетці. Біля, на дзиглику вже порожня миска і порожня чашка, ложка. У кімнаті МАКАР, другий лікар Степан ДУДАР, завгосп лікарні ОНОПРІЙ, сестра, санітарка.

МАКАР: Ми кормимо хворих на рак у той час, як під парканом лікарні вмирають молоді і здорові люди.

До Степана: Випиши Пилипенка. Він все одне помре. На його місце положи ось цього.

Картина... 3. Палата Лікарні тісно уставлена койками. На койках опухлі молоді люди. Половина -- жінки і коло кожної дитина, одні зовсім малі, інші трохи більшенькі.

Картина... 4. (Крупним планом). Миска наполовину заповнена затіркою, поруч тарілочка з кашею. Ложка.

Картина... 5. Коридор лікарні. Збоку стоять койки -- на них голодні.

Картина... 6. (Крупним планом). Миска на чверть заповнена затіркою, поруч тарілочка з грудочкою каші. Ложка.

Картина... 7. Коридор лікарні заставлений койками, наспіх збитими з грубих дощок лежаками, на них голодні. Один на якомусь ганчірі просто на підлозі.

Картина... 8. (Крупним планом). Миска -- на денці трохи затірки, ложка. Тарілочки немає.

Картина... 9. Приймальня лікарні. За столом сидить Макар, збоку медсестра. Перед столом на стільці сидить опухла жінка з дівчинкою років п'яти на руках.

СЕСТРА: Куди взяти, чим кормити? У нас більше нічого нема.

ЖІНКА: (Простягає дитину). Візьміть хоч її, а я вже, як воно буде.

МАКАР: Візьмемо, візьмемо... її і тебе.

СЕСТРА: Чим кормити?

МАКАР: (кричить) Знайдемо!

Сестра з жінкою і дитиною йдуть до лікарні. Входить старий.

СТАРИЙ: Докторе! Рятуйте! Вмираю.

МАКАР: Нема чим рятувати.

СТАРИЙ: Ви ж берете голодних.

МАКАР: Нема вже куди.

СТАРИЙ: (стає на коліна, плаче і простягає до Макара руки): Не посилайте на смерть, докторе. Пожалійте!

МАКАР: Ти вже пожив, друже. Хай поживуть молоді...

Картина... 10. Тісна кімната у лікарні. "Конференція" медперсоналу.

МАКАР: Ми можемо хоч горище закласти голодними, але не можемо підкормити їх хоч так, щоб урятувати від голодної смерті. Нема чим. Проте все ж ще дещо можемо зробити. Усі ми харчуємося тут, у лікарні, та ще й одержуємо хліб на картки. А люди нічого не мають окрім смерті. Тому далі харчуватимуться у лікарні лише чергові, наполовину того раціону, який досі мали, інші житимуть на картках.

Шум у кімнаті.

СЕСТРА (кричить): Чи багато дістанеться хворим, якщо ми охлянемо? Їх же удесятеро більше ніж нас!

МАКАР: Ми зможемо врятувати життя ще десятьм дітям.

САНІТАРКА (плаче): У мене ж троє діточок, що я маю робити?

МАКАР: Добре. У тебе хай буде так, як було. Марію ще треба підкормити, вона вагітна.

ІНШІ (кричать): А ми?! А ми?!

МАКАР: А ви, як і я!

Картина... 11. Кімната у квартирі лікаря. Макар і дружина Надія.

НАДІЯ: Що ж ти робиш, Макаре! Твої діти голодні.

МАКАР: Там ще голодніші, Надійко!

НАДІЯ (*плачє*): Ну що я можу робити? Вони ж просять їсти.

МАКАР: Протримаємося, Надійко! Прийдеться трохи потерпіти. На прожиток вистачить. Від голоду не помремо.

НАДІЯ (*тулиться до Макара і плаче*): Ой, Макаре, Макаре! Довго все це буде? Як людям жити?

МАКАР: Чорна хмара над Україною. Зграї чорних круків шматують народ. Бо саме ж він корінна Київська Русь. Вони страшніші від монгольської навали. Страшніші, Надійко! Навіть ті такого не коїли. Але народ виживе. Виживемо, Надійко! Ще не вмерла Україна! І не вмре ніколи.

Входить дід Ілля. Виймає з торбини чорну буханку хліба, яку одержав на картки, і жбурає її на стіл.

ДІД ІЛЛЯ: Господи! Де ж ти, Господи? Пече мені груди ця хлібина. Несу її, а на вулиці лежать і вмирають ті, хто її виростили і їх діти. І ніхто, ніхто їм не поможет! (*Кричить у розpacії*): Розбійники! Бандити! Що з людьми роблять!

Картина... 12. Поле за лікарнею. У далину йде дорога. На тлі поля стоїть кінь. Худий. Біля коня конюх. Трохи збоку Макар.

МАКАР: Прийдеться, Миколо, нам розлучитися з Воронком. Послужив він людям добре, нехай і востаннє послужить своїм тілом.

МИКОЛА: А хто ж Вас возитиме, Макаре Івановичу?

МАКАР: Ноги повезуть. Я готовий на них "їхати" аж до самої Камчатки, якби толк в цього був.

МИКОЛА: А хто ж продукти, білизну, дрова до лікарні буде возити?

МАКАР: На собі повеземо. А коли до дров дійде, то може доти голод ущухне. Придбаємо коня.

МИКОЛА: Він же з людьми вівсом ділився. Йому самому і чверті не залишалося.

МАКАР: Оце його і врятувало. Але нічого не поробиш, Миколо. А те, що у нас не буде більше коня -- мовчи! І всім скажи, щоб мовчали. Тоді увесь овес людям дістанеться.

МИКОЛА: Може...

МАКАР (*перебиває*): Ні, Миколо! (*Підходить до Воронка, гладить його по ший*): Воронко, Воронко! Ніколи собі цього не прощу. Але що ж маю робити? Ти вже старий, Воронко. В тебе вже он більма на очах. Ти старий, Воронко. Жити тобі і так вже небагато залишилося. А вони ж молоді. Ти один, Воронко, а їх багато. (*До Миколи*): Веди Воронка!

Крупним планом. Голова коня. Кінь голубить обличчя Миколи довгими оксамитовими губами. Микола плаче.

Широким планом. Микола веде коня дорогою у далину.

Музика грає старовинну українську козачу пісню: "Ой, конику вороненський". Хоча ця пісня про смерть козака, але для нього загибелю коня теж була наче смерть рідної людини.

Мотив пісні дужчає, шириться, приймає напружене трагічне забарвлення і потім по мірі віддалення Миколи з конем, висукає-вичу-

хає і раніш ніж зовсім затихнути переходить у ледве чутний вібруючий плач.

Картина... 13. До кабінету головного лікаря Коценка вбігає схвильована сестра.

СЕСТРА: Привезли важкого хворого... Машиною!

МАКАР: Несіть його швидше сюди.

Вносять хворого. Солідна, зовсім не голодна людина. Але обличчя посиріле й спотворене болем. Хворого кладуть на кушетку.

МАКАР (*вигукує*): Миколо Дмитровичу?! Що з Вами?

МИКОЛА ДМИТРОВИЧ: Ой, болить! Живіт болить!

МАКАР (*мацає живота*): Потерпи, миленький, потерпи... Заворот кишок. Негайно до операційної!

Картина... 14. Операційна районної сільської лікарні того часу. Зі стелі звішується трьохсот ватна електролампа, але вона не горить. На столі лежить хворий, за ним і над ним, обличчям до камери Макар, спиною до камери і трохи збоку лікар-асистентка Гая, над головою хворого операційна сестра тримає апарат для анестезії. Апарат примітивний -- нікельювана куля з горловиною, оббік бичачий пухир, який коливається у такт диханню хворого. Позад Макара, трохи збоку Онопрій тримає велику гасову дванадцятилінійну лапму -- підсвічує.

МАКАР (*до асистентки*): Кохер... піану... кетгут... шовк... Та не цей номер! (*кричить*).

ГАЛЯ: Іншого нема.

МАКАР: Давай цей.

Раптом заточується, піdnімаючи руки у хірургічних перчатках. Завгост похапцем ставить лампу на підлогу (світло знізу) і підтримує лікаря.

СЕСТРА: Тримай його! Це голодне зомління!

МАКАР: Нічого, нічого. Зараз, я зараз. Нічого, хлопчики й дівчатка. Майже все зроблено. Треба зашити.

ГАЛЯ: Я зашию, Макаре.

МАКАР: Спасибі, Галю. Зробимо разом.

Випрямляється, бере щипчиками криєу голку з ниткою. Зашиває.

Картина... 15. Кабінет головного лікаря. Біля стіни ліжко, на ліжку Микола Дмитрович. За столом сидить і пише Макар.

М.Д.: Макаре Івановичу, друже мій. Врятував! Вік тобі цього не забуду.

МАКАР: Якби я тебе не врятував, мене б під суд повинно було б віддати. А от ти врятуй життя двадцятью дітям.

М.Д.: Як то?

МАКАР: Звичайно! Дай лікарні тонну макухи.

М.Д.: Ой, Макаре! Та я б радий, хоч десять тонн. Усе на обліку. На Сибір загонять. У тaborах згнояте!

МАКАР: А двадцятеро дітей житимуть. Як же воно так виходить, Миколо? Мене під суд за те, що тебе не врятував, а тебе -- за те, що врятуєш дітей. Хто ті люди, хто вони такі, які встановили такий порядок? Зводять зі світу хлібороба, увесь наш народ. За ради чого? Він же всіх кормить! Проте я тебе розумію. Дай

хоч два центнери. Тихенько. А там, дивишся, через місяць ще трохи підкинеш.

М.Д.: Ой, Макаре! Загониш ти мене на Сибір! І сам до Сибіру підеш!

МАКАР: Może olії ще трохи даси. Насіння трхи?...

Картина... 16. Кабінет першого секретаря Райкому партії. Гарно обставлений, Крісла. На стіні портрет Сталіна.

СЕКРЕТАР: О! Максиме Івановичу! Дорогий наш лікар! Давненько з Вами не бачились. Давненько!

МАКАР (*посміхається*): Значить добре себе почуваш. А то б прибіг.

СЕКРЕТАР: Дуня! Принеси чай і бутербродів. -- Найкращих... Що ж привело Вас до нашого порогу?

МАКАР: Що привело? -- До Вас з дріб'язком не прийдеш. Треба більше харчу лікарні -- удвоє.

СЕКРЕТАР: Та ти що? -- Здурув! Де я тобі його візьму? Пий краще чай з бутербродами. Пригощайся.

МАКАР: Та вони мені щось у рота не лізуть.

СЕКРЕТАР: А ти не стісняйся. У наш час вередувати небезпечно.

МАКАР: Та якби від того у лікарні харчу прибавилося, то я б у тебе усі бутерброди з'їв.

СЕКРЕТАР: Чув я, чув, що ти лікарню у богадільню перетворив. Та тільки що з того? -- Це ж "краплина у морі!" Нічого ти цим не зміниш.

МАКАР: Трохиме Захаровичу! Скільки у вас життів?

СЕКРЕТАР (*здивовано*): Одне!

МАКАР: І в мене одне. Отже разом двоє. А це ж менше ніж "краплина у морі". Ну добавте ще хоч відсотків тридцять.

СЕКРЕТАР: Нічого не дам! Хто на цьому місті сидів до мене менш ніж пів року тому? -- Данило! А де він зараз? -- На Колимі подихає. Я туди не хочу.

МАКАР: Прийде час і ви відчайдушно шукатимете хлібороба до землі, щоб накормив вас. А його не буде, бо ви його в землю загоните!

Картина... 17. Кабінет уповноваженого, чи як там, НКВС по району. Обставлений трохи скромніше ніж

у секретаря райкому. На стінах портрети Сталіна і Дзержинського.

Входить Макар.

УП-Й (*показуючи на стільця*): Прошу, Макар Іванович! Курите!

МАКАР: Благодарю. Не курю.

УП-Й: А вот я не вінімаю изо рта папироси. Робота така. Макар Іванович! Собствено говоря, ми вас візвали сюда вот по какому поводу. Испокон веков больниці були предназначені для лечення больних людей. А у вас?

МАКАР: Больные.

УП-Й: Какие больные? Что у них? -- Холера, аппендіцит, рак?

МАКАР: У них страшная болезнь -- дистрофия.

УП-Й: Что то я такой болезни не слыхал.

МАКАР: Ви не врач. Есть такая болезнь. Она страшна тем, что візвана людьми!

УП-Й: Есть или нет -- какая разница. Ви подкармливаете кулачье! Вот-что!

МАКАР: Какое кулачье! Кулаков давно уже всіх отправили на Колиму. Ето простые крестьяне, ето народ!

УП-Й: Так уж народ. У вас нет класового подхода, доктор. Если не хуже. Почему вы до сих пор не в Партиї? Хотя вам не раз предлагали? Уклоняетесь! Почему?

МАКАР: Я врач! И это для меня главное. Позвольте людям накормить себя и я пойду в партию.

УП-Й: Ах, вот оно что! Значит Партия не кормит людей? Знаете ли, да за такие слова, за такие мысли!...

МАКАР: Сошлете на Колиму? Ну, что ж -- ссылайте!

УП-Й: Еще успеем. Бросьте заниматься благотворительностью. Вы не поднялись до уровня огромных задач, которые решает Партия, а они требуют жертв!

МАКАР: Если вімрет народ, кто ж вас кормить буде? До каких вам будет задач?

УП-Й: На Україні свет клином не сошелся.

МАКАР: А я родился под Чигирином. Я українец!

УП-Й: Так вы оказываетесь еще и националист! Да за такие дела!... тебя, мой миленький, к стенке поста-

Complete
Home
Comfort!

- Автоматична, контролювана комп'ютером доставка оліви
- 24 години, 7 днів тижнево радіодисп'єчерська обслуга
- Продаж і обслуга домашнього огрівального устаткування
- Обслуговуємо Торонто, Ошаву і околиці
- Все фінансуємо на догідні сплати.

SIPCO OIL LIMITED

83 Six Point Road, Toronto M8Z 2X3,

Tel.: 232-2262

ВІ МОЖЕТЕ ПЛАТИТИ БЕЗКОШТОВНО У COMMUNITY TRUST, 2299 BLOOR ST. W.

вим!... Но я єтого не сделаю, -- раптом посміхається уповноважений, -- Ви очень хороший врач и, если меня хватит кондрашка, то я не пойду к райздраву, хотя он член Партии, у него высокое классовое сознание он честно доносит на вас. Я пойду к Вам. А сейчас ступайте! Работайте и не испытывайте наше терпение. Намотайте на ус, что я сказал!... Да! (услід лікареві, який прямує до дверей). Вы до сих пор получаете овес на коня, которого у вас нет, которго вы уничтожили. Это же прямая уголовщина. Это непорядочно, доктор!...

Картина... 18. Кімната у лікарні. "Конференція" медперсоналу.

МАКАР: Нас звинувачують у тому, що ми не лікуємо хворих. Мене могли б звинуватити у більшому, але цього не сталося і я вдячний вам за це. А тепер запишіть кожному в історію хвороби гастріт, доуденіт, холеру, рак, що завгодно. Будемо і далі рятувати здорових людей!

Картина... 19. Подвір'я лікарні вщент забите голодними, напівживими людьми. За натовпом маячила штабель, складений із трупів -- кістки обтягнені позеленілою шкірою. На високому ганку стоїть Макар.

ЛЮДИ: Докторе! Візьміть і нас, врятуйте нас!

МАКАР: Куди я вас візьму? Чим врятую?

ЛЮДИ: Пожалійте нас, докторе!

МАКАР (гірко): Нема в мене статку, щоб усім допомогти.

ГОЛОС З НАТОВПУ (майже божевільний): А-я! Я голодую, а сам жереш! Мені помирати, а сам живеш! -- З натовпу виходить опухла напівжива людина, високо піднімає над головою зібрані у кулами руки, тягнеться до лікаря, падає недалечко від його ніг і плаче. Доктор обходить його, підходить до жінки з дитиною і бере в неї з рук дитину, підходить до другої, бере в неї дитину, кличе п'ятирічного хлопчика і він чіпляється за його халат, за другу руку хлопчика береться дівчинка, за її ручку ще дівчинка і так він веде до лікарні майбутнє свого народу.

-- Спасибі, докторе! -- кричать матері, які залишаються вмирати.

Картина... 20. Кабінет головного лікаря. На стіні гучно цокають ходики. Час пізній. За столом сидить головний лікар -- Макар Косенко. Він знімає, зминаючи у долоні, ковпак хірурга, кладе його на стіл і стиснувши голову обома руками дивиться кудись у простір.

Крупним планом. У сухих очах стома і біль.

Россия 194021
С-Петербург, пр. М. Тореза, 28, кв. 76
Кононенко А.М.
тел. 552-90-26

ЕПІЛОГ

За 27 літ, у 1960 році Кіровоград ховав Заслуженного лікаря України Макара Кузьмовича Кононенка. Попереду машини на півтора квартали завдовжки простяглися люди з вінками і вся машина була уstawлена вінками і квітами. ■

відчиняйте

КОНТО СОВИ

Кредитова Спілка "СОЮЗ" радо пропонує Вам відчинити нове кonto для дітей -- Кonto Сови "Сімон". Це кonto дасть можливість Вашим дітям навчитися ігровим шляхом управлінню грішми. Кonto Сови призначено для дітей до 12 років і надає їм такі спеціальні зручності та послуги:

- * ощадну книжку сови Сімон
- * членську картку Кonta Сови
- * величину уділів лише 10 долярів
- * щоденні проценти, виплачувані місячно
- * щомісячне заохочування, подарунки, конкурси
- * термінові вклади на суму лише 100 долярів
- * поквартальну виписку про ріст заощаджень

SO-USE CREDIT UNION

2267 Bloor St. W.	Toronto	763-5575
406 Bathurst St.	Toronto	363-3994
31 Bloor St. E.	Oshawa	432-2161
26 Eglington Ave. W.	Mississauga	568-9890

Ваша Кредитова Спілка
має великий вибір фінансових послуг.
Звертайтесь до нас з усіма
Вашими фінансовими потребами.

ЗЕМЛЕ МОЯ...

Земле моя життєдайна... Уквітчана пахучими зеленими, встелена розкішними травами. Оповита вранішніми серпанками, скупана тремтливими росами. Обцілована лагідним сонечком, заколисана пестливими вітерцями. Твої небесні очі-зорі в душу заглядають, дивним трепотінням її наповнюють. Чари Твої більшають з роками, обважнілі ними йдем в Твої обійми.

Земле моя рідна... Темні соснові бори, кучеряві світлі діброви, пустотливі переліски, урочисті поляни. Високі стрімчасті гори, споважнілі пологі пагорби, безмежні поля із співаючим на всі лади пташиним царством, соковиті луги із веселковими барвами. Рувчукі гірські потоки, неквапливі рівнинні ріки, дзеркальні озерця та безмежні водяні гладі. Широкі біті тракти та загублені в просторах вузесенькі стежечки. Земле моя... Незображенна сила Твого притягання. Якимсь млюсним трунком наповнююш душу. І барви чужинецького світу стають байдужими, а серце рве пекуча туга. Це кличе материнська земля.

Тоді в маревах припадаєш до кожної знайомої стежини, обціловуєш кожну билину. Шаліеш від височеніх карпатських смерек, що своїми вершками підпиращуть небо. Разом з ними сніш, п'ючи грудьми передсвітанкову тишу, прокидаєшся від шепоту зачарованого лісу. І очікуєш великого дива. Благословляється ранок рожевістю обрію. На небокраї наставляється ріжечок сліпучо-огненного Дажбога. Все навколо тремтить від його ніжного голублення. І звершается диво з див -- замість чорної глухої ночі настає ясний день, новий день моєї землі.

Земле моя українська... Прадавня колиско моого безсмертного народу. Стоптана кочівниками, завойовниками, сусідами-недругами. Зазнала немало горя, пролила немало сліз, зросилася кров'ю своїх синів, пам'ятаєш люті орди. Все перенесла, все витерпіла. Понесла страш-

ну руйну -- споганено Твою предивну вроду, спотворено Твоє прекрасне лоно.

Земле моя священна... Пошматована, скалічена, сплюндрювана, квилю тужно над Тобою я. Кровить незагоєна чорнобильська рана... Та ще дорожчо, ще милішою Ти мені стала. Лише б вистояти в ці суворі дні. Лише б повернулись діти до ріллі. Вірю, що вкриєшся і м'ятою, і любистком, і неосяжними пшеничними ланами. І будуть кохати Тебе, і будуть леліять Тебе, і будуть святкувати Тебе.

Земле моя, пісне моя... Серце роздерте навпіл журбою за Тобою. За болями накочується ще нестерпніший біль. Слабнуть сили. Відпусти мене, звільни мене хоч на коротку мить від заворожіння свого. Дай забуття, а в ньому і зціління мені. Бо лелеки повертають до рідного гнізда тільки скріпивши свої крила. ■

F.I.N.D.S.

Dress
For Less
Discount
Designer
Fashions!

UP TO 50% OFF

Open Nightly till 7 p.m.

PHONE 761-9613

FINDS

DISCOUNT DESIGNER WEAR

365 JANE STREET
TORONTO, ONTARIO M6S 3Z3

ШВИДКО І ДЕШЕВО, "КОБЗА" ПЕРЕШЛЕ В УКРАЇНУ:

ВІДЕОКАМЕРИ, ВІДЕОМАГНІТОФОНИ, КОПІЯРКИ, ФАКСМАШИНИ,
ТЕЛЕВІЗОРИ, КОМП'ЮТЕРИ, АВТОМОБІЛІ, МЕДИКАМЕНТИ, ХАРЧІ,
НОВІ І ВЖИВАНІ РЕЧІ

ЗА ВІТАЙТЕ ДО "КОБЗИ"! ЧЕКАЄМО НА ВАС!

3253 LAKESHORE BLVD. WEST, TORONTO, ONTARIO M8V 1M3

TEL: (416) 251-9110

FAX: (416) 253-9515

Travel & Tours

626019 ONTARIO LTD.

СПЕЦІЯЛІЗУЄМОСЯ У ПОДРОЖАХ НА УКРАЇНУ.

МАЄМО КВІТКИ НА ВСІ АВІАЛІНІЇ
ДО БУДЬ-ЯКОЇ КРАЇНИ СВІТУ

TEL: (416) 503-0530

3253 LAKESHORE BLVD. W., TORONTO, ONT. M8V 1M3

ПАПКОРН

Мого коханого переманила якась паскуда. Виба-
чаючись, більше лаятись не буду. Але вона таки паскуда.
Врешті, це не найгірше в світі слово -- тепер хіба ж
такі вживають? Я її ніколи не бачила. Кажуть, багато
старша від мене й зовсім не гарна. Але яка ріжниця!
Переманила! Такого самого бажаю їй.

І що ж мені тепер робити? Кажуть, -- на милування нема силування. А мені такого й не треба, щоб
хтось його міг відманити. Та ще й тоді, коли все моє
життя зосередилося в нім. А я ж його не манила, не
заманювала, не переловлювала! Але він запевняє, що
так.

Зловлену рибу не ловлять? Ловлять!

Що ж мені тепер робити?

І поки я це обдумувала, ще одна біда звалилась на
мою голову. Ні сіло, ні впало, звільнили мене з ро-
боти. Сказали -- тимчасово, може скоро назад покли-
чуть -- але мені вільно шукати іншу працю. Якщо
знайду. Тепер же рецесія. А я на своїй посаді почувала-
лася так міцно і впевнено, як із своїм коханим.

-- Мамо, а що я піду до Картера в його "Армію
миру й допомоги" -- буду з ним будувати хати для
бездомних негрів! Яка честь -- стругати дошки плече-
в плече з самим президентом!

-- З колишнім президентом, -- усміхнулась мама.

-- А ти часом не принесеш мені в хату негрін?

-- О, мамо, що ти про мене думаєш! Ти ж мене
так виховала, що ні чорної, ні білої дитини без шлюбу
не приведу!

-- А зовсім не про те думала. Просто, пожалієш
якусь чорну сиротину, та й принесеш мені на вихо-
вання. Але облишім жарти. Що тобі в голову прий-
шло, дочко? Нащо тобі іхати до Картера, коли тебе
кличе Україна? -- І преса наша, і радіо щодня просять
молодих українців, а спеціально -- купців, торго-
вельних агентів, комп'юторних інженерів, щоб хоч на
кілька місяців іхали Україні помагати. Ти ж закінчила
коледж комерції, маєш диплом і досвід -- ідь в Україні!
Відгукнись на заклик великого Кобзаря: "В Україні
ідіть, діти!"

-- А знаєш, мамо, твоя ідея одразу мене заполонила!
Буду думати, як її здійснити. Що б я могла там
робити?

-- Ти могла б там викладати англійську мову,
перекладати, працювати в їхнім Інституті Міжнарод-
ного Менеджменту -- е такий у Києві...

-- А якби щось цікавіше? Якби там щось продава-
ти, таке, щоб і мені, і людям корисно?

-- Подумай. У тебе є трохи доларів у банку, а я
ще й своїх додам. Доляри в Україні дуже дорогі, так
що на початок вистачить...

Другого ж дня при сніданку я поклала на стіл
невеличкий пакуночок, пригрівши його в мікропічці.
В кухні смачно запахло кукурудзою.

-- А це ще що за несподіванки? Мало тобі вівсяної
каші?

-- Це мій бізнес в Україні. Я вирішила там про-
давати "папкорн". Смачно і дешево. Як ти думаєш,
піде? Тільки ж треба це якось назвати. Там же пап-
корну нема... Як буде "папкорн" по-українськи?

-- Папкорн там є, тільки в місті він не дуже
знаний. А в селях на гарячій сковороді для дітей
баранці покают -- тоді, як кукурудза постигне. Отож,
по-українськи це звуться "баранці".

Чудово! Починаю діяти. Мое щастя -- чуже не-
щастя: наше кіно зачиняється -- й напевно дешево
продасть мені свої машини для папкорну...

Київ! Столиця України!... Була я тут два роки
тому -- ще всюди чула російську мову; а як до кого
заговориш по-українськи -- дивляться на тебе з-під
лоба й удвають, що не розуміють. Так ніби до них
китайською мовою заговорили! А тепер скрізь дзве-
нить наша мова, навіть і без акценту, бо тож таки
українці, мова в них у крові зберігалась, -- треба було
тільки волі. Навіть і росіяні говорять мовою України,
бо ж то -- мова землі, на якій вони й народилися.

-- Панночко! Барышня! Miss! -- смикали мене з
усіх боків таксисти. Вибрали того, що кликав мене
панночкою. Його авто помальоване блакитним і жив-
тим. Шофер-балакун докучав розпитуванням, не
давав мені роздивлятись навколо.

-- А де ж ваші славні каштани? Ще не цвітуть?

-- А нащо вони мені нужні? У нас є інакші каш-
тани, там, де за доляри все на світі дістати можна -- ті
країці. А дерева вже одцвіли. А ви, панночко, надовго
приїхали, чи може назовсім? Бо тепер і такі бувають.
Але вообще -- пару тижнів помучаться та й утікають.

В готелі одразу морока: через те, що я не з туром,
а одинцем, для мене не вистачило кімнати. Я вже
хотіла дзвонити в управу міста, але господиня зми-
лувалась і відступила мені свою кімнату: "А я з двір-
ничкою переночую, а завтра щось придумаємо". Кім-
ната не пишна: брудна заяложена канапа, що мабуть
ніколи не була новою, хібащо в минулім столітті. Під
ліжком купа сміття -- певно, попідмітали його туди,
щоб не виносити. В відчинені двері видно убиральню,
таку огидну, що я відразу зачинила двері. Але на стіні
килим і велика картина з ведмедиками й квітами --
що за насолода... Автім, нічого, якось можна жити.
Якби пішла за Картером, може б у ще гіршому
притулилася...

Вранці хтось у вікно постукав. Раз-два, потім тих-
ше ще кілька разів... Відхилила фіранку -- щось ніби
китиця квітів... Ах, та це ж бузок! Розчинила вікно, і
пахучі квіти з вітром увірвалися в кімнату. Це мене
так Київ вітає, моєї матері, отже й моя батьківщина...

Пішла до Міської управи дістати місце й оформ-
ити угоду. Марудили мене з відділу до відділу, з
кімнати до кімнати, аж поки я таки дісталась, куди
треба. Середнього віку лисолобий, оглядний чоловік
із запорозькими вусами зустрів мене як давню зна-
йому:

-- Сідайте, Катерино Опанасівно, сідайте! Вітаємо молоду українську силу, що приїхала до Києва тую червону калину підіймати! Слава і честь!

-- Ой, не так пишно, вже ж та калина піднялась... її підтримаю, щоб розросталась... Що тепер маю робити? Дасте мені дозвіл, чи контракт, чи угоду -- як тут у вас водиться? Маю щось підписати?

-- Олімпіє Спиридонівно, принесіть дос'є панни Катерини Пасічної, -- крикнув через двері. Через усього яких півгодини дос'є прибуло. Але...

-- Прочитайте й підпишіть, а потім поїдете у відділ кватирних наймів, вернетесь по апробат, потім інспектор перевірить угоду, голова відділу затвердить, я ще раз перегляну -- тоді вже буде все.

Навіть найдовші речі мають кінець -- прийшов він і для цієї церемонії. І от я стою в своєму кіоску на Контрактовій площі на Подолі. Ніколи не мріяла продавати кукурудзу під боком у Києво-Могилянської Академії, під пильним оком Григорія Сковороди, що глянув на мене гранітно чорним оком і проскандував: "Ой, ти птичко жовтобока, не клади гнізда високо!"... А я йому: "Та де ж там високо, зовсім низенько, при самій землі..." Наклала привезеної з Америки кукурудзи в машину, ввімкнула мотор -- іде! Баранці підскакують жовті, великі, пухнасті, пахнуть спокусливо. Полила їх трохи розтопленим маслом, підсолила... Чекаю на покупців, а вони й не забарились.

-- По чим? -- питаютися.

-- Один купон.

-- Давайте десять пакетів.

Оце почин! Взяла я той купон, а він же такий гарненъкий! І Либідь на нім, і Україна, і "Національний Банк України", а на звороті -- Софійський Собор. Виглядає, як справжні гроши. А я думала, що купон -- то щось таке сіре, примітивне... За американським звичаєм, перший купон-карбованець пришиплю до стіни -- на щастя.

Тим часом, виросла черга. Вже вийшли всі баранці, засипала вдруге. Збоку стоять молоденька вродлива дівчина й очей з мене не зводить. Але в чергу не стає. Невже хоче баранців, а й карбованця не має?

-- Хочете баранців спробувати? -- кажу.

-- Дайте! Але я хочу вам допомогти. Бачу, що ви одна на всі боки розриваєтесь.

-- Дякую, але я тільки почала й не маю чим платити... Мушу сама.

-- Я вам допоможу безкоштовно.

І ось ми працюємо вдвох із Тамарою. Вона швидка, спритна, як білочка, та ще й щебече без упину. За кілька годин вже й не стало зерна -- довелось передчасно закрити кіоск.

-- Так у нас у всіх крамницях, -- зауважила Тамара.

-- Люди все розхапають, і закривається крамниця. Ну що ж, підемо додому. Де ви живете? Я тут, за рогом.

-- А я в готелі, тільки завтра мушу вибиратися, десь собі мешкання шукати. Може знаєте яке?

Firchuk's
SENDING PARCELS FOR OVER 30 YEARS

ПОСИЛКИ НА УКРАЇНУ
• ОДЯГ • ХАРЧІ • ЛІКИ • ВІТАМІНИ •

MOREM 	99¢/lb.	\$2.18/kg.
LITAKOM 	\$2.27/lb.	\$5.00/kg.

БЕЗПЛАТНО ДОСТАВЛЯЄМО ДО ХАТИ НА УКРАЇНІ

Queen St. store: 364-5036 NEW
Bloor St. store: 766-6771
Hamilton store: 549-2005

-- Ви з Америки? Та за долари вам хто завгодно найме.

-- Алеж для "чужих" (отак нас ображають! Ми, значить, чужі!) тут інші ціни. Правлять за кімнату стільки, як у Америці. А я справді не багата, баранці продаю по українських, а не по американських цінах, тож хотіла б найняти недорогое приміщення. Та й не хочу, щоб усі знали, що я американка. Бож я справді й не американка; якщо приїхала сюди жити й працювати -- значить, я українка.

-- Знаєте що? -- подумавши трохи промовила Тамара. -- Хочете жити зі мною? Тільки в мене одна кімната в комунальній квартирі. А ви знаєте, що таке комунальна квартира?

-- Ні, не знаю.

-- Спільна кухня, убіральня одна на всіх, так що треба також у черві стояти; і телефон, слава Богу є, в коридорі, також один на всіх. Як через телефон говориш, всі твої секрети знають.

-- Я згодна. Скільки платити?

-- Двадцять карбованців на місяць не забагато?

-- Тож це задаром!

-- Тільки ще одне... -- промовила Тамара ніяково.

-- У мене п'ятирічний син. Це нічого?

-- Я не знаю, чи він мене вподобає. Попробую задобрити його баранцями. Ходімо до вас.

Тиждень пройшов добре. Баранці стали однаково популярні як у дітей, так і в дорослих.

-- Ти, дядя, не пхайся в чергу, -- сварився хлопчик. -- Як хочеш баранців, то йди їх шукати в колгоспі, а цей поп-корн для нас. Тъотя, дайте три пачки попкорна.

-- Чого це ваші діти не хочуть називати кукурудзу баранцями, а завертають на англійську мову? -- питала я Тамару Й Дмитрика.

-- Бо ми дуріємо за всім американським, -- відповів Дмитрик. -- Ми любимо джінси, особливо проперті, рок-музику, всяку поп-культуру -- і попкорн. Зніміть оту вивіску "БАРАНЦІ" і напишіть "ПОП-КОРН".

Тамара також так думала. Дитину вона народила, як ій було 18 років, і одразу ж розійшлася з чоловіком -- "Ні, він розійшовся зі мною. Як то кажуть, покинув мене. Ну й добре, а то довелось би не тільки дитину, а ще й його годувати! Ну, я тоді була молода-дурна, не знала де, що й до чого!"

"Ти й тепер не знаєш", -- подумала я з жалем. До Тамари мало не щодня забігав патлатий і бородатий наслідувач "хіп-пів" Джек. Як його насправді звали, не знаю, але він називав себе Джеком, а Тамару -- Теммі. А мене Кеті, скільки б я його не виправляла. Із Дмитриком він бавився, як хлопчиксько, і вони тішились, як однолітки. Дмитрик слухався його скорше, ніж мами-Тамари або мене. Джек підробляв на вантажних роботах, а справжнє його покликання було -- модерна поезія. Тільки хіба ж заробиш на хліб віршами, та ще й модерністичними?! Джек охоче читав нам свої поезії, аби ми тільки слухали.

*Губа в губу,
Труба в трубу.*

*Ходи зі мною, кицю, бу!
Або до чорта бу-ба-бу.*

*Діди оброслі, як в грому,
На бубні баба бу-ба-бу.
Між дам фудульних і панів
Іван танцює без штанів.*

-- Який же то Іван? -- поцікавилась я. -- Чого доброго Драк?

-- О ні, той так уже запанів, що до нього з "бу-ба-бу" не підходить. Гріхи молодості забув. Взагалі Іван, як то українця в світі називають. Або Гриць.

-- Або Дмитрик, -- додав малий.

-- Ні, ти інакший. Спершу вирости, а тоді в поети запишешся...

Моєї кукурудзи вистачило рівно на місяць. Вторгувала цілі мішки купонів, повіднісila до банку -- вистачило на кукурудзу, Тамарі заплатити, ще й дещо лишилось. Ale що зробиш без кукурудзи?

Тамара нарадила піти до брокера.

-- Ти не знаєш, що то таке, а це отаке в нас нове диво завелося -- мало не Бог: він все дістане, все купить і все продаст.

Брокер виявився дуже симпатичним і навіть вродливим. Нестором назався -- що за розкішне й рідкісне ім'я! "Де ви його взяли?" -- "Га мама з татом назвали, а я й не відмовляюсь. Радий, що вам сподобалось".

Нестор пообізвонював усі склади, крамниці і колгоспи -- ніде кукурудзи нема.

-- Мушу телефонувати до мами, щоб замовила в Америці. Ale ж кораблем три місяці забере, а повітряною поштою задорого... -- жаліюсь.

-- Чекайте, я щось придумав, -- сказав Нестор. -- Я поїду в Румунію і від тих кукурузників привезу поїздом.

-- Тож у вас робота, ви цього не зможете зробити.

-- Хто вам сказав? A може ж якраз мені потрібно у своїх справах їхати в Румунію? Крім того, ваші справи також мої справи, на те ж я і брокер.

Дивний цей Нестор! Якось він не схожий на тутешніх чоловіків, скоріше на тих, що в Америці, тільки занадто стриманий. Бачить же, що мені подобається (навіть більше...), а вдає, що не помічає. A я йому? Мабуть, також небайдужа, ale ж ані за руку не візьме. Дістає квітки в оперу, іздили разом уже не раз до Гідропарку, на Труханів пляж, до Пущі-Водиці, товклисі на Контрактовій площі в День Києва... Питала Тамару: що знає про Нестора? -- "Нічого". Не з Києва він, а звідки -- не каже. Може ховає яку таємницю...

День Києва! Що скрізь робиться! Вулицями йдуть хвилі українських танців, линуті народні пісні, дехто напідпитку просто перед трамваем гопака садить, і трамвай спиняється й терпеливо чекає, поки танцюра стомиться -- бо сьогодні ж Київ святкує свій день, іменини свої. На площі вояки показують силу, піднімаючи неймовірні тягарі.

-- На олімпіаду його! Слава! -- кричать присутні. A силачі хапають дітей, висаджують собі на плечі,

носять їх по троє, по четверо докупи... Один моло-дець голою рукою гвіздка в дошку забив! Ось судді присуджують першу нагороду, її передає гарна чор-нія дівчина у синьо-жовтому вінку -- а переможець, приймаючи нагороду, глянтно цілує дамі ручку.

На трибуні поет-оратор, горлатий і красномов-ний, читає свої патріотичні вірші.

-- От бачиш, як треба писати вірші, а ти тільки своє бу-ба-бу знаєш! -- зненацька зауважила Джекові Тамара.

Дмитрик тільки зіскочив з плеча височенного козака, щасливий безмежно:

-- Ще й жвачку мені дав!

-- А, покинь ту жуйку, ти ж не корова! -- пожу-рила його я, бо Тамара й сама б не відмовилась від тієї гуми. І за що її так люблять діти? Мабуть, треба бути дитиною, щоб зрозуміти; але треба й бути мамою, щоб заборонити...

Увечорі без Нестора було сумно. Тамара з Джеком пішли до кіна, Дмитрик заснув, а я сіла мамі листа написати. "Люба мамо! Вибач, що рідко тобі пишу, але баранці покати -- не така легка річ. От тепер не стало кукурудзи, і Нестор по неї поїхав аж у Румунію... А признатись, без Нестора мене навіть Україна не радує... Отже буває таке..."

На цім місці я, мабуть, задримала, і мене оксамитно обійняв чудовий сон. Біля мене на ліжку лежав Нестор і щось мені говорив між поцілунками, а я йому відповідала так, що соромно признатись. Я не знаю, чи так воно було справді, чи тільки мені приснилось, але прокинулась я вранці не при столі, а в ліжку. В коридорі задзвонив телефон, і я відчула, що то для мене. Перегнала сусідку, що завжди відбирала дзвінок, і почула незвично ніжний голос Нестора:

-- Як спалося? Що снилося? Кукурудзу привіз, так що можеш відчиняти кіоск, кохана.

О Боже ж мій! Ну, кукурудзу привіз -- то привіз, але коли це ми перейшли на "ти"? Та ще й "кохана"? Що це все значить?

А покищо збудила Тамару. Дмитрика-розумника відвели в садочок. Там ще водилися виховательки-росіянки, і Дмитрик переучував їх по-українськи. Вони, уявіть собі, боялися його й підгодовували цукерками, щоб не лаяв їх за російські слова!

Вивіска "Поп-корн" -- "Баранці" жовто сміялася на всю площину. Через які чверть години надіхало вантажне авто з кукурудзою, ми закасали рукави, баранці застрибали, і звичайна метушня почалась. Як завжди, перед прилавком стояла якась дитина й облизувалась на запашні ласощі.

-- Хочеш баранців? -- спитала я.

-- Хочу, -- відповіла дівчинка, -- але я не маю "кравчука" (тут так дехто називає купони).

-- Я дам тобі задарма, але заспівай якусь пісню.

Дівчинка почала:

*Ойся, ойся, ти меня не бойся,
Я тебя не укушу, ты не беспокойся.*

-- Де це ти такої навчилася?

-- В дитячім садочку.

-- За таку баранців не дам. Заспівай української. Дівчинка почала:

*Як була я маленька, колисала мене ненька.
А як стала підростати, стали хлопці колисати.*

-- А цієї хто тебе навчив?

-- Бабуся.

-- Ну що ж, ось тобі баранці.

Вдома на мене чекав лист від мами: завтра йде до лікарні. Знайшли рак у грудях, але сподіваються ввесього видалити. В кінці листа: "А хто такий Нестор?"...

Мені світ в очах потьмарився. Отак ні з того, ні з цього -- рак! Я мушу до неї їхати негайно! В неї крім мене нікого нема, а в мене -- крім неї... А Нестор? Не знаю, нічого не знаю! Мушу їхати. "Бизнес" перебере Тамара, поки я повернусь. Вона в нім краще від мене вправна. А Нестор?

Нестор замислився. Потім промовив повільно і якось урочисто:

-- Я також із тобою поїду, Катерино. Я хочу побачити твою маму й попросити в неї благословення на шлюб.

-- На який шлюб? Що ти кажеш?! Що ти думаєш?! Я ж тебе ще не знаю. І взагалі -- що я маю тепер думати? Ти напевно хочеш поїхати зі мною, щоб одружитися зі мною, дістати американське громадянство, а потім, може... Невже ти справді такий? От би ніколи не подумала! Адже тобі і в Україні добре ведеться, може в Америці було б і гірше...

-- А звідки ти взяла, що я хотів би Україну проміняти на Америку? Та ще тепер, коли вона відродилася, набирає сил, росте, міцніє! Та ще коли такі чудові дівчата, як ти, в Україну в'єднуються?

-- Не знаю, що й подумати. Одне тільки -- щоб дістати візу для тебе, треба декілька днів, а я вже мушу їхати негайно.

-- Мені не потрібно візи. Я такий, як ти. Я приїхав працювати в Україну з Клівленду, півроку раніше від тебе. ■

УКРАЇНСЬКА КНИГАРНЯ

WEST ARKA

BOOK & GIFT STORE

ОЛЬГА І АНДРІЙ ЧОРНІЙ

і син АНДРІЙ -- власники

- Книжки, журнали, газети, пластинки, машинки до писання.
- Різьба, бандури, вишивки, полотна і нитки до вишивання.
- Обруси і полотна з українськими взорами в гуртовій і роздрібній продажі.
- Біжuterія, кераміка і криштали.
- Висилки пачок до всіх країн.

"ВЕСТ АРКА"

2282 Bloor St. W., Toronto, Ontario M6S 1N9

Tel. (416) 762-8751

Володимир ПРЯДКА
заслужений діяч мистецтв,
голова Спілки майстрів народного мистецтва України

БЕЗ КУЛЬТУРИ ЗАГИНЕМО

На руїнах комуністичної імперії постала віками вимріяна Українська держава. Постала Божим провидінням, без крові, як подарунок долі. Історія дала нашому народові шанс утворити демократичне, гуманне суспільство для всіх, хто проживає на цій землі. Страшні випробування минулого, мільйонні жертви, рабство, тотальнє винищення інтелігенції, фальсифікація істини, класова ненависть породили в нащадках безпам'ятство, зневіру в національних цінностях. А це посилило асиміляційні процеси, внаслідок чого українці стали біологічним матеріалом для покращення роду "могутніх сусідів". Деградувала в своїй ролі жінка-мати -- як охорониця одвічних традицій і звичаїв, легенд і пісень, художніх ремесел, сім'ї. Діти вже не тримаються дерева роду. Розлетілися по світах, щоб там безслідно розчинитися в чужому оточенні... Храми, фортеці наші в руїнах, запанував духовний вакуум, у який вливаються каналізаційні потоки маскультури. Освіта денаціоналізована, забуті Божі заповіді гуманізму, ідеали прекрасного підміняються ідеалами насильства, жорстокості, сексоманії. Кулак і пістолет стають господарями життя.

Нині покладаємо надію на правоохоронні функції держави, але ці своєрідні хірургічні методи не завжди мають лікувальні властивості. Здоров'я суспільства потрібно оберігати заздалегідь, закладаючи передусім моральні підвальнини. Ми занепокоєні станом культури в молодій Українській державі, відсутністю політичної стратегії і тактики в духовному оновленні суспільства, що призводить до катастрофічних наслідків. Основи законодавства про культуру бойкотуються, особливо положення про відрахування на культуру восьми відсотків національного доходу. Закон про мови практично не діє. Верховна Рада України не розглядає проблем культурі. Декларації про відродження національної духовності залишаються на папері.

Втрачають активність провідні театри, репертуар яких не відповідає вимогам часу. Не з'явилася нових драматургічних творів. Композитори не пишуть, або ми не знаємо про це, симфоній і опер. Пригнічує те, що із столичного оперного театру виїздять за кордон співаки і танцюристи. Останнім часом залишили Україну скрипаль Криса, актор Гладій, увесь склад квартету імені Леонтовича, композитори Ільїн, Слободянюк, Яреско, хормайстер Колесник, співаки Ратушна, Дацко, Кочерга, віолончелістка Чайківська, сотні інструменталістів, а також художники Стрельников, Макаренко, Багаутдинов, Марчук, Лобанов, талановиті викладачі консерваторій... (Цей список можна "збагатити" ще десятками відомих прізвищ -- Ред.)

Український кінематограф, позбувшись бюджетного фінансування, завмер. 130 знаних кіноакторів практично безробітні. Натомість кінопрокат пропонує нам імпортну низькопробну продукцію -- еротику-секс, мордобій, насильство, жорстокість. Концертну естраду заполонили рок-музика з відвертим несмаком, безголоссям, істерикою в дусі стриптизхолу.

А подивіться на полиці книгарень, де на 90 відсотків представлено російськомовних видань, порнографія, посібники для сексу, пропаганда сексуальних збочень -- все, що одурманює і розбещує молодь. До цього особливо прикладають зусилля заховані в підвальчиках відеосалони, на екранах яких гвалтування, вбивства, жахи. Певен, ні Президент України, ні голова Верховної Ради до тих відеосalonів не заходять, тож не відають, чим там отрують підлітків. А наслідки очевидні -- зростання злочинності, агресивності, аморальності. І як би ми не зміцнювали правоохоронні органи, але силою не можна побороти те, що несе в собі вибухонебезпечні першопричини.

З телевізорів лине просторікування мистецтвознавців і журналістів про існування нібито якоїсь особливої молодіжної культури. Чому низькопробні масові розваги, яким віддають щодня години екрannого часу, називаються молодіжною культурою? В чому її принципи, ідеї? Невже в повному розриві з традиціями народу, ніглістичному ставленні до національних цінностей, у запереченні моральних і етичних ідеалів людства?! На мій погляд, не існує окремих молодіжних культур, для пенсіонерів тощо. Культура -- вершина досягнень всієї нації і питання необхідно вирішувати комплексно.

Про роль у духовному оновленні суспільства творчої інтелігенції, яка об'єднана в професійні Спілки, вже говорили не раз на різних рівнях. Благотворний вплив інтелігенції незаперечний. Саме в її середовищі формується духовна та політична атмосфера і народ уважно прислухається до настроїв письменників, діячів мистецтва і культури. Коли в них є віра в розпочату справу -- за нею підуть люди. Творча інтелігенція є справжнє лоббі в політиці держави. Достатньо згадати, що саме письменники і журналісти стали провідниками ідеї Незалежності України і свою пристрастю запалили вононі волі. Їх слухали й читали повсюдно. А яку духовну наснагу надають композитори піснями! Всі заспівали про волю. Народ себе не побачить, якщо не допоможе мистецтво. Саме нетлінні твори художників -- матеріалізована пам'ять історії.

Через покоління забуваються війни, голод, зникають держави і влади, навіть народи, все перетворюється в прах. Як свідок часу лишається мистецтво, виражаючи

глибинні ідеали епохи. Але не дай Бог довести художників до політичної боротьби. Вони -- могутня сила, котра здатна підтримати ідеї держави, але і здатна поверти з ними жорстоку боротьбу. Це дуже зrimо діє на свідомість людей. Державі не слід легковажити мистцями, а необхідно думати, як використати три тисячі голодних професіональних художників на образне втілення своїх ідей.

Мистецтво дореволюційних років прагнуло виробити національний стиль у малярстві, архітектурі, пластиці. Причиною мистецького злету 20-х років став момент створення Української держави, на жаль, історично не реалізований. Могутня хвиля національного відродження в літературі, музиці, театрі була потоплена в червоному морі зла і класової ненависті. "Великий Жовтень" з його руйнівною суттю був категоричним противником всякого ренесансу в культурі. Пролеткультівська філософія стала могильником і національного стилю, і його творців.

Чим повчальний цей урок?

Знову живемо в добу кризи, знову революційні зміни. Постають з руїн храми, вчення Великого Христа. Відроджується незалежна Українська держава. Проте вона не може існувати без високої духовності. Є нагальна потреба будувати свою ідеологію і програмне мистецтво. Сьогодні, як ніколи, створюються умови для вироблення мистецького стилю. Про це мріяли і для цього жили сотні художників, більшість з яких були репресовані. А хіба не були репресовані й ті, котрі лишилися працювати в умовах соціалізму? Скільки скалічених мистців, скільки одурених або нереалізованих талантів! Художники, скульптори, які служили утверженню комуністичних ідеалів, опинилися на краю прірви. Ідеологічна макулатура, їхніми руками творена, з рушницями, серпом і молотом вимітається тепер на смітник.

Зараз Україна повернула до ринку, при ньому твори мистецтва перетворилися на товар. Але й на нього вже немає покупця. Внутрішній ринок практично відсутній. Для мистців установлена сплата додаткової вартості 28 відсотків, що враховуючи дорожнечу художніх матеріалів, фарб, цементу, смальти, кольорового скла, виробничі затрати, робить твори мистецтва недосяжними ні для громадян, ні для замовників. Єдина надія на те, що куплять іноземці в художніх салонах. Однак їх на кордоні чекає велике мито, тому й вони відмовляються щось придбати. Голодні художники чекають на покупців. Одиницям вдається прорватись на західні виставки.

Нова Українська держава не має своєї культурно-мистецької політики. Тут є над чим подумати, адже художники, майстри -- живі люди, котрі опинилися без засобів існування. А це ж -- талановиті професіональні кадри, яких десятиліттями вчили за народні кошти.

Погляньте на наші міста: вони забудовані стандартичними безликими будівлями, позбавленими будь-якого художнього образу, естетичного клімату -- лише реклама банків та можновладних фірм. А в цих містах живуть люди, виховується молодь, ростуть діти. Що ж можна чekати від юного покоління через десять, двадцять років? Невже і тоді не потрібні будуть художники?

За комуністичної доби культура фінансувалася за залишковим принципом. Все обіцяли, що ось нагодуємо народ, надамо житло, полетимо в Космос, а потім візьмемося за культуру. Але прийшли до того, з чого почали: ні багатства, ні культури! Українська держава не має права знову на ті ж помилки. І давайте одразу почнемо з культури й освіти, бо тільки вони забезпечать гармонійний розвиток суспільства.

Багато хто із сучасних політиків недалекоглядно висловлюється проти замовлень на художні твори. Я змущений дискутувати з тими мужами, вони не усвідомлюють, що не можна створити повноцінну державу, не спираючись на професіональне мистецтво. Досвід історії говорить про те, що могутні держави дбали не тільки про економіку та міцне військо, а й про свою ідеологію та її художнє втілення. Все значиме, що лишили нам предки, створено на замовлення церкви або королів. На замовлення будували храми, висікали скульптури, писали грандіозні іконостаси, хорові та органні твори, опери та балети і навіть книжки. Великі культури формувалися внаслідок виховання ідеологічних замовлень. Є тисячі документальних підтверджень цього. Переконаний: лише глобальні завдання народжують справжні художні цінності. Шедеври Фідія, Мікельанджело, Моцарта чи Вагнера були створені саме на замовлення. Держави утверджувалися генієм творців і завдяки їм існували тисячоліттями. Бо мистецтво -- найбільша духовна опора суспільства.

Незалежна Українська держава виконуватиме, якби хто з цим не боровся, програмні художні завдання. Цього потребує наша художньо неосмислена історія.

Tel:
(416) 763-1093

MEAT PRODUCTS LIMITED

Specialists for over thirty years

- Найкращої якості м'ясні продукти власного виробу;
- Вареники, флячки, квашена капуста та інші європейські ласощі;
- Замовлення на весілля та на інші прийняття;
- Говоримо по-українськи;
- Власник Е. Рембач до Ваших послуг.

2238 BLOOR STREET WEST
TORONTO, ONTARIO, M6S 1N6

Я завжди відчував, що українські митці заборгували перед народом. За відсутності своєї держави у нас не могли з'явитися такі особистості як Матейко в Польщі, Делакруа у Франції, Бах у Німеччині, котрі зміцнили дух своїх народів власними творами. А якщо в Україні і з'являлися помітні постаті, то з ними швидко розправлялися. Ясно, що наш ринок не займатиметься увічненням значних подій та видатних діячів української історії й сучасності. Справді, хто на споживацькому ринку може усвідомити необхідність спорудження монументів Святославові і Володимиру Великому, Ярославові Мудрому і Володимиру Мономахові, Ярославові Осьмомислу і Данилові Галицькому та багатьом іншим відомим особам Київської доби? А народним героям національно-визвольних війн, отаманам і гетьманам Запорозького Війська?...

Потребують увічнення пам'яті діячі літератури, сподвижники Християнства, науки і мистецтва. А хіба ми вповні усвідомили значення представників української культури і науки XIX-XX століття? Костомаров і Куліш, Руданський і Квітка Основ'яненко, Антонович і Чубинський, Драгоманов і Грушевський, Винниченко і Грінченко; перші творці ракетної техніки Засядько, Кибальчич, Кондратюк (Марчей), сотні імен великих художників і письменників, замордованих у сталінських таборах. Народ повинен знати імена своїх героїв. Їм належить зайняти почесні місця на майданах міст і сіл у вигляді монументальних пам'ятників. Скільки подвигів, дольмають бути оспівані в національних операх, драматичних постановках театрів, симфоніях і духовних хорах!

(Закінчення в наступному числі.)

За більшими інформаціями телефонувати
в Монреалі: (514) 844-2674 в Торонто: (416) 236-4242
Fax: (514) 844-7339 Fax: (416) 236-0433

POLISH AIRLINES

107

**2000 Peel St.
Suite 680
Montreal, Que. H3A 2W5**

*Лариса МАСЕНКО
кандидат філологічних наук*

...ГОВОРИТЬ МОСКВА
-- УВЕСЬ СВІТ СЛУХАЄ...!

У газеті "Кіївські ведомості" за 19 грудня 1992 року з'явилася публікація вчителів київської середньої школи №. 298, відмінників народів Віктора Кулинич і Миколи Парф'юнова -- "Трі міліона мікрострессов для первокласників і учителей. Видержат?"

Інтригує заголовок, чи не так? Як з'ясувалося, таку катастрофічну для здоров'я української людності стресову ситуацію спричинили два нових букварі. Один із них видав Львівський університет, другий уклав письменник Дмитро Чередниченко. За що ж автори львівського "Букварика" і київської "Материнки" мають "краснеть перед тисячами первокласників"? А от за що. В "Материнці" не вказано всіх тридцяти компонентів, з яких зварено український борщ. Крім того, на повторення букв "дз" і "дж" виділено тільки 3 дні, а не 10, "как должно бить по науке". Головний же злочин "Букварика" супроти науки спричинила літера "ш" у слові "рушники", що несподівано вигулькнула на 51-ій сторінці, тоді як мусила з'явитися на 92-ій.

Знайшовши кілька таких "помилок", два відмінники наросвіти помножили їх на наклади буквариків і вирахували в такий спосіб число мікростресів, яких вони завдадуть українським дітям і вчителям. Щоправда, розміри хвороби дещо перебільшені, якщо врахувати, що значна частина накладу "Материнки" до учнів з невідомих причин не дійшла і лишилась на базах.

Публікація в "Кіевських ведомостях" змусила мене згадати мої особисті стреси, що я іх дістала першого вересня, коли син приніс зі школи підручники з української мови і літератури для 5-го класу. Перший мікрострес я мала, розкривши першу сторінку підручника. Вона урочисто пропонувала текст під назвою "Державний герб СРСР". Не встигнувши адаптуватись до першого мікростресу, мала другий, коли перегорнула дальшу сторінку і побачила два гімни -- Союзу Радянських Соціалістичних Республік і Української Радянської Соціалістичної Республіки.

Як з'ясувалося далі, це був лише вступ до серії стресів. Далі пішли "Казка про Леніна", "Пісня про Леніна", добірка народних прислів'їв такого взору: "Ми міцнієм і ростем, бо за партією йдем", "Наша партія могутня нас веде в ясне майбутнє", "Ленінізм вказав шлях у комунізм" і т. ін., велике (на 26 сторінок) оповідання П. Панча "Син Таращанського полку" про славні перемоги червоноармійців над мерзеними петлюрівцями, вірш І. Неходи "Наша Вітчизна" з такими, зокрема, рядками:

Чи вітер, чи спека, чи дме завірюючо,
говорить Москва -- увесь світ її слухає!
Радянська держава -- СРСР --
найбільша, найдужча у світі тепер!

Завершувалася читанка, видана 1990 року, віршем "Слава партії".

Такі ж тексти заповнюють підручник з української мови. У прикладах до правил і вправ постійно фігурують чи Комунастична партія, чи Радянська Вітчизна, чи червоноармійські загони, чи військово-морський радянський флот. Треба перегорнути десяток сторінок, аби знайти бодай два-три речення, написаних нормальною мовою, а не казенним нудотним офіціозом доби пізнього застою. Здається, упорядники таких підручників ставили перед собою єдину мету -- викликати в учнів глибоку відразу до української мови й літератури.

Цілком інакше стоїть справа з тим, аби забезпечити київські школи підручниками з російської мови і літератури. У вересні всі п'ятикласники одержали новеньку російську хрестоматію, видану в Москві 1992 року. Як бачимо, на відміну від Києва, що не спромігся забезпечити новими виданнями школи України, Москва змогла видрукувати багатомільйонними накладами нові підручники не лише для своїх дітей, а подбала й про сусідніх.

Неважкаючи на великий обсяг російської "Хрестоматії" для 5-го класу (її складають дві книжки), тут немає жодної згадки про марксизм-ленінізм, компартію і Радянський Союз. Підручники містять країні зразки російської літератури і фольклору, а також казки і літературні твори закордонних письменників.

Якщо підбір текстів у підручнику української літератури обмежено кількома авторами, то російська "Хрестоматія" презентує десятки імен російських і світової дитячої класики.

Отже, контраст між українською та російською читанками виходить разочаруваним і на чию користь він працює, не важко здогадатися. Не важко здогадатися і чому саме така ситуація з вивченням української і російської мов влаштовує "Кievskie vedomosti". Адже на колоніальній психології українців, що її такі підручники виховували, і тримається високий наклад "єжедневної української газети для читаючих на русском языке". Тому й стрякають "Кievskie vedomosti" мільйони мікростресів од двох нових буквариків, що змогли б, якби дійшли до учнів, навчити їх любови й поваги до своєї мови.

(*"Слово"*, ч. 1)

Дмитро ОБЯК

УКРАЇНА В "ЗАЛІЗНОМУ КУЛАЦІ" АБО ДЕЩО З ПРАКТИКИ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКИХ ВІДНОСИН

Як би Україна не намагалася розширювати і зміцнювати зв'язки з європейськими країнами, що є, безперечно, заслугою і потребою, а все ж, принаймні, на найближчє п'ятиліття пріоритетними для неї залишаються відносини з Росією. І у сфері економіки саме ці зв'язки зможуть забезпечити розвиток ринкових відносин і всіх тих демократичних заходів, які планує нинішній уряд: приватизацію, демонополізацію, комерціалізацію, "акцівізацію" (від слова акція) і т.д. Зрозуміло, що й гарантам стабілізації цих зв'язків, які б мали утворюватися, поширюватися (а, радше, не рватися) і діяти на рівних взаємовигідних умовах, може виступати лише взаєморозуміння політичне, поважне ставлення державних осіб одної держави до представників іншої, не претендуючи на втручання у внутрішні справи як самостійної України, так і незалежної Росії.

На жаль, не завжди так виходить, і часто, опускаючи імперські амбіції Росії, доводиться Україні просто нагадувати, що вона не є Малоросією, південною провінцією Росії, а державою зі своєю політикою, економікою, кордонами, армією і власними проблемами, а отже, не потребує якогось корегування, спротивання чи підтримки у своїй зовнішньополітичній діяльності.

Чергову публікацію, що стосується України, у відомій російській комуністичній газеті *"День"*, можна було б лишити поза увагою, бо там ледве не у кожному номері відпускаються "перли" на нашу адресу. Але цього разу представники "духовної опозиції" переплюнули себе, опублікувавши стенограму останньої зустрічі Президента Російської Федерації Бориса Єльцина і екс-президента США Джорджа Буша. Зміст її не варто переказувати, достатньо навести кілька висловлювань Бориса Єльцина про Україну. Виявляється й донині політика Москви щодо України, залежить від того, як Україна себе поводить. Якщо занадто "по-самостійницьки", то можна й загнузати, як це видно з постачання нафтою і нафтопродуктами, якщо не виходить за відведені їй рамки, то можна й "попустити". Одне слово, не витрачаючи, даруйте за тавтологію, слів і пороху Б. Єльцин наголошує на тому, що політика стосовно України була і залишається твердою, диктаторською.

Звичайно, газета *"День"* не показник ставлення Президента РФ до України (на її шпалтах можна найти не менш облудні висловлювання і на його адресу), та все ж якось ніякovo стає, коли читаєш, що Україну треба тримати у "залізному кулаці".

Міністерство закордонних справ України очевидно не влаштувала така інформація. Звідти на адресу

arka shoes

- Великий вибір вигідного і модного взуття.
- Регулярні і ширші фасони.
- Помагаємо клієнтам з відтисками та з іншими проблемами.

-- ROMIKA -- SALAMANDER -- LA VALLE
-- GALLUS -- ORTHOPEDIC SHOES

ПЕНСІОНЕРАМ 10% ЗНИЖКА

2196 BLOOR ST.W. (at Runnymede) TONY HRUBI
TORONTO, ONT. M6S 1N4 (416) 763-1851

Міністерства закордонних справ РФ зроблено запит про об'єктивність цього матеріалу. МЗС України хотіло б отримати офіційне роз'яснення з цього приводу і конкретну відповідь: чи то дійсно стенограма переговорів президента РФ і США, чи фальсифікація.

Ще раз підкреслюючи специфічність і політичну лінію газети "День", може виникнути сумнів в істинності опублікованого документу. Та все ж диму без vognu не буває. I доречно пригадати випадок, коли з подачі тієї ж газети "День" розпочалася тяганина між парламентом Росії та газетою "Ізвестія" з метою передачі цього видання під юрисдикцію Верховної Ради Росії. Гучний процес вийшов. З продовженням.

... "Ізвестія" веде політику стосовно України по-своєму, "по-демократичному". Ось вже, на їхню думку, українські підприємці "наживаються" на війні між республіками колишньої Югославії, розпродуючи за шаленими цінами нафту, не дивлячись на санкції Ради Безпеки ООН проти Союзної Республіки Югославії. Навіщо це? Чому, не дивлячись на спростування українським зовнішньополітичним відомством цієї інформації, така впливова російська газета дезінформує і намагається дискредитувати Україну на міжнародній арені, не помічаючи огоріхів власної держави (на-приклад, російська компанія "Салаватнефтегазсинтез" протягом останніх місяців відвантажила для Боснії і Герцеговини близько 3 тисячі тонн дизельного пального, що зафіксовано у документах)?...

...Не завжди добре, коли у vognu підливають масла. Або коли він ледве жевріє. Так і в російсько-українських відносинах: відбувається перехід від політичних звинувачень, нападок, амбіційності до економічних бойкотів. ■

BABY POINT LOUNGE

343 Jane St., Toronto

tel. 767-2623

ПРИЄМНЕ І ВИГІДНЕ ПРИМИЩЕННЯ НА
ВСЯКІ ОКАЗІЇ

- Повна кухонна обслуга.
- Українські й інші страви, в наших або інших залах.

БУДЬТЕ ГОСТЕМ НА ВЛАСНОМУ СВЯТИ!
ПРО ВСЕ МИ ЗА ВАС ПОДБАЄМО!

ARKA LTD. УКРАЇНСЬКА КНИГАРНЯ

Книжки, журнали, часописи, шкільне та бюрове приладдя, різьба, вишивки, нитки, папама, образи, вишивані блузки, кераміка, платівки та касетки, друкарські машинки, обручки й заручинові перстні, різдвяні та великоміні прибори, великий вибір подарунків.

575 Queen St. West, Toronto, Ont.
Tel.: (416) 366-7061 Canada M5V 2B6

УРЯД ПІДТРИМУЄ ТВОРЧІ СПІЛКИ І ПРЕСУ

Київ (УНІАР). -- Тут 13-го березня на засіданні Кабінету Міністрів України ухвалено програму державної підтримки підприємництва, а також постанову Кабінету Міністрів про державну підтримку творчих спілок, преси та видавничих підприємств.

Кабінет Міністрів України зробив перший статутний внесок у розмірі 500 міл. карбованців до Фонду "Незалежна Преса України", створеного на пропозицію низки журналістичних груп.

Уряд доручив Державному комітетові матеріально-технічних ресурсів запрепечити фонд необхідними квотами на папір, а Міністерству Фінансів України -- передбачити в проекті державного бюджету на 1993 рік суми для компенсацій і витрат, у зв'язку зі зростанням цін на папір, поліграфічні матеріали та послуги, пов'язані з розповсюдженням періодики.

На цю програму передбачено виділити 23 біл. карбованців. Університетові "Киево-Могилянська Академія" згідно з декретом буде передане майно, яке тепер є державною власністю, розташоване на його історичній території.

Інші декрети заторкнули проблеми оплати праці, гарантії для іноземних інвеститорів, об'єднання державних транспортних підприємств та створення довірчих товариств з додатковою відповідальністю. Розглянуто та ухвалено концепцію національної програми ліквідації наслідків катастрофи в Чорнобилі і соціального захисту жертв цієї катастрофи. ■

СТВОРЕНО МУЗЕЙ-ЗАПОВІДНИК "ЛИЧАКІВСЬКИЙ ЦВИНТАР"

У Львові створено окремий Музей-Заповідник "Личаківський Цвінтарт". Музей для опіки над станом цього історичного цвінтаря звертається до всіх зацікавлених, щоб подавали свої бажання відносно віднови пам'ятників чи відшукання їх на цвінтарі.

Також є можливість сповнити останню волю численних львів'ян, які бажали спочити на тому цвінтарі, але, яких воєнна хуртовина розкинула по світі, підшукати для них відповідне місце за допомогою осіб, що працюють для музею.

Звертатися у всіх справах Личаківського цвінтаря треба на адресу: Роман Фіголь, дирекція Музею-Пам'ятника "Личаківський Цвінтарт", Львів -- 290000, площа Ринок ч. 1, кімната 422. ■

Купуйте продукти в наших крамницях

SWANSEA IGA SUPERMARKET

П. Божик і С. Станько -- власники

- 2295 Bloor St. W. ● 199 Roncesvalles Ave.
- 1094 St. Clair Ave. W. ● 1304 King St. W.
TORONTO, ONT.

Володимир ЖИЛА

І ТРИВОГИ, І РАДОЩІ...

(До 90-річчя життя і 65-річчя літературної діяльності Григорія Костюка)

У житті часто зустрічаєш людей, від розмови з якими сам стаєш ніби крацім, розумнішим, багатшим. Таке враження спровів на мене Григорій Олександрович Костюк, коли я вперше побачив його приблизно тридцять років тому в Українському Інституті в Нью-Йорку під час зїзду Об'єднання Українських Письменників "Слово".

Згодом мені випала нагода близче познайомитися та навіть співпрацювати з цим видатним літературознавцем, істориком і публіцистом.

Професор Григорій Костюк належить до визначних учених нашого часу. Його наукова діяльність широка і багатогранна. Він один з найбільших рушіїв нашого літературного життя в розсіянні. Ініціативний, енергійний і працьовитий, він пройшов складний і тяжкий життєвий шлях в дорозі до свого 90-річчя. У своїх спогадах "Зустрічі і прощання" Костюк пише: "Вередлива доля водила мене різними стежками, ставила в різні -- часом щасливі, а часом трагічні позиції. Спочатку вона поставила мене в щасливе становище учня, спостерігача, сучасника, ба, навіть, однодумця ідейного покоління людей науки, літератури і політики двадцятих-тридцятих років нашого сторіччя. Згодом -- у позиції свідка й співучасника трагедії саме того покоління на ідеях, на жертвеній праці й помилках якого творилася культура й державна свідомість пореволюційної України".¹

Народився Григорій Костюк 25 жовтня 1902 року в селі Боришківцях недалеко Кам'янця-Подільського в селянській родині. Батьки виховали його просто, але чесно. Батькова фраза "до всього, що написано, треба підходити зі своїм розумом", здається, найглибше запала в його пам'ять і була першою лекцією про критичне думання. А любов до праці, до навчання надихала молодого хлопця на трудовий подвиг й "то не для своєї вигоди, а для добра всіх людей" (ст. 18). "Роки величного зрушенні", тобто, революцію 1917 року і її відлуння він сприйняв тепло, але наскрізь критично. Слова Четвертого Універсалу "Віднині Українська Народня Республіка стає самостійною, ні від кого незалежною, вільною, суверенною Державою Українського Народу!" прозвучали для нього щанобливо й могутньо. Але, коли несподівано через кілька місяців прийшли вістки, що Українська Центральна Рада більше не існує, німці, мовляв, розігнали її і нема вже Української Народної Республіки, є Україна на чолі з гетьманом -- це збентежило Г. Костюка і в його свідомості запанував хаос. Він пише: "Як воно так: Центральна Рада підписала з німцями мир, запросила їх, як дружню державу на допомогу, а вони прийшли і її розігнали. Чому? Що поганого людям вона

зробила? Нас ніхто від імені Центральної Ради не бив, не арештував, не розстрілював. То в чому ж справа?" Але, одночасно, гетьман на чолі України імпонував йому. "Щойно засвоєні Шевченкові слова --

*Оживуть гетьмані в золотім жупані,
Прокинеться доля, козак заспіва... --*

звучали звабливо й ніби актуально. А може це початок здійснення Шевченкового пророцтва? Цікаво, що ж воно буде насправді?" (стор. 35)

Ще більше збентеження пережив Г. Костюк восени 1919 року. Війна тоді йшла на два чи три фронти. У Кам'янці примістився уряд УНР і ЗОУНР, зібралися тут багато інтелігенції з усіх областей України, в тому числі і з Галичини. На фронтах проходили трагічні події, але "Ми учні, -- пише Г. Костюк, -- менше це відчували й менше розуміли ситуацію безвихіддя. Ми знали, що Україна є й повинна бути. Ми в своєму хорі байдою виспівували: "Вкраїно, мати, кат сконав!" (стор. 54) Тим часом трапилася листопадова катастрофа 1920 року, коли уряд УНР, державні установи, військова залога й адміністрація, всі видатні діячі громадського, культурного і наукового життя, покинули Кам'янець, а через п'ять чи шість днів з'явилися більшовики. Під їх владою Кам'янець швидко духовно збіднів. Люди станули на новому трудному перехресті. Потрапив у той світ і Г. Костюк. Він тепер "мусів був змобілізувати всі свої внутрішні й зовнішні сили, щоб виробити собі свою позицію, не почувати себе білою вороною, а рівним з рівними" (там же, стор. 69).

У цьому настирливому змаганні він таки добився здійснення своєї мрії і вже в серпні 1925 року виїхав до Києва для продовження студій. Захопившись літературно-мистецькою і науковою галузями, Г. Костюк вступив на мовно-літературний факультет і попав у гроно добрих професорів як Микола Зеров, Павло Филипович, Михайло Драй-Хмара, Борис Якубський, Сергій Маслов, Іван Шаровольський, Михайло Калинович, Йосип Ліберберг, які глибоко запали у його свідомість. Згодом, він, здається, єдиний, який дав нам, у своїх спогадах, не тільки широкі інформації про їх зацікавлення й інтереси, але й змалював їхні глибоко рельєфні портрети. Розповідь його жива, цікава, а при тому глибока своїм змістом і наскрізь переконлива (там же, стор. 107-152). На його думку, це були люди "з запалом, з вогником, з вірою в себе". У Києві ще як студент, Г. Костюк почав друкувати свої статті, розвідки та рецензії в журналах "Життя й революція", "Критика", "Червоної шлях", "Молдияк".

У 1929 році він переїхав до Харкова і вступив до аспірантури в Науково-дослідному інституті літерату-

розвідства ім. Т. Шевченка. Тут пройшов аспірантський стаж, набув наукову кваліфікацію та пізнав кількох відомих тоді науковців, що формували українську літературуознавчу науку.

Свою педагогічну працю почав Г. Костюк, коли йому добігло до тридцятки. Вигляд його, як він сам пише, був зовсім не професорський, а складав враження радше безтурботного літератора. Це, звичайно, помітили студенти і зустріли його "з застережливою іронією". Але тут же вони швидко поереконалися, що в іхнього молодого професора добре знання, наскрізь сплюновані лекції, а в додаток, і вміння відповідати на запитання переконливо й до речі. Працюючи в Луганському інституті народної освіти, Г. Костюк попав у страхітливе чорне провалля. Здається, це було 24 листопада 1934 року, коли на дощі об'яв інституту з'явився наказ ректора: "за націоналістичні прояви в лекціях та перекручення програми професора Григорія Костюка з роботи зняти" (там же, стор. 461). Це був великий удар для молодої талановитої і дуже працьовитої людини. А тут ще в грудні 1934 року наступили арешти найближчих друзів Г. Костюка: Григорія Епіка, Василя Мисика, Миколи Куліша. У паніці, він поїхав у Москву, щоб може там розшукати працю. Але і це не принесло бажаного успіху, його післили до Свердловська на Уралі. Тут він влаштувався на працю не учителя, а керівника відділу технічної пропаганди. Однак лист від сестри викликав у нього такий неспокій у душі й таку тугу за Україною, що він, на своє велике нещастя, повернувся в Україну. Тут 25 листопада 1935 року його заарештовано.

Окайні роки Г. Костюка повні страхіття, непевності, але рівночасно й віри -- залишилася живим, не зважаючи на неймовірні умови існування. Перебування в Лук'янівській в'язниці, як і його заполярна воркутська трагедія -- це приклад нечуваного пекла на землі та brutального завершення того безвихіддя, в яке поставив Г. Костюка і дальші покоління радянський режим, спекулюючи ім'ям народу.

У грудні 1940 року Г. Костюка звільнено з концентраційного табору і дозволено жити у Слов'янському на Донбасі під наглядом НКВД. У Слов'янському він одружився й пережив "дні, що їх зберігає Бог тільки для щасливих" (стор. 686). Саме тоді розгорілась війна, зближався фронт, в агонії тріщала сталінська деспотія. Війна уможливила йому відійти до Галичини, а пізніше до Німеччини. Після її закінчення, перебуваючи у таборах, він розвинув різноманітну діяльність: працював учителем у тaborovій гімназії, брав участь в наукових конференціях УВАН і НТШ, був одним із засновників організації українських письменників МУР, одним з організаторів УРДП, членом Комісії для створення Української Національної Ради, одним із співавторів Тимчасового закону про Державний Центр УНРеспубліки в екзилі та членом УНРади 1-го і 2-го скликання. Він був також редактором видавництва "Прометей", редактором літературного додатку до газети "Українські вісти", літературним редактором газети "Сучасна Україна" та автором численних статей, що друкувалися на літературознавчі теми в альманасі "МУР", в "Українських віснях" та в "Сучасній Україні".

1952 року Г. Костюк прибув до США. Тут, у вільний час від фізичної праці, продовжував наукову й науково-організаційну діяльність в УВАН (голова Винниченківської комісії та Комісії для вивчення пореволюційної України і Радянського Союзу). У вечірньому Народному університеті при НТШ читав лекції з історії української літератури, організував наукові конференції, редактував "Наукові записи" НТШ та брав діяльну участь у науково-дослідній праці американської науково-дослідної програми вивчення СРСР.

Тут він написав дві цінні праці про падіння Постишева й сталінський лад в Україні, що опубліковані були англійською мовою -- "The Fall of Postyshev" та "Stalinist Rule in Ukraine: A Study of the Decade of Mass Terror (1929-1939)".

В роки 1955-1959, на спеціальних курсах Колюмбійського університету читав два цикли лекцій -- 1/ Формування держави, політики і культури СРСР та 2/ Формування держави, політики й культури УРСР. Тоді ж було його запрошено й обрано дійсним членом Інституту для вивчення СРСР (Institute for the Study of the USSR), у збірниках якого англійською, українською, білоруською та російською мовами² були опубліковані праці Г. Костюка ("Останні дні життя академіка М.С. Грушевського", "До 20-річчя пакту Молотов-Ріббентроп і початки 2-ої світової війни" та інші). 1958 року співпрацював в Архіві східно-європейської та російської історії й культури Колюмбійського університету, де примітив, привезений із Франції архів В. Винниченка.

У широкому колі суспільно-політичних, історичних, мистецтвознавчих проблем, над якими працює творча думка ученого, найбільше уваги Г. Костюк приділяє науковому дослідженням літературознавства. Прикладом цього може послужити його велика праця "У світлі ідей і образів", що вийшла 1983 року.³ Об'єктом її є літературознавчі дослідження та історико-літературні роздуми з приводу творчості кількох найвидатніших творців української літератури 20-их років на чолі з Миколою Хвильовим та тих письменників, "які змушені були, від 1921 року починаючи, жити і творити поза межами рідного краю".⁴ Книга розкриває перед нами необмежений світ ідей і образів. Найважливіше тут -- це аналітичне заглиблення Г. Костюка, яке більше всього сприяє ширшому розумінню естетичної суті літератури та стає зразком вдумливого й всебічного дослідження предмета. Костюк розчленовує досліджуване явище на частини й, вдумуючись в них, звертається до нових фактів, шукаючи підтвердження своїх спостережень і висновків. Це якраз і найважливіше досягнення цієї праці.

Літературні дослідження, що ввійшли у це видання походять з різних років, або, як пише автор: "Те, що тут зібрано, є частиною щасливих періодів моого життя, коли доля дарувала мені бодай дрібку можливості висловити свою думку, чи подати критичні зауваги до поточного процесу нашого літературного життя". Не зважаючи на те, в книзі немає ні однорідності, ні приблизності викладу, які послаблювали б повноту думки автора та затемнюювали б зміст цієї цінної праці. Навпаки, ми є свідками майстерності викладу, чітких методоло-

гічних позицій автора та органічного злиття його мислення з різних періодів, що оформилося в повнокровнім світогляді та стало підвальною цієї книги. Отже маємо перед собою працю широкого засягу, якій характерне поєднання доступності викладу з науковою глибиною. Добром прикладом цього є стаття "Світ Винниченкових образів та ідей". У ній автор з глибоким знанням справи розповідає про талант і здобутки "небуденого письменника, публіциста й політичного діяча", якого "складна й суперечна особистість залишили свій нестерпний, яскравий слід на всій нашій культурній і політичній історії нового часу" (стор. 32). Тут Г. Костюк глибоко задивлений в творчість Винниченка прагне не лише її максимально пізнати, детально вивчити, але найосновніше передати її народові, якому вона належить. Найвище в літературознавчому розумінні піднісся Г. Костюк у статті "Микола Хвильовий". А найважливіше тут те, що здається, вперше підмітив Г. Костюк, що "М. Хвильовий завжди і всюди в своїх памфлетах виступав з позиції українського державника. Уесь свій полемічний арсенал він розбудовував, виходячи із специфічних умов української господарчої системи як державної основи".⁶ Стаття написана потужно й повчально з всіма вимогами культури дослідницької праці й то починаючи з проблем, ідей, композиції й, кінчаючи мовою та іншими допоміжними елементами. Не меншою ґрунтовністю дослідження, чіткою логічною побудовою і послідовністю викладу відзначається стаття "Іван Багряний". Велике значення має його стаття "Проблеми літературної критики". Автор опрацював її за попередньо виробленою концепцією, яка з самого початку була йому компасом. Уклав у неї повноту фактів, безперечних й обов'язкових. Заглибився аналітично в їх естетичну вартість ідейної спрямованості. Зробив відповідні джерелознавчі пошуки для обґрунтування своїх синтетичних висновків та встановлення нових фактів, якими повинна користуватися наша літературна критика. Г. Костюк як літературознавець твердо вірить, що "критика, що вміла бути понад дріб'язковою суетою доби і своїх сучасників, що зуміла стати воїстину синтетичним мисленням її, така критика завжди відіграла чи не основну ідейно провідну роль майже в усіх літературах світу".⁷

За редакцією Г. Костюка вийшли в світ твори М. Куліша, В. Підмогильного, П. Филиповича, праці П. Плевака, збірник наукових праць М. Драй-Хмарі та недруковані до цього часу твори В. Винниченка ("Слово за тобою, Сталіні", "Поклади золота"). До кожного з цих видань Г. Костюк написав змістовну вступну статтю, що розкриває здобутки кожного автора та рівночасно вказує на енергію, працьовитість і ерудицію дослідника.

Як голова Винниченківської комісії, Г. Костюк зумів перевезти багату архівну спадщину Володимира Винниченка з Франції до Нью-Йорку. Тут вона стала власністю УВАН і приміщена на збереження в архіві при Колумбійському університеті. Понад тридцятірічна ретельна праця над цією архівною спадщиною уможливила Г. Костюкові видати ґрунтовну працю "Володимир Винниченко та його доба" (1980) та "Щоденник В. Винниченка"

(перший том -- 1980; другий том -- 1983). У цих виданнях йому належать редакція, вступні статті і примітки.

Поява праці "Володимир Винниченко та його доба" була одною з важливіших подій в українському літературному процесі початку 80-их років та рівночасно поважним вкладом у винниченкознавство. Вона базована на величезному фактажі з життя письменника, з його архівів, із спогадів його дружини та того, що було вже написано про Винниченка іншими видатними критиками і літературознавцями. Книга складається з цілої низки статей, написаних Г. Костюком в чотирьох основних аспектах: біографічному, історико-літературному, філософсько-естетичному та суспільно-політичному між 1951-1980 роками. Статті відзначаються широкою ерудицією, ґрунтовним знанням теми, а часто і доби, в якій відбуваються події та використанням величезного матеріалу. Серед тих статей особливе значення в історії нашої літератури належатиме статті Г. Костюка "Остання резиденція В. Винниченка" ("Закуток" та його історія 1934-1951). Ця праця має історичну вартість, бо в ній Г. Костюк описав усе з фотографічною точністю. У полемічних статтях з цієї книги ("Як ми критикуємо?" і "Так ми критикуємо") "крім знання справи, приємно вражає тактовність, зрівноваженість, благородність, речева, обґрунтована відповідь чи закид опонентові".⁸ Щоб так вміло критикувати, чи відповідати на запитання треба бути людиною високої культури, сумлінним науковцем та, найосновніше, вміти по-справжньому обстоювати правду. Що торкається обидвох томів "Щоденника", то це кращі приклади "незаступного документа для вивчення світоглядової еволюції" В. Винниченка.⁹

Видання творів Миколи Хвильового в п'ятьох томах -- це не тільки велике досягнення Г. Костюка -- це найкращий пам'ятник Миколі Хвильовому "цьому передчасно загнаному Москвою в могилу українському письменникові".¹⁰ Ця перша збірка творів появилася в круглі дати з життя Миколи Хвильового, а саме, в 90-річчя з дня його народження і 50-річчя з дня його трагічної смерті і таким чином стала, як пише Г. Костюк, символічним "пучком чебрецю", який стверджує безсмертя великого поета. Велику та не легку працю вклав Г. Костюк у це видання, коли врахувати, що він працював самотужки й на чужині, не маючи часто по-

DR. NATALIA STAWOWCZYK
ACUPPRESSURE

Лікування методом натуральної медицини
включаючи різного роду сеанси масажу
-- лікувальні та профілактично-оздоровні.

Лікування таких недуг як:

- Системи травлення; Дихальної системи; Нирок і мочових проводів; Крові -- кровоносної системи;
- Нервів -- невралгії, невростенії, неврози; м'язів, суглобів, костей; Жіночі недуги; Шкірні недуги тощо.

8 Peach Tree Path
ЕТОВІСОКЕ, ONT.
M9P 3T7

Tel.: 244-5838

години прийому від 10:00 до 6:00
за попереднім домовленням.

трібних текстів, архівних матеріалів чи рідкісних документів. Він стверджує: "Ми свідомі того, що це перше видання творів Хвильового не досконале. Словник, своєрідні синтаксичні конструкції, історичні події, сюжетні ситуації, інколи й ділові особи в творах і статтях М. Хвильового потребують докладніших і продуманіших фахових коментарів. Але умови, в яких доводилось нам працювати, не сприяли цьому. То було понад наші можливості. Не зважаючи на це, все ж таки щиро скажемо: радіємо, що при всіх труднощах, нам таки вдалося зібрати й систематизувати все основне з творчої спадщини М. Хвильового й по змозі скоментувати".¹¹ Григорій Костюк написав близьку вступну статтю до цього видання п.з. "Микола Хвильовий. Життя, доба, творчість".¹² У ній він розглянув життєвий шлях письменника в тісному зв'язку з дійсністю, суспільно-політичним життям та ідеями епохи. Широко обміркував його творчий доробок, поглянувшись на нього під кутом зору зростання авторитету і таланту письменника як принципової новатора. Для зручності аналізи й глибшого взгляду, Г. Костюк поділив усю прозову творчість Хвильового на три періоди (перший період 1921-1924, другий період 1925-1930, третій період 1931-1933).

Вінцем творчих шукань великого письменника був другий період. Зберігши революційний темперамент і свою новаторську природу, Хвильовий своєю творчістю започаткував велике відродження української літератури. У його творах цього періоду помічмо глибокі ідеї, любов, віру, шукання, а наприкінці -- невдачі, розчарування і ненависть. Великого значення набрала тоді літературна дискусія (1925-1928), яка в своїх початках, до речі, мала літературні ознаки, а згодом перейшла на гостро політичну проблематику, до слова прийшли історики, економісти, філософи і нарешті провідні партійні діячі.

Але й це не злякало Хвильового, він став ще більш невгамовним і з-під його пера вийшов цілий ряд памфлетів, що надали літературній дискусії сильного національно-політичного й культурного значення. Тут, дотримуючись принципу історизму, Г. Костюк з математичною точністю по пунктам з'ясовує проблеми й ідеї дискусії, які Хвильовий поставив перед українською спільнотою. У своє дослідження він включив фон істо-

ричних подій, щоб краще розкрити суть дискусії і показати її значення для розвитку українського народу.

Ще трагічніше звучить третій період творчості М. Хвильового. Це був уже шлях на Голгофу. Не знати, чи в час ліквідації ПРОЛІТФРОНТ-у Хвильовий усвідомлював, куди котиться його особиста зоря. В додаток він сильно переживав долю українського села, а саме, голод і масове нищення селянства.

Ця велика вступна стаття написана вичерпно й наскрізь розумно, з урахуванням усіх вимог дослідницької праці, а саме ретельного обстеження і уважного ознайомлення з матеріалом та з потрібним апаратом наукової документації.

У вступі до п'ятого тому згаданого видання, Г. Костюк з великом задоволенням стверджує, що "Нашим наступникам, якщо такі знайдуться, буде напевно тепер легше. Вони мусять доповнити наше видання тільки тим, чого нам не пощастило знайти".¹³

Велика книга Г. Костюка "Зустрічі і прощання" (перша книга), яка вийшла у видавництві Канадського Інституту Українських Студій в Едмонтоні в 1987 році знайшла уже схвалення і відгук не тільки в українській громаді в діаспорі, але й в Україні. Згадана книга -- це перлина української мемуаристики, пройнята теплим і зворушливим ставленням до всього рідного з гострим засудженням колишньої злочинної радянської системи нищення людини в людині. Книгу, до речі, відзначено престижною літературною нагородою фундації Омеляна Тетяни Антоновичів на 1988 рік. Надання нагороди відбулося 21 травня 1989 року під час урочистої зустрічі в Джорджтаунському університеті у Вашингтоні.¹⁴

Треба щиро сказати, що своєю книгою "Зустрічі і прощання" Г. Костюк не тільки відкрив нову добу в українській мемуаристиці, але і заклав міцні основи під її дальший розвиток. Уже у "Вступних роздумах" до цієї книги, автор, якому минав тоді 81-ий рік життя, надавав особливої ваги своєму завданню: розповісти про те, що збереглося у пам'яті. Але тут же огортає його сумнів, чи він зуміє "бодай частково відтворити складні, суперечливі й одночасно яскраві образи сучасників і подій неповторної доби".¹⁵ Книга в цілому цікава і глибока за своїм змістом, присвячена часто неймовірним подіям та ще неймовірнішим стражданням людей, коли "з лютим виразом на диких обличчях енкаведисти витягали з палаток пов'язаних людей і кидали їх на тягарові авта, як обрубки дерев. Цю акцію супроводили гістеричний вереск жінок і протести-крики пов'язаних чоловіків".¹⁶

"Зустрічі і прощання" охоплюють лише половину свідомого життя Григорія Костюка до війни 1941 року. У них, собі у велику заслугу, він "намагався нікого не повчати, нічим не хвалитися, ніде не випинати своєї особи". Він хотів "якнайбільше сказати про своїх сучасників -- учителів, знайомих, друзів, які не пережили жорсткої доби, яким диявольська дійсність не дозволила сказати своє слово правди на повний голос, убивши їхній талант у розkvіті творчої сили".¹⁷ Він занотував багато фактів і подій з літературного, наукового й суспільного життя своєї доби, про які з різних причин нічого досі не сказав і нема надії, що скоро скаже, наприклад, про ГУКУС (Гурток культури українського

ВІДОМА ДЕНТИСТИЧНА КЛІНІКА д-ра ЯРОСЛАВА ШУДРАКА

Дає якісну професійну обслугу.

**DR. J. SHUDRAK
DR. A. KOSTIRKO
DR. Y. KOSTYRKO**

1555 Bloor St. W.
(на захід від вул. Dundas)
TORONTO, ONTARIO
M6P 1A5

*Приймає за телефонним
домовленням і в наглих
випадках!*

Tel. 532-3002

слова), що існував при київському ІНО з 1925 по 1928 (?) рік, Семінар підвищеної типу, історію постання і діяльності ПРОЛІТФРОНТ-у, зустрічі і ювілій видатних людей тощо. У цій праці Г. Костюк старався бути об'єктивним в оцінках окремих його учителів чи колег. У важких суспільних умовах, ворожих людяності, він не віддавався на волю почуттів. Його розуміння трагічного, як задокументовано в книзі, було завжди незвіддільним від історичної трагедії рідного народу, позбавленого можливості вільного розвитку. Але водночас в ньому ми не помічали фаталізму, чи безвихідної приреченості перед лицем невблаганої долі.

Костюк завжди радів, коли йому вдавалося побачити прояв благородної природи людини, як це нотуємо в розмовах з Федотом Івановичем Пізняком.¹⁸ На каторзі він не відчував боротьби з совістю чи будь-якої неправди за собою і саме ця моральна чистота була йому підтримкою і опорою навіть у тих ситуаціях, коли він, здавалося, уже не мав більше ніякої підтримки й опори.

10 листопада 1991 року українці Вашингтону та околиць вшанували Григорія Костюка, з нагоди признання йому нагороди імені Володимира Винниченка. У цей день проф. М. Борецький, голова УВАН, вручив Г. Костюкові диплом і медаль лавреата премії імені Володимира Винниченка, присуджену йому Президією Правління Українського Фонду культури в галузі української літератури, театрального мистецтва та за благодійницьку діяльність 1990 року. Приймаючи це високе відзначення, Г. Костюк в короткому слові скромно заявив: "Я працював з єдиним чуттям: поширювати правду про український народ, утверджувати його національну єдність і свідомість і зміцнювати реальність ідеї української незалежної держави".¹⁹ 15 листопада м.р. ці ж самі українці Вашингтону та околиць вшанували видатного вченого з нагоди його щасливого 90-річчя від дня народження. А 25 листопада 1992 р. на зібранні дійсних членів Академії Наук України, серед іноземних учених різних фахів, обраних новими членами АН України, у відділі літератури є й прізвище нашого ювіляра.

Життя і діяльність Григорія Олександровича Костюка -- живий заклик до учених і працівників пера пристрасно любити свій народ, свою професію, невтомно працювати, дерзати, щоб робота стала надхненним зусиллям, пройнятим трьома важливими зasadами -- чесністю, послідовністю та творчим духом.

ПРИМІТКИ

1 Григорій Костюк, *Зустрічі і прощання*: Спогади. (Едмонтон: Канадський інститут українських студій, Альбертський університет, 1987), книга перша, стор. XI.

2 Петро Одарченко, "Проф. Г. Костюкові -- 90 років", *Свобода*, 3 грудня 1992, стор. 2 і 5.

3 Григорій Костюк, *У світі ідей і образів*: Вибране. Критичні та історико-літературні роздуми. (Мюнхен: "Сучасність", 1983).

4 У *світі ідей і образів*, стор. 5.

5 Там же, стор. 7.

6 Там же, стор. 96.

7 Там же, стор. 1.

8 Марія Гарасевич, "Володимир Винниченко та його доба", *Нові Дні*, ч. 11 (1981), стор. 20.

9 А. Юрняк, "З пієтизмом шанувальника і сумлінного науковця", *Народна воля*, 5 листопада 1981, стор. 6. Третій і четвертий томи "Щоденника", підготовлені до друку й вислані до Канадського інституту українських студій (КІУС), де очікують на публікацію.

10 "Від видавництва", *Микола Хвильовий: твори в п'ятьох томах*, ред. Григорій Костюк (Нью-Йорк: "Об'єднання Українських Письменників "Слово" і Українське видавництво "Смолоскіп" ім. В. Симоненка, 1978), том I, стор. 10.

11 "Від редактора", *Микола Хвильовий: твори в п'ятьох томах*, том V, стор. 11.

12 *Микола Хвильовий: твори в п'ятьох томах*, том I, стор. 15-106.

13 Там же, том V, стор. 11.

14 Володимир Жила, "Нелегке завдання", *Альманах Українського Народного Союзу* на рік 1990 (Джерзі Сіті: Видавництво "Свобода", 1990), стор. 132.

15 *Зустрічі і прощання*, стор. XI.

16 Там же, стор. 535-536.

17 Там же, стор. 688.

18 Там же, стор. 571.

19 Одарченко, "Проф. Г. Костюкові -- 90 років", стор. 5.

МІЖНАРОДНИЙ ХОРОВИЙ ФЕСТИВАЛЬ У ТОРОНТО

Від 29-го травня до 25-го червня відбудуватиметься в Торонто й околицях черговий Міжнародний хоровий фестиваль під назвою "Радість у співі". У фестивалі братимуть участь хори з 12 країн, а серед них і хор Київської консерваторії ім. Чайковського, під керівництвом Павла Муравського. В програмі хору -- українські народні пісні й церковна музика українських композиторів. Виступи хору відбудуватимуться від 13-го до 18-го червня у словацькій катедрі, в англіканських церквах св. Анни і св. Павла, а також у Рой Томсон Гол. 18-го червня хор співатиме Літургію Чайковського для відзначення 100-ліття з дня смерті композитора. ■

МИСТЕЦЬКІ ВИРОБИ
TRYPILLIA ARTS

Великий вибір рамок для картин
і дипломів

QUALITY ONE HOUR PHOTO LABS

і доброкісні фото для паспортів
та інших документів.

2285 Bloor Street W., Tel. 766-0113

Toronto, Ontario M6S 1P1

ДЕНЬ ПЕРЕМОГИ, ЧИ ДЕНЬ ЖАЛОБИ?

Кожного року, 9 травня в Україні відзначається закінчення Другої Світової Війни, яку названо "Велика Вітчизняна Війна", шумною назвою "День Перемоги". Я думаю, що настав час ввести правильну термінологію в історію України й не дурити молоде покоління. Друга Світова Війна не була "вітчизняною війною" в тому розумінні, що йшлося про оборону незалежності України й українського народу. Україна в Другій Світовій війні була тільки ареною нищівних боїв двох жорстоких імперій, які обидві несли загаду українському народові. День 9-го травня 1945 р. не був днем перемоги українського народу й настав час застановитися над тим, хто і кого переміг.

В академічному "Словнику Української Мови" говориться, що слово "перемога" означає "повний успіх у бою, остаточна поразка військ противника". А специфічно про 9 травня 1945 р. сказано, що "День перемоги -- день остаточної поразки фашистської Німеччини в другій Світовій Війні", отже йдеться про капітуляцію Німеччини перед Советським Союзом. Я свідомо не вживаю тут епітетів "фашистська" Німеччина і "комуністичний" Советський Союз, бо це вже устійнено, що практичної різниці між цими обома тоталітарними режимами -- не було. Фашисти, чи вірніше кажучи, нацисти, були здібними учнями й засвоїли від комуністів усі види фізичних і моральних тортур, усі види концентраційних таборів та нехтування людської гідності. Головна різниця між ними була та, що фашистський режим існував всього 12 років і застосовував свій терор головно супроти ненімців, а советський режим існував 70 років і застосовував терор супроти своїх власних громадян, а зокрема супроти українців.

Так само сьогодні вже ніхто не скаже, що Советський Союз був союзом рівноправних суверенних республік. Чайже й Україна в ньому була тільки колонією, а народ її -- рабом російського советського режиму. Під серпанком інтернаціоналізму і т.зв.

"злиття націй" Москва проводила жахливу русифікацію у всіх "суверених" республіках серед підлеглих їй народів, щоб остаточно створити один "советський народ", на практиці -- один російський народ, з російською мовою, російською культурою й російськими володарями. В наслідок перемоги в травні 1945 р. і в ім'я політики "злиття націй" запроваджено жахливий терор, сотні тисяч людей, без уваги на стать і вік, включно з малими дітьми вивозили в далекі тундри на землі вічної мерзлоти тільки тому, що ці люди були українцями, татарами, чеченцями чи іншими "націоналами". Ліквідовано Українську Греко-Католицьку Церкву тільки тому, що вона стала українською народною церквою й остоєю українства. Її єпархію та духовенство, яке не погодилося перейти на московське православ'я, арештували й вивозили під штиками советських конвоїв, як "ворогів народу". Вивозили цілі села, основну базу народу, який споконвіку дбайливо орав український чернозем, вирощував урожай. Тепер той урожай забирали окупанти, -- советські комісари, німецькі гавляйтери і знову советські вельможі, цим разом уже в золотих погонах. Український селянин, запроторений на Колиму як невільник, добував золото із вічної мерзлоти на збагачення московської кліки, а на його місце, в українське село, на український чернозем, приходили чужинці. Насилали "спеціалістів", які нищили українські ліси, занечищували українські води, затроювали повітря, висушували озера й ріки, а все ради "світової революції". Замість хліба і масла, продукувалися танки й атомова зброя на знищення світу, на знищення людства. Людину обернули в раба невільника, за яким постійно слідило око донощиків і стукача.

Не краще було і з українською культурною спадщиною. В "суверенній" українській республіці усунено українську мову з урядових установ, зі школи, ба навіть із домашнього родинного вжитку. Нищили наші святощі, святині і традиції, пам'ятники, палили

FOR COURTEOUS FRIENDLY SERVICE
ВВІЧЛИВА І СПРИЯТЛИВА
ОБСЛУГА

COMMUNITY TRUST

2271 BLOOR STREET WEST, TORONTO, ONTARIO, M6S 1P1

PHONE: 763-2291

ЗВЕРТАЙТЕСЯ З ДОВІРЯМ
ДО КОММЮНІТИ ТРАСТ
У ВСІХ ФІНАНСОВИХ
І БАНКОВИХ ПОТРЕБАХ

архіви й бібліотеки. Заперечили існування Бога і за-
мість Нього створили нових партійних богів і божків,
які заставляли щоб їх хвалити, молитися до них,
будувати їм пам'ятники, переписувати історію, ко-
ротко, ліквідувати історичну пам'ять народу.

Коли наблизався кінець другої Світової Війни й
упадок Німеччини був очевидний, сотки тисяч націо-
нально свідомих українців, вибираючи між відомими
гулагами Караганди, Колими й Магадану та невідо-
мим скитанням на волі у західному світі, покидали
рідні оселі, батьківські землі, рятуючи своє життя із
непереможним бажанням бути вільними, працювати
для себе і для визволення свого народу, для визво-
лення України.

І коли прийшов т.зв. День Перемоги, він коштував українському народові мільйони молодих люд-
ських жертв війни і жертв московського терору, а
також мільйони інвалідів і сиріт. Цей "День Перемо-
ги" закріпив розчленування живого тіла України по-
між сусідів, які в порозумінні з керівною клікою в
Кремлі, дістали вільну руку ліквідувати українство на
споконвічних українських землях Лемківщини,
Холмщини й Підляшшя, Подоння, Кубані і Придніс-
тров'я, не говорячи вже про Поволжя, Зелений та
Сірий Клин. Українське населення цих регіонів або
виселено, або позбавлено української школи й укра-
їнського друкованого слова в ім'я "злиття націй". Таку
заплату дістав український народ за економічну руйну-
крайни, за величезні людські жертви й терпіння, які
він зложив на жертівнику молоха -- московського
імперіалізму. Воєнні знищення Західна Європа злік-
відувала на протязі 10-15 років і по них сліду не
залишилося, а знищення, що їх спричинила т.зв. се-
лянсько-робітничка совєтська влада залишиться в
Україні на цілі покоління, якщо не на століття.

Тож день 9-го травня 1945 р. не був днем перемоги українського народу. Український народ продов-
живав збройну боротьбу за свою свободу в УПА при-
наймні наступних шість років. По закінченні війни
сотні тисяч української молоді, одні добровільно, ін-
ші під примусом, верталися з невільничої праці в
німецькій промисловості в рідну Україну, щоб її від-
будовувати з руїн. Але замість України -- вони опини-
лися в Гулагах, що покривали Советський Союз від
Білого Моря до Тихого океану.

Але на цьому не кінець, бо за ті всі жертви Москва заплатила Україні третім голодом за совєтської влади в 1946-1947 роках. Український народ, пограбований відступаючими совєтськими військами й окупаційною німецькою армією уникнув голоду в часі війни, але не зміг його уникнути, коли знайшовся знову під "сонцем сталінської конституції".

День 9-го травня 1945 року був днем закінчення другої світової війни, яка розпочалася з дозволу і благословення совєтського уряду. Це день перемоги Советської імперії, імперії зла, а не день перемоги українського народу. Власне того дня запечаталась доля України на наступних 45 роках, повних переслі-
дування і терпіння кращих синів і дочок українського народу. Від того дня Москва почувалася ще більше в

силі, щоб ліквідувати український народ духово й фізично й тому той день більш відповідно називати Днем Жалоби чи як це тепер в Україні називають "траурним днем" українського народу, а не днем перемоги. ■

ЗДОРОВИЙ І СМАЧНИЙ ХЛІБ

власниками якої є Родина Вжесневських

-- можна набути також різні українські страви
у наших каварнях

739 Queen St. W., Toronto, Ont., Tel. 368-4235

St. Lawrence Mkt. 366-7259

483 Bloor St. W. 922-5875

2199 Bloor St. W. 769-5020

M-C Dairy, 212 Mavety 766-6711

Для всіх українців і їхніх родин
у скорботний час місце Вічного покою.

ST. VOLODYMYR
UKRAINIAN CEMETERY

УКРАЇНСЬКИЙ ЦВИНТАР
СВ. ВОЛОДИМИРА

в Оквілл, Онт.

- Щороку спільна молитва й окремі поминки за душі тут спочилих.
- Дбайливий догляд Адміністрації та запевнена май-
бутність відносним міністерством Провінції Онтаріо
через т.зв. "Вічний Фонд Українського Цвінтаря
Св. Володимира"!
- Дві окремі Секції: УПА і Братства Дивізійників,
прикрашені чудовими пам'ятниками.
- Порада і поміч в перенесеннях останків (праху) з
інших цвінтарів-поховань!
- Ціни за місця-ділянки найнижчі в околиці!
Добрий доїзд! Близький Дім Культури!
- За додатковими інформаціями просимо звертатися
на число телефону:

Години -- 9:30 до 4:30 БЮРО -- 827-1647

АНДРІЙ ЛАТИШКО -- адміністратор

Д-р Ю. Мовчан

ДО 80-РІЧЧЯ Д-РА Ю. МОВЧАНА -- ЛІКАРЯ, ПУБЛІЦИСТА І ПИСЬМЕННИКА

Працелюбному докторові Юліяніві Мовчанові сповнилося 80 літ життя. За фахом він лікар, а по замилуванні -- журналіст, публіцист і письменник.

Народився д-р Ю. Мовчан 19-го лютого 1913 р. в с. Зорокові на Житомирщині в заможній селянській родині Григора й Ольги з дому Коломієць.

Початкову освіту здобув у рідному селі та в семирічній школі ім.

Тараса Шевченка в Мальованці біля Житомира, а середню в Житомирі. З приходом колективізації його родина була репресована, батька запроторено на каторжні роботи на далеку північ, а матір з малими дітьми вигнано з рідної хати до землянки.

17-річний Юліян втік до Харкова, де працював з невпинним гонінням на різних роботах, вкінці як відповідальний секретар фабричної газети "Червона Нітка". Крім заробітної праці, від 1930 р. до 1935 р. студіював на вечірніх курсах журналістики. Після цього працює тимчасово у різних редакціях фабричних газет. Найдовше затримався на посаді літературного співробітника газети "Харківський Паровозник".

У 1937 р. прийшовши до висновку, що в таких умовах неможливо працювати вільно і безпечно журналістові, він вирішив змінити професію і почав студіювати медицину в Другому Харківському медінституті. На початку червня 1941 р., тобто після закінчення 4-го курсу медінституту, його послали на двомісячну практику до львівських медичних клінік, де заскочила його війна. Він залишився у Львові, в 1943 р. закінчив Львівський медичний інститут і пішов на практику до лікарень у Львові, Сколім, Тернополі та Новому Самборі.

Влітку 1944 р., перед наближенням большевицького фронту подався на Словаччину, де коротко в Братиславі працював у лікарні св. Єлісавети, а потім переїхав до Австрії та деякий час працював лікарем у містечку Мельк.

На весні 1945 р. прибув до Мюнхену, де працював при Українській Медично-Харитативній Службі, а також таборовим лікарем.

В березні 1949 р. емігрував до Америки, прибувши до Нью-Джерсі, коротко працював лікарем у міській лікарні м. Семкаукус, а потім в 1949-1952 роках в лікарнях Алексіян Бродерс та св. Єлісавети в Елізабет. В 1949 р. одружився з Оленою Скебіцькою

(родом з Грималова, Галичина), з якою має дві тепер замужні дочки, Ольгу і Лідію, та 4 внуків Олега і Ореста та Андрія і Адама.

Після ностирифікації лікарського диплому виїхав до штату Огайо, де коротко працював в індустріальній клініці м. Клівланд, а потім як загально практикуючий лікар у містечках Малінта, Овакул і, нарешті, від літа 1960 року в м. Македонія. Тут провадив приватну лікарську практику аж до кінця 1986 р., коли відійшов на заслужену емеритуру.

Д-р Юліян Мовчан є членом кількох Американських товариств і Об'єднання українських письменників "Слово" та Українського Лікарського Товариства, яке в 1983 р. з нагоди 70-ліття відзначило його почесною грамотою, а Медичний Архів УЛТПА видає спеціальний збірник його біографічних нарисів та статей.

Журналістичну й письменницьку діяльність він почав рано. Будучи 15-літнім юнаком, під псевдонімом С. Мурашка надрукував допис про життя на селі в житомирській обласній газеті. Пізніше друкувався під псевдонімами Ю. Польовий та Ю. Соняшний у часописах "На зміну", "Геть неписьменність", "Соціалістична Харківщина" та інших.

У післявоєнний період, від 1946 до 1992 року опублікував він 1769 статей і розвідок на медичні, громадсько-суспільні та політичні теми, як в українській так і англомовній пресі.

Опублікував також такі книжки:

1. "Як лікувати себе та інших у наглих випадках" -- практичний порадник, виданий в Мюнхені в 1946 р.
 2. "Що варто б знати" -- 400-сторінкова книжка, видана "Срібною Сумрою" в Торонто, в 1955 р. Тут поміщені розважання про проблеми національного визволення і цікаві характеристики людей та подій.
 3. "Записки лікаря", 324 стор., В-во Юл. Середяка, Буенос Айрес, Аргентина, 1970, про цікаві випадки з медичної практики, перевидання в Житомирі, 1993 р.
 4. "Незабутнє і непрощене", 188 сторінок, книжка видана Т-вом Української Термінології в Нью-Йорку та перевидана в 1992 р. видавництвом "Демократ" в Україні. Це автобіографічна повість, де автор змальовує трагічну історію його родини в Україні між двома світовими війнами.
 5. "Мої подорожі довкола світу" -- цікаві спогади із численних подорожей.
 6. Збірка оповідань, видана в 1988 році.
- Д-р Мовчан є також автором двох книжок про антисемітизм, що вийшли англійською та еспанською мовами.
- Між численними його газетними і журналічними статтями особливу увагу заслуговують такі:
- "Чому ми проти федерації з Росією!" "Новое Русское Слово" з 3-го липня 1952 р.
 - "Як треба і не треба розуміти демократію!" "Свобода" (1950 р.).

-- "Українські комуністи -- холуї Москви", "Новий Шлях" з 11.Х.1957 р.

-- "Хто ворог поневолених народів?", "Українські Вісті", 5.IV.1956 р.

-- "Чи Сталін випадково переміг Троцького", "Українські Вісті" 20.X.1948 р.

-- "Чому українська література в світі незнана", "Український Прометей" 14.VII.1955 р.

-- "Деякі проблеми української визвольної політики", "Український Прометей", 25.IV.1957 р.

-- "Чому Україна має бути самостійною державою" -- "Нові Дні", вересень 1977 р.

Тож д-р Юліян Мовчан, син східноволинського селянина, не піддався більшевицько-московському вихованню на вислужника Москви, але зберіг своє українське "Я" і выбрів із багна советсько-московської суспільної моралі на видатну людину -- талановитого лікаря і публіциста та українського патріота.

Він з радістю зустрів розпад Советського Союзу і проголошення незалежності України та вже два рази відвідав з родиною Україну.

Він помагає Україні як тільки може і вже перевидав в Україні на свій кошт дві книжки "Незабутнє і непрощене" та "Записки лікаря".

З нагоди його ювілею 80-ліття життя і кількадесятліття його лікарської і публіцистичної діяльності, всі бажаємо йому ще довгих літ прожити у добром здоров'ю та ще більших досягнень!

д-р Павло ПУНДІЙ

КРЕДИТОВА СПІЛКА "БУДУЧНІСТЬ"

ДЛЯ ВАШОЇ ВИГОДИ ТА ПОСЛУГ

- дарові обслуги за електрику, газ і телефон
- едукаційні та пенсійні конта
- термінові депозити
- реєстраційні пенсійні пляни
- моргеджові позики і особисті позики
- позики на авта
- лінія кредиту
- вогнетривалі скриньки
- грошові перекази
- подорожні чеки, чеки з Вашим прізвищем та адресою і багато більше!

(Централь)

2280 BLOOR STREET WEST, TORONTO, 763-6883

140 BATHURST STREET, TORONTO, 363-1326

4196 DIXIE ROAD, MISSISSAUGA, 238-1273

221 MILNER AVE., SCARBOROUGH, 299-7291

Звертайтесь до нас завжди з повним довір'ям.

ДО ДНЯ МАТЕРІ

У неділю, 14-го травня, ціла Америка відзначатиме ДЕНЬ МАТЕРІ. Основницею цього дня була АННА ДЖЕРВІС. Хоч сама вона ніколи не була матір'ю, але присвятила велику частину свого життя для вшанування і висловлення вдячності матерям. Останні роки свого життя вона поборювала склероз ізування цього свята. Народилася вона в Грефтоні, Вест Вірджінія, 1-го травня 1864 року. Після набуття вищої освіти, стала вчителькою. Хоч і була вродлива і мала багато женихів, заміж не вийшла. Коли мати її переїхала з Грефтону до Філадельфії, вона теж переїхала з нею туди. Мати її померла 9-го травня 1905 року і 41-літня Анна почала жити самітним життям. Ось тоді вона відчула, що то значить мати! У неї зародилася думка про присвячення одного дня в році для пошани матері. У 1908 році замовила вона в своїй церкві спеціальну відправу в пам'ять і пошану своєї матері в другу неділю місяця травня. Купила білі гвоздики, які її мати дуже любила і роздала їхлюдям на цій відправі. Ось так було започатковано ДЕНЬ МАТЕРІ. Пізніше вона сама і багато інших жінок почали писати листи до урядових людей, кореспондентів, проповідників, клубів і до самого президента в Білому Домі, щоб відзначити одну неділю -- другу в травні, як День Матері.

Ця думка скоро поширилась і в 1911 році вже всюди святкували це свято. В 1914 році тодішній президент ВУДРО ВІЛСОН, проголосив офіційно другу неділю в травні, як ДЕНЬ МАТЕРІ в цілій державі. В скорому часі ріжні "бізнесовці" побачили в цьому грошевий зиск. Хоч як не виступала Анна Джервіс проти цього, втративши багато грошей, нічого не помогло. На старість опинилася в стечному домі, де й померла в 1948 році убога і сліпа. Навіть кажуть, жалкувалася, що поширила думку про це свято.

Але не дивлячись на відходження від загального внутрішнього відчування, день матері все ж заставляє людину подумати про тих, хто багато з любов'ю приділив їй увагу, хто завжди приходив з допомогою в тяжкі хвилини життя, але через ріжні обставини забуваємо про них.

Якщо заглянемо в історію кожного народу, роля матері була завжди велика. Чим вища культура і багатші духовні цінності народу, тим вище і почесніше положення матері в суспільстві, тим більше турбот про материнство. Діти вигодувані молоком матері, здорові, здібніші і розумніші. Часто кажуть: -- "З молоком матері всмоктав..." кращі почування і людські чесноти. Один великий мислитель сказав про жінку-матір: -- "Жінка більш ніж хто виховує чоловіка; чоловік -- це мозок, жінка -- серце; чоловік -- розсудок, жінка -- почуття; чоловік -- сила, жінка -- ніжність, краса і радість".

Віддаючи високу пошану жінці-матері по її заслугам перед суспільством і державою, треба пригадати кожній жінці-матері, що без церкви вона не стане справжньою матір'ю. А хіба Тарас Шевченко не писав: -- "Слово МАМА -- це велике найкраще слово": У нашім раї на землі нічого кращого немає, як тая мати молодая з своїм дитяточком малим. "Любов матері сильніша за смерть і страхіття смерті". (І.С. Тургенев) "Молитва матері і з дна моря врятує" (народний фольклор). В нашему народному епосі багато присвячень матері і материнській любові. Тому то й любімо і цінуємо цей ДЕНЬ, згадуючи наших дорогих.

Наталія КІБЕЦЬ

ЧИ ВИ ВІДНОВИЛИ ПЕРЕПЛАТУ?

ЩЕ ДО ПИТАННЯ "ПОМІЖ ЗАХОДОМ І СХОДОМ" ТА ПРО НАШУ НАЦІОНАЛЬНУ ДУХОВІСТЬ

Я дуже вдячний панові М. Бараболякові за його відповідь на мою статтю "Поміж Заходом і Сходом", яка з'явилася в "Нових Днях" за лютий ц.р. На цьому можна було б і закінчити нашу дискусію, яка на мій погляд була корисною, бо тема про Схід і Захід завжди буде для нас актуальною.

Але при цій нагоді п. Бараболяк ще з іншого боку зачепив надзвичайно важливе питання *Духовості в українському громадському й політичному житті*, яке особливо тепер, в часі господарської й політичної перебудови України має найбільше значення. Адже ж це дуже важливе питання, якою буде українська незалежна держава для наших *теперішніх і майбутніх поколінь, а також для наших сусідів на Заході і Сході?*

У своїй статті "Поміж Заходом і Сходом" я зробив зауваження, що деякі наші прихильники Західу загортують звідти "мох і болото" вважаючи все що західне те й добре. Відвідуючи Україну літом 1992 року я зауважив, що організатори ОУН (р) де лише могли розповсюджували новоперевидані праці найбільшого ворога української демократії Дмитра Донцова та на різних зборах вихваляли його як великого ідеолога українського націоналізму. Це робилося тоді, коли недавно Україна перед цілим світом проголосила себе *Правовою Демократичною Державою з культурою західної Європи*.

У відповідь на те, п. Бараболяк пише: "4. Таке ж із імпортованням зі Заходу в українську духовість фашизму, і про роля Донцова. Перебільшив Донцов, загналися задалеко творці Декалогу, те ж саме пізніше з гафазардними діями УПА. Але може було воно й конечним, щоб яскраво протистоялись російській духовій заразі. Галичина нині українська, а не така пів-на-пів, а це м.і. теж завдяки націоналізмові Донцова."

На мою думку, тут п. Бараболяк, а з ним також і інші автори приписують Донцову те, до чого він найменше прислужився, бо як я вже писав, що починаючи від Переяславського договору в нас було багато більших політичних, церковних та культурних діячів як Донцов, які намагалися відрівати Україну від Росії, але історичні обставини не були для того сприятливі. Для прикладу згадаймо хочби таких видатних українських діячів як гетьмані I. Виговський й I. Мазепа, далі Т. Шевченко, М. Грушевський, який науково доказав окремішність української нації і її культури, Симон Петлюра і багато його співробітників у проводі Української Народної Республіки, які активно боролись проти Росії. А далі ми бачимо багато геройських постатей в умовинах тяжкої російсько-большевицької окупації, як наприклад: сотні дисидентів-борців за українську науку і культуру, за відокремлення Української Православної Церкви під проводом митрополита В. Липківського і багатьох

єпископів. Пізніше подібне також сталося й з Українською Греко-Католицькою Церквою під проводом Кардинала Й. Сліпого. Все це була велетенська боротьба за духове і державне відірвання України від Московщини, в якій Д. Донцов відіграв незначну роль.

І даліше, якщо ми сьогодні говоримо про Західну Європу і її культуру, то перш за все ми мусимо докладно окреслити, яку саме Європу ми маємо на думці -- Європу Гітлера, Муссоліні, чи ту Європу з людським обличчям, на яку орієнтувалися наші найвидатніші письменники -- Т. Шевченко, I. Франко, Л. Українка та інші. Тому для мене є не зрозумілим, якщо ми довели один одному, що християнська мораль і етика повинні увійти як основа в нашу духовну культуру, то як тоді можна толерувати Д. Донцова, який будував свою доктрину на основах антихристиянських філософій західного фашизму, який вже від 1926 року виступив проти ідей всесвітнього гуманізму, проти ідеалів добра і правди та демократії? А замість тих ідеалів Д. Донцов почав проповідувати свій "волюнтаризм" з доби середньовіччя, доказуючи, що головним двигуном людських вчинків є *"спонтанна безмотивна воля до життя"*, а не розум. Що, мовляв, *"не на розумі, а на волі, на догмі, на аксіомі, на бездоказовім пориві -- мусить бути збудована наша національна ідея"*. І далі цей ідеолог українського націоналізму твердить, що не демократія, а *"творче насильство і ініціативна меншість є підстава всякого суспільного процесу..."* Відомий український націолого О. Бочковський на ці тези Донцова зробив таке зауваження: *"Воля без критики розуму -- це сліпі стихія, більш руйніцька ніж творча. Генетично розум є пізнішим соціологічним фактором. Роля його критично-регулююча. Він прояснює, дисциплінує та направляє стихійну волю. Через те їхня синтеза й доповнення неминучі в інтересах людського розвитку та поступу. Поворот назад до гегемонії стихійної волі з виключенням розуму з громадського життя -- це або дочасний соціальний атавізм (наслідування давніх предків), або початок занепаду даної історичної доби."*

В 30-их роках велика частина української націоналістичної молоді в Західній Україні захоплювалася ідеями Донцова. Його публіцистика -- це була настільна книга всіх націоналістів, які від першої й до останньої сторінки уважно вивчали цю науку Донцова і дістали велику нагоду випробувати її в часі Другої світової війни. Деякі з них у цій науці розчарувалися, деякі зробили в ній коректи і пристосувалися до теперішнього часу. Але більша частина з них залишилася вірними цій науці й по сьогодні. Останнє видання Донцова про яке я знаю, було видано в Торонто 1966 р. В передмові до цього видання натякається, що нібито автор цієї "перлині" є *"Месія хреста і меча"*, що на *"ідеях цього твору виховувалася*

нова генерація українця-европейця з національною психікою", що "Націоналізм Донцова впродовж 40 років протиставився провансальській ментальності "хахлів" і "малоросів" (?!).

На фронтовій сторінці твердої окладинки цієї книжки золотом витиснено голову вовка. Як знаємо це символізує філософію відомого англійського соціолога Томаса Гоббса з кінця XVI століття, який дивився на людей як на егоїстів -- вовків, які можуть існувати лише при невпинній лютій боротьби один проти одного і він вірив, що вся мораль і правда є по боці того, хто сильніший і хто перемагає. Т. Гоббс не був віруючою людиною, але він радив використовувати церкву і релігію для того, щоб тримати віруючі маси в покорі перед пануючими монархами та їхніми васалами. Отож, підсумовуючи все вище подане, дозвольте запитати, чи такої духової культури ми потребуємо сьогодні?...

Маючи понад 60-літній досвід застосування в практиці націоналізму Донцова, сьогодні ми можемо сміло сказати, що націоналізм Донцова не приніс ніякої шкоди росіянам, ані полякам, навпаки, полякам приніс користь, бо за те, що вони воювали проти УПА, більшовики віддали їм Закерзоння -- 19,000 квадр. кілометрів доброї української землі, де мешкало понад півтора мільйона українців.

Крім того, ми добре знаємо, що приніс націоналізм Донцова для нашого внутрішнього життя в Україні і на еміграції. За цей час ми справді жили між собою, як оті вовки Гоббса, -- замість того, щоб разом робити щось корисного для своєї батьківщини, ми взаємно себе поборювали, -- сама ОУН розкололась на чотири частини, крім того ми мали кілька повстанчих армій, два державні центри, по дві громадські організації в кожній державі нашого поселення -- всього подвійно. Чи це потрібне для культурної й дозрілої нації?

Немає також найменших підстав говорити, що начебто завдяки Донцову "Галичина нині українська", бо насправді українська національна свідомість в Галичині є більша тому, що Галичина перебувала в

складі австрійської конституційної монархії, де права людей і націй були більше шановані ніж в Росії. Далі вона перебувала в напів демократичній Польщі, не була стільки колонізована і русифікована, як наддніпрянська Україна і мала змогу бодай частково пропагувати й захищати українські національні інтереси. ■

ЯКИМИ БУДУТЬ НАСТУПНІ ВИБОРИ В УКРАЇНІ?

Вчені Інституту соціології Академії Наук України провели в Київській, Чернігівській, Дніпропетровській та Львівській областях опитування: який з 15-ти партій віддають перевагу майбутнім виборці. Результати показали, що 30 відс. ще не вибрали партію, 9 відс. не голосували б ні за одну з них. Майже третина потенційних виборців -- 31 відс. відповіли, що не будуть брати участі у виборах. Інші розподілилися між 15-ма партіями та об'єднаннями в такий спосіб: найбільшу кількість голосів зібрали Рух -- 7 відс., по 5 відс. -- Партия Зелених, Демократична Партія та Українська Республіканська Партія, 4 відс. -- Партия Демократичного Відродження України, 3 відс. -- Соціялістична Партія, по 1 відс. -- об'єднання "Нова Україна" та "Народна Партія України". Інші вісім партій не зібрали навіть одного відсотка прихильників. Якщо ця тенденція збережеться і надалі, майбутні вибори знову перетворяться на змагання особистостей, симпатій та антипатій, а не партійних програм.

(УНИАР)

CONSULTEC LTD.

consulting engineers

4180 Dundas St. W., Toronto, Ont. Canada M8X 1X8

Tel. (416) 236-2426

Fax: (416)-236-3677

Інж. ЮРІЙ О. ОХРИМ

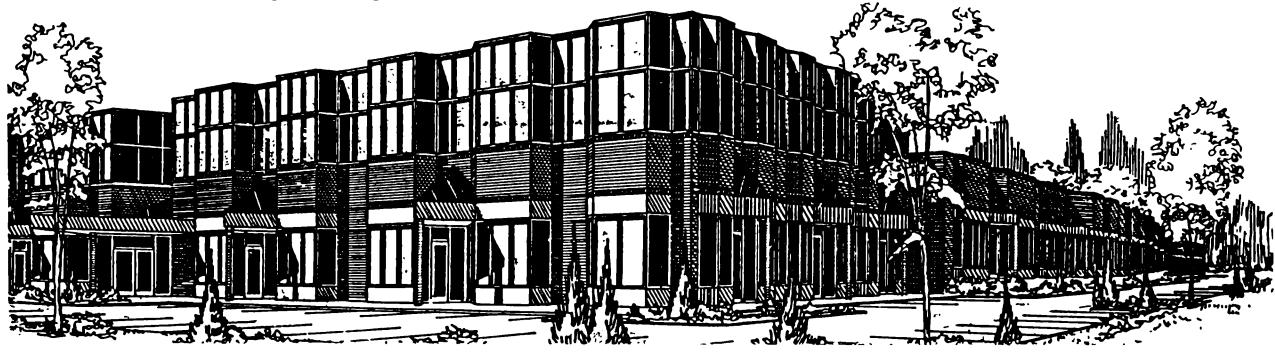
Президент

- Консультивативна інженерська фірма міжнародного засяぐу.
- Виконує всі фази плянування, будови і перевірки більших індустріальних проектів.

"PROMBANK" INVESTMENT LTD. and THE JACYK GROUP

1260 Eglinton Ave. East, Mississauga, Ontario, Canada L4W 1K8. Tel. (416) 625-2171

- Якісні індустріальні і комерційні будинки та розбудови;
- Різні умови оренди або купівлі.

Ліна МАЙБА

ТВОРЕЦЬ УКРАЇНСЬКОЇ ТКАНИНИ

Чи замислюємося над тим, яку незамінну роль відіграють у нашему житті тканини? Мабуть, не часто. А ще рідше сприймаємо їх як витвори мистецтва, що мають авторів. Завіси і портьєри, покривала і обивка м'яких меблів... Вони зберігають тепло рук своїх творців та допомагають відчути затишок і комфорт у домівці.

У плеяді мистців, котрі присвятили себе художньому ткацтву, чільне місце належить Сергієві Нечипоренкові -- членові Спілки художників і Спілки майстрів народного мистецтва України, заслуженому діячеві мистецтв, досвідченому педагогові і знаному етнографові. Його ім'я увійшло в історію національної культури -- як класика українського декоративно-прикладного мистецтва.

Сергій Григорович -- гідний нащадок давнього козацького роду Нечипорів і зберіг у собі патріотичний дух славних пращурів. Його виколисав чарівний Поліський край, багато природа Чернігівщини і її самобутні традиції. Мама й бабуся не тільки змалечку навчили ткати, а й передали йому у спадок високий естетичний і моральний ідеал, що притаманний українському народові.

Хлопець всотував мелодійну нашу мову, чудові пісні й казки, красу народної кераміки і декоративно-

Сергій Нечипоренко -- творець української тканини.

го розпису, веселкової вишивки і філігранного різьблення по дереву, національного вбрання... Однак найбільше до серця припали здавалося б нехитромудрі тканині рядна і невигадливі доріжки -- постійні атрибути сільського побуту. Та скільки в них тепла й веселих барв! І в кожній хаті -- такі різні, неповторні. Все оте формувало смаки і розвивало в юнакові художника.

Він не відривався од рідної землі, національної культури впродовж усього життя. Чи не в цьому криється тайна мистецьких злетів? Своєю плідною творчістю, багатогранною діяльністю С.Г. Нечипоренко довів, що є глибоко народним художником котрий самовіддано захищає і сміливо відроджує українське ткацтво. А також є обережним і вдумливим новатором, який вагомим доробком надзвичайно збагтив цей унікальний вид творчості і вивів його із сільської хати, осередку звичного селянського промислу на орбіту знаного у світі нашого високого мистецтва.

Нечипоренкові урочисто-ошатні рушники, декоративні панно, плахтові тканини -- окраса не лише житла, а й сучасних громадських приміщен, багатьох музеїв України. Роботи відзначаються композиційною довершеністю, відчуттям міри і смаку, вдалим поєднанням традиційної символіки з тематичними мотивами. Його тканини приваблюють поетичністю, наче співають, бринять народними мелодіями. Сергій Григорович і художник-творець і універсальний виконавець багатьох власних виробів. Гармонія на ритміка узорів, орнаментів, кольорових гам захоплює, розмаїтість технік підкоряє: автор їх значно вдосконалив і полегшив працю майстрів на фабриках та надомних ткаль.

Його дивосвіт чарував відвідувачів на численних республіканських і колишніх всесоюзних виставках, а також на міжнародних -- в Італії, Бельгії, Франції, Югославії, Сирії, Канаді, Болгарії, Польщі, Чехо-Словаччині, Угорщині, Німеччині. Художник має чимало різних відзнак.

Для мистця не існує дрібниць. Він в одинаковій мірі приділяє багато уваги і масштабним полотнам, і українським сувенірам, їх деталям: створює оригінально оздоблені крайки, чоловічі й жіночі пояски, краватки, книжкові закладки, стрічки, зав'язки до сорочок, що користуються значним попитом. Здається, кожна ниточка, якої торкаються руки майстра, зігріта добротою його душі.

За 35 літ С. Нечипоренко обіздив-обходив вісім наддільств областей України, ретельно дослідив і дбайливо зібрав взірці народного мистецтва і цим поповнив нашу духовну спадщину. А скільки молодих обдарованих людей вивів Сергій Григорович на широкий мистецький шлях? Важко злічити. А хто підрахує скільки любові й мудrosti, знань і навичок викладач вклав у вихованців за 45 років педагогічної роботи?! Й нині викладає у Київському художньо-промисловому технікумі, який було відроджено чотири роки тому. А де бере час ще й для великої громадської діяльності? Він -- заступник голови Спілки майстрів

народного мистецтва України, очолював і очолює художні ради. У листопаді м.р. ювілейна персональна виставка митця в столиці України зачарувала багатьох відвідувачів.

Сергія Нечипоренка справедливо можна назвати класиком нашої культури, духовним велетом українського народу. ■

КАНАДСЬКА ОПЕРА (ТОРОНТО)

Канадська Опера закінчила свій 1992-93 сезон постановкою опери Б. Сметани "Продана наречена", що стала перемінно з оперою Дж. Пуччині "Тоска" на протязі квітня в торонтському О'Кіф Центрі. В обидвох операх виступав і наш земляк бас Олесандер Савченко. У "Продані наречений" він виконував роль Міші, а в "Тосці" -- політичного в'язня Ангелоті. Хоч обидві опери спонсорувались приватними корпораціями -- квитки були недешеві -- до 88 дол.

Свій 1993-94 сезон Канадська Опера розпочне 24-го вересня постановкою опери "Кармен" Дж. Бізе. Йтимуть також опери Моцарта "Весілля Фігаро" і "Чарівна флейта". Сезон закінчиться "Травіатою" Верді і "Мадам Бетерфлай" Пуччині. ■

Щоб Ваша посилка прийшла в Україну швидко, надійно
до рук адресата --
звертайтесь до фірми

MIEST-KARPATI

ВИСILAЄМО літаком і кораблем	КОМПЛЕКТУЄМО і ВИСILAЄМО	РОЗШIКУЄМО
пакунки з новим і вживаним одягом	продуктові пачки	рідних в Україні та завідуємо спадками
ДОСТАВЛЯЄМО до рук адресата	ЛАГОДИМО	ДОГЛЯДАЄМО
гроши \$	запрошення, забезпечення відвідувачів	встановлюємо надгробні пам'ятники
ПРОДАЄМО і ВИСILAЄМО за найкращими цінами:		
побутову техніку, автомобілі, ТРАКТОРИ, будівельні матеріали, будуємо хати і апартаменти		
Звертайтесь за каталогом на адресу:		
MEEST-KARPATY		
120 Runnemede Road, Toronto, Ontario Canada M6S 2Y3		
Tel.: (416) 761-9105 Fax: (416) 761-1662		

69-а ВИСТАВКА В САЛОНІ ПАНІ СоФІЇ

Три дні були гостинно відкриті двері для любителів прекрасного в салоні пані Софії, що знаходитьться у галерії "Пласт" міста Едмонтону. Тут проходила 69-а виставка графічних робіт 27 мистців одного з найдавніших видів образотворчого мистецтва -- графіки. На цьому святі мистецтва були представлені твори художників, які належать до творчих шкіл Києва і Москви, Krakova і Berlina, Varshawi і Parisa, Санкт-Петербурга та Львова, всього більше 180 зразків прекрасного. Такого розмаїття мистців і творів ще не бачила альбертська земля. Майже всі види цього мистецтва були на виставці.

Тут -- роботи вже нині покійних, але знаних у світі мистців. Зокрема Олени Кульчицької і Ярослави Музики, Романа і Марії Сельських, Леопольда Левицького, Стефанії Гебус-Баранецької, Якова Гніздовського, твори яких були представлені з приватних колекцій.

У цьому салоні можна було оглянути, а хто виявив бажання, то й придбати твори львівського реставратора Мирослава Отковича, який торік закінчив реставрацію Волинської ікони 13-го століття, професора Юрія Турченка з Києва, редактора 7-томної історії українського мистецтва, а також роботи Стефанії Гебус-Баранецької, Михайла Безпалькова, Ярослава Музики, Емануїла Миська, Олекси Матківського і Леопольда Левицького, які презентуються в салоні пані Софії вперше.

Надовго затримувалися відвідувачі виставки і біля художніх творів цікавих мистців Якова Гніздовського і Івана Крислача, Богдана Мусієнка та Івана Остафійчука, Олекси Шатківського і Олександра Ткаченка із багатьох інших. Та про всіх і не скажеш, а про їх твори -- тим більше.

За три дні виставку відвідало багато мешканців Едмонтону і провінції Альберта, чимало з них придбало художні твори українських графіків та книги про мистецтво, різні довідники і каталоги.

З нетерпінням любителі мистецтва очікують 70-ої, до деякої міри, ювілейної виставки у салоні пані Софії Скрипник.

Є. МЕТЕЛЬСЬКИЙ

ВЕЛИКИЙ ВИБІР
НАЙНОВІШИХ ЖІНОЧИХ
МОДНИХ ОДЯГІВ

DANYA

FASHION SHOPPE
2378 BLOOR STREET W.
TORONTO, ONT., M6S 1P4
Телефон: 766-4511

ГОВОРІМО ПО-УКРАЇНСЬКИ

ВШАНУВАННЯ ПАМ'ЯТІ КЛИМА ЧІЧКИ-АНДРІЄНКА В УКРАЇНІ

(На підставі звідомлень в тижневику "Вісник Надзбуруччя" із 15.9.92
та тернопільського тижневика "Вільне життя" із 12.9.92.)

Тернопільщина подарувала світові чимало талановитих людей. Це невмирущі Соломія Крушельницька, Леся Курбас, родини Стадників, Рубчаків та інші. Про них знали, але не говорили голосно на рідній землі, яка зростила цих велетнів. До цієї когорти належить також ім'я знаменитого співака, можливо більшого, як Карузо, уродженця Копичинець Клима Чічки-Андрієнка, 25-річчя з дня смерті якого відзначила на початку вересня громадськість міста, навколоїшніх сіл і району.

Клим Чічка виступав під мистецьким прізвищем "Андрієнко", у пам'ятьного діда по батькові, Андрія. На вшанування прибула дочка артиста, п. Калина Чічка-Андрієнко, відома піяністка і колишня вчителька в Музичному Інституті ім. Лисенка в Нью-Йорку, яка тепер проживає в Німеччині. Із Франції прибув родич Андрієнка, п. Мирослав Чічка з дружиною, було багато гостей з Чорткова, Тернополя і Львова. Священик місцевої греко-католицької церкви посвятив після вроčистої відправи вулицю, названу іменем Чічки-Андрієнка, а під таблицею з написом покладено квіти.

Дальші святкування відбулися у міському центрі дозвілля і культури, де дирекції місцевого музею п. Калина Андрієнко передала родинні матеріали, пов'язані з останніми роками життя співака. Сцену заповнили свояки Клима Чічки-Андрієнка, вчені й мистецтвознавці та при звуках його чудового голосу із магнетофонної стрічки, яку привезла донька, ділилися споминами про нього. Директор місцевої Музичної Школи, Михайло Тарабій, сповістив, що вчительський колектив вніс пропозицію до вищих органів, назвати школу іменем Клима Андрієнка, а режисер і завідувач Культурним Центром у Копичинцях та директор Музею театрального мистецтва веде клопотання про зорганізування сталого конкурсу співаків ім. Чічки-Андрієнка.

Вечір закінчився величавим концертом у честь славетного сина Копичинець. На ньому виступали заслужений артист України Роман Бойко й артист обласної філармонії Ярослав Лемішка. Аматори сцени показали фрагмент з "Гайдамаків" Т. Шевченка.

Київська радіостанція передала інтерв'ю про мистця з п. Калиною Андрієнко та траслювала його пісні, а львівська телевізія присвятила йому окрему програму з нагоди поминок, транслюючи картини із святкувань, розмову з п. Калиною та концерт.

Після народної школи в Копичинцях Чічка-Андрієнко закінчив учительський семінар в Тернополі, а по матурі вчительював у великому селі Городищі. Згодом доповнив гімназійну матуру, одружився з

донькою відомого в Галичині перед I світовою війною адвоката д-ра Кирила Трильовського -- лідера радикальної партії й заслуженого організатора "Січей" та парамілітарного Т-ва У.С.С. та виїхав до Відня на юридичні студії. Там почав також науку співу у професора Державної Високої Музичної Школи, знаменитого баритона Раніє Горбовського.

З вибухом I світової війни зголосився до війська і опинився згодом у тaborovій гімназії переселенців в Гмінді як учитель математики й співу. Повернувшись після війни до Львова, став працювати у центральній управі "Рідної Школи", продовжував студії права у Львівському університеті, а науку співу -- у проф. Фляма-Фломянського.

У 1922 р. став членом львівської опери, виконуючи там головні ролі під псевдонімом Клеменс Кв'ятковські, а працюючи рівночасно в "Рідній Школі" написав під псевдонімом К. Федорович цінну броштуру п.з. "Українське шкільництво в Польщі у світлі законів і практики", за що наразився на переслідування владою. Климо Чіці треба завдячувати допомогу "Рідній Школі" з американського континенту. За його ініціативою його приятель, проф. Лев Ясінчук, виїхав до США і Канади для проведення збірки на "рідношкільний фонд". Поїздка завершилася успіхом, емігранти жертвували щедро.

У львівській опері Чічка-Андрієнко виступав до 1927 р., коли то в наслідок польської нагінки був примушений виїхати до Берліну, де він, як педагог, займається дослідною працею, про яку сам розказує в одному інтерв'ю для української преси у 1953 р.:

"Мене незвичайно цікавили голосові проблеми, яким я рішив присвятити 2 роки студій. В першу чергу мене займало питання, чи кожна нормальна людина яка має гаряче бажання співати, може це бажання осягнути. Ці студії зайняли мені замість двох -- сім років. Я прочитував доступну мені літературу з ділянки фізіології, лярингології, акустики й механіки та педагогії співу. Я працював також багато практично над розвитком моого голосу, обсервував голосові функції звірят, дітей і навіть хворих. Результатом моїх студій є готові до друку праці: на теми: 1. "Вирішення проблеми вищколення голосу" (загальні студії); 2. "Підсвідомий процес при співанню"; 3. "Душа і техніка"; 4. "Чи є можливе вирішення проблеми школення голосу за наукою Гельмгольца про краски голосу і згідно з його теорією?"; 5. "Фальсет -- як творчий елемент тону"; 6. "Практичний вишкіл голосу"..."

У 1934 р. Андрієнко починає знову припинену мистецьку діяльність і виступає з незвичайним успіхом на концерті в музичному салоні Бергін Бронсгест в Берліні, а згодом в залі Бетговена. Критика відгукнулася найкращими оцінками. Він одержує

запрошення до самостійних концертів з багатьох міст Німеччини. Ось голоси преси:

"Дортмундер Цайтунг" -- "Цей тенор є справжнім феноменом, подивуєтися, єдиної у своїм роді вартості. Звукове насилювання тонів очаровує свою красою. І хоч цей голос вже прозвучить, залишається він у залі якоюсь звуковою субстанцією, якимсь слуховим переживанням. Е.А.Ц.". "Ное Цайт", Берлін -- Феноменальний голос з близкучими верхами, найширшим волюменом, чарівною милозвучністю на всіх позиціях, домагається порівняння з найвизначнішими співаками... Г.Р." "Штеґліцер Анцайгер" -- "Цей тенор має золото в горлі... обдарований фантастичними можливостями... Д-р В. Саксе". "Солінгер Тагеблятт" -- "Солінген пізнало його перший раз і привітало його з одушевленням. Це тенор, якого дуже рідко можна почути. Його голос визначається подивуєдною повнотою, силою і чаром... М.Ц.". "Берліше Цайтунг" -- "Голосовий феномен... Високе Ц залунало в залі так близкуче і видатно, що солінгенська публіка далася пірвати проявам захоплення, як рідко коли... Чс.". "Бохумер Фольксцайтунг" -- "К. Андрієнко виказує величезне багатство голосового матеріалу розвиненого до подивуєдної висоти. Його тон є абсолютно чистий і ясний, визначається при тому великою пружливістю і чудовим тембром. Це був вечір рідких мистецьких вражень. Д-р Б." "Альгемайнє Музікцайтунг", Берлін -- "Краса і величність голосу приковувала слухачів. Голосовий матеріал має незвичайні можливості виразу і барви, верхи ясні і повні сили. В цілості голосове багатство необмежене... Д-р Фріц Бруст". "Ессенер Анцайгер" -- "Співак розпоряджає насправді величним, по мистецьки вишколеним голосом, що в усіх позиціях свого широкого діапазону відзначається захопливою повнотою звуку. Г.С." "Роттердамш", Голландія -- "Це справді чудовий теноровий голос. Має він таку силу, що може опанувати найбільшу залю, а водночас блистить шляхетністю, властивою тільки найбільшим." "Ля Ренесанс", Париж -- "Замітний тенор, який рідко родиться, а ще рідше доходить до такої голосової техніки... Близкучу технічну голосову передачу удухотворюють глибокнутрішне почуття і темперамент. М. Ельшар".

У 1938 р. в журналі "Українська музика" ч. 7-8 В. Барвінський так пише про Кліма Чічку-Андрієнка: "Наш співак Клім Андрієнко, що вже більше років проживає в Берліні (відомий у Галичині із своїх давніших виступів, також у Львівській опері), здобув собі в останніх роках надзвичайні успіхи і признання чужинної фахової критики, що на жаль або цілком не доходило до відому нашого громадянства, або з дуже значним спізненням." Антін Рудницький пише у львівському "Ділі": "Концерти Андрієнка в травні 1937 р. і в лютому 1938 р. у найбільш презентативній залі Берлінської філярмонії з'єднали йому прямо ентузіастичне прийняття публіки і критики, яка не завагалася поставити нашого співака поруч з найвизначнішими світовими репрезентантами співочого мистецтва" ... (далі наводяться голоси німецької, голландської і іншої преси).

На жаль, з посиленням влади Гітлера, піднявся загальний крик: "Алле Фремдлінгє вег! -- Чужинці геть!" Андрієнко був змущений покинути сцену і заложити власну школу співу у Берліні. Через воєнні дії опинився в Роттенбургі над річкою Фульдою у провінції Гессен, де провадив школу співу і де помер 5 березня 1967 р. Хоч доля не дозволила йому вернутися у рідний край, зате залишенні його дочкою звукозаписи у київській і львівській радіостанціях нагадуватимуть мешканцям золотого Поділля про їх славного земляка.

Богдан ШАРКО

PALADIN INSURANCE LTD.

Tel: 239-7392

Павло Колодій

Insurance Broker

Забезпечуємо: domi, apartamenty, kotedži, automobile, torgovі pіdpriemstva, kaliszto, zhittya! Також grupova assekuratsia!

97 Six Point Rd.
Etobicoke, Ontario
M8Z 2X3

Полагоджуємо
medichno-shpital'ne
zabezpechenja dla osib,
sho priejedzhaют do
Kanadi na vіdvidini!

Looking for that authentic Ukrainian gift?

UKRAINSKA KNYHA

A Division of
Demo Trade Limited

Importer and distributor
of fine giftware

No Duty on clothing
(except leatherware), footwear
and food sent in prepaid parcels to
Ukraine, Belarus, Russia, the Baltic
States and other parts of Eastern Europe.

- EMBROIDERED tablecloths towels bedspreads aprons blouses shirts
- BEAUTIFULLY PRINTED wool kerchiefs and shawls
- HAND PAINTED decorative plates and boxes
- INLAID WOOD from the Carpathians, Hutsulshchyna and Bukovyna
- GLASSWARE AND CRYSTAL from Lviv and Kiev
- BOOKS PERIODICALS and more

Your heritage art store

UKRAINSKA KNYHA
962 Bloor Street West, Toronto, Ontario M6H 1L6
Canada
FAX:(416)531-4075 Phone:(416)534-7661 TELEX:06-22465

СЕСТРИ СПІВАЮТЬ БАТЬКОВУ ПІСНЮ

Якось в одному дуже пристойному домі, вже тут, у Канаді, ми слухали пісні, музику. Хороші пісні, гарну музику. Господарка поставила нову касету на магнітофон і звернулася до мене:

-- А це вам сюрприз. "Мить". З касетного альбому, який нещодавно записано на студії "Кобза". Співають сестри Леся і Галя Тельнюки.

Я аж здригнувся. Ми іноді забуваємо про плин часу, який нестримно біжить помимо нашої волі. Ще, здається, нещодавно народилася у моого друга Станіслава Тельнюка перша донька, названа Лесею на честь Лесі Українки, а пройшов деякий час і вона -- вже відома співачка не лише в Україні, але й тут, за десятки тисяч кілометрів від неї.

Пам'ятаю, Славко говорив:

-- Приб'ється до нас син, -- обов'язково Павлом його назову, на честь Павла Григоровича Тичини.

"Прибився". І Павло, і Галя, і Оксанка. І всі співають.

Але Леся і Галя -- сестри не лише по крові, а й по духові. І репертуар у них зовсім не той, щоб зайняти верхній щабель на драбинці сучасної Мельпомени серед різних "років", "поп-музики", модерну, банальності і легковажності. Їх репертуар -- це в основному батькові поезії, покладені на музику хорошими композиторами-мистцями пісенної справи.

Дуэт: Леся-Галя -- лавреат і переможець багатьох конкурсів. Старша, Леся, закінчила Інститут культури, Галя -- університет ім. Т. Шевченка, факультет журналістики, як і батько, який все своє свідоме життя досліджував літературну спадщину Павла Тичини.

Ще у тринадцяти-чотирнадцятирічному віці дівчата "стругнули" "Кручу" та інші речі зовсім "немодного" тоді Тичини. Ще їх співали під бандуру. Ні, що не кажіть, це вже край світу. "Хто ж у наш час електроніки, електрогітар та різних причандалів, від яких аж голова ходить ходором, буде слухати вас?", -- питали деякі модерні люди.

Слухали. Справжні українці слухали, але не ті, що ходили в чорних костюмах і білих сорочках під краваткою на свою компартійну службу, і яким до лямпочки рідна пісня, рідне слово, як, між іншим, і та служба -- теж. Аби їм добре платили, вони б і тата рідного продали, щоб їм було добре, а все останнє трин-трава.

На фестивалі "Червона рута -- 91" сестри успішно виступили з двома своїми програмовими творами: "Невольники" і "А ви мовчіть". А взагалі, їх перший альбом присвячений пам'яті батька, який передчасно відійшов в інший світ, ледь ступивши на шостий десяток.

Сестри співають, а передміною пропливають спогади про моого друга, з яким ми почали свій трудовий шлях у "районці".

Йшли шістдесяті роки, лише "прокльовувались" так звані потім "шістдесятники". Станіслав у творчих і видавничих справах часто їздив до Києва і "привозив" новини. Якось прийшов і розповідає: почалися арешти, а тим, хто виступив на захист, дали здорову по шапці, майже всі позбулися праці. Почалися гоніння в центрі і в "глибинці".

В країні проходили знамениті хрушевські перебудови, запроваджувалися реформи, спрямовані на те, щоб догнати і перегнати Америку. Словом, як у відомому "Золотому теляті" Ільфа і Петрова: "Вдаримо автопробігом по бездоріжжю і розгільдяйству". Америку, звичайно, догнали (на папері), але випередити посоромились, щоб не показувати тим "клятим" капіталістам, пробачте, пірвані штани...

Чотири райони у нас на Вінниччині збрали докупи, створили сільськогосподарський і промисловий райони партії (це, звичайно, в першу чергу, ще й приміщення країці собі забрали). Було створено дві газети: міжрайонну і міську. Приїхав невдовзі і майбутній редактор -- Дацюк. Домовились з ним, що С. Тельнюк працюватиме відповідальним секретарем, а я -- у зв'язку з хворобою (я лежав тоді в лікарні) -- завідувачем відділом листів. Але через день обком партії надіслав іншого редактора -- Григорія Скоряка, який цілком закінчив вищу партійну школу.

Прошовся, подивися на нас спідлоба і белькнув:

-- Ви, хлопці, мені не підходите. У мене є свої кадри.

А у вузькому колі заявили:

-- Той багато пише і багато знає (це на мене, теж вада), а той (на Тельнюка) до того ще й вірші пише і має якісь зв'язки у Києві. Ці хлопці мені не підходять.

І не треба, баба з воза -- коням легше. Я переметнувся у "міжрайонку" завідувачем відділом культури, а Тельнюк якось "втримався" і залишився на розтерзання Скоряка.

Почалися чвари. Пам'ятаєте крилатий вираз соціалізму: "Ти -- начальник, я -- дурень. Я -- начальник, ти -- дурень". Це якраз той випадок. Хто хоче тратити людину, яка розумніша за тебе? Спочатку зняв Тельнюка з посади відповідального секретаря, потім ще більше почав тероризувати: це не так, і се не туди...

-- Навіщо тобі, Тельнюче, отої Гришка Распутін (пробачте) Скоряк з його газетою. Тікай звідсіля світ за очі в Київ. Не пропадеш, -- кажу йому. -- Це вже мені на роду написано тут вічно канючити: сім'я, діти...

Довго його переконував. Нарешті, він зірвався і поїхав. Почав працювати спочатку літпрацівником, а згодом зав. відділом у "Літературній газеті". В "районці" не справлявся, а в республіканській письменницькій газеті все було гаразд. Ось такі парадокси видавали компартійні керівники. А редактори були їх ставленниками і могли навіть з білого чорне зробити чи навпаки.

Ось таким культурним варварством (кожний редактор обов'язково мав мати поплавець про закінчення партійної школи, поплавець є -- розуму не треба) спалили нашу землю, понівечили народ, який почав забувати про своє культурне надбання. Скоряк і йому подібні це уміло робили. Як факт, з часом його перевели в обком партії, так би мовити, пішов на підвищення. А якже, таку "кадру" треба підтримувати, давати дорогу.

Але вернімося до нашої розмови. Якось, риочись на тельнюкових книжкових полицях, я натрапив на старенький томик поезій Павла Тичини. На обкладинці дарчий напис: "Дорогому Станіславові Тельнюкові на пам'ять, в талант якого я вірю, вірю, вірю..." А нижче підпис. Ця книжка була подарована моєму другові ще тоді, коли він учився на факультеті журналістики університету, ще тоді, коли він лише входив в українську літературу.

Станіслав досить часто бував на квартирі Павла Григоровича, іх бесіди іноді затягувалися за опівніч. Вже тоді молодий поет і письменник готувався до дослідження творчості цього видатного письменника нашої доби. Запросто заходив він і до дружини Павла Григоровича після його смерті, готуючи повне зібрання його творів до друку. Всі ці відвідини і титанічний труд дали можливість написати п'ять повновагих книжок про життя Тичини та його величезну творчу спадщину. Одна з них вийшла у Москві в серії "Жизнь замечательных людей".

За своє коротке життя С. Тельнюк підготував і видав біля двадцяти книжок поезій, прози, публіцистики, перекладів з інших мов. Отож, вагомий його вклад у розвиток української літератури. А за трилогію "Магістраль віку" -- про будівництво Байкало-Амурської магістралі -- йому разом з письменником Леонідом Горлачем було присвоєно звання лавреата премії імені Миколи Островського.

Пам'ятаю, Станіслав лежав тоді у лікарні. І вручав йому премію в лікарні письменник-академік Олесь Гончар. Багато теплих, щиріх слів висловив він на адресу Тельнюка, бажав йому якнайшвидше одужати, повернутися в стрій. На жаль, здоров'я не повернулося і через деякий час письменник помер.

І ось нині на американському континенті мені нагадали про нього його доньки Леся і Гаяля.

Дівчата співають, гарно співають батькові пісні, краєть мені серце й душу. Хай на спомин залишаться хоч пісні на його слова.

...Сестри Тельнюки співають пісню. Гарну. Мелодійну. Народну. Батькову, в талант якого вірив видатний поет нашої епохи, академік Павло Григорович Тичина. І не помилився.

Едмонтон, Канада,
грудень 1992 року

Шановних Авторів, чиї матеріяли затримано через брак місця, прошу бути терпеливими. Ми робимо все можливе, щоб тимчасом не зменшувати журнальної площині. -- Редакція.

КОРОТКО ПРО ПРАЦЮ В КУМФ У МИНУЛОМУ СЕЗОНІ

Канадсько-Українська Мистецька Фундація (КУМФ) постала з ініціативи і фінансової допомоги Ярославі і св. п. Михайла Шафранюків. Вони подарували будинок з приміщеннями для галерії, як також величезну свою власну колекцію картин різних визначних українських мистців. У галерії КУМФ влаштовано вже далеко понад триста виставок. Про останніх сім, які відбулись ще в минулому 1992 році, хочу поінформувати.

Отож, першу з них, під назвою "Виставка картин різних мистців із продажної збірки КУМФ", відкрив голова Дирекції КУМФ Роман Вжесневський, а головним доповідачем був Андрій Новаківський -- голова Національно музею у Львові. Саме на допомогу цьому музею мистці вже раніше подарували свої роботи, декілька яких продано на згадану ціль.

З неабияким успіхом молодої мисткині зі Львова, Анни Ющук, відбулася наступна виставка 18 жовтня, на якій д-р Дарія Даревич проаналузувала дуже влучно її творчість.

Разом 73 праці образотворчого мистецтва було експоновано в галерії КУМФ на "Збірній виставі творів жінок-мисткинъ", під час 6-го Конгресу Світової Федерації Українських Жіночих Організацій. На відкритті 27 жовтня виступали Марія Підкович -- голова імпрезово-мистецької комісії цього Конгресу, д-р Марія Квітковська -- голова СФУЖО, Оксана Соколик -- заступниця голови (тепер голова) СФУЖО і Марія Марчак -- мисткиня зі Львова, твори якої виповняли окрему кімнату галерії.

Дві підряд образотворчі виставки: картин-краєвидів Якова Креховецького 8 листопада і картин церков Альберти Парасі Іванець 6 грудня відкривала мір. А. Шум-Стебельська, яка звернула увагу глядачів на творчу практику обидвох мистців.

"Збірну виставку десятох" відкрив голова Дирекції КУМФ Роман Вжесневський з побажанням усім присутнім Веселих Свят Різдва Христового і щастливого Нового 1993 року. Коротке слово про кожного художника-учасника виставки сказала на відкритті 27 грудня Ліда Палій. Участь у виставці брали такі мистці: Андрій Бабич, Богдан Головацький, Василь Кондратюк, Павло Лопата, Галина Новаківська, Михайло Попов, Христина Сеньків, Андрій Харина, Анна Ющук. Виставлено теж картини покійного Якова Гніздовського.

Протягом мунулорічної осінньої праці КУМФ у її приміщеннях відбувся ряд імпрез-доповідей різних гостей з України. Тут виступали: головний редактор журналу "Розбудова держави" Віктор Терен; письменник і літературний критик Михайло Слабошицький; відомий поет Микола Виробйов, усі три з Києва, і д-р Тетяна Боднарова -- викладач психології та педагогіки в Карловому Університеті в Празі. Організування згаданих вечорів взяло на свою відповідальність Об'єднання Письменників "Слово" в Торонто.

Павло ЛОПАТА

"ОСНОВА" ПОВЕРТАЄТЬСЯ В УКРАЇНУ...

Я запозичив цей заголовок у вже знайомого нашим читачам культуролога й письменника-народознавця Богдана Чепурка. Автор прислав "Новим Дням" копію своєї статті, яка має появитися у першому числі відновленого після 130 років журналу "Основа", що так не-сподівано "повернувся" з Петербургу в Україну, а радше -- воскрес під цьогорічний Великдень з мертвих.

Звичайно, було б не на місці писати рецензію на журнал, якого я ще не читав і навіть не бачив. Все ж таки, з отриманих попередніх (прелімінарних) матеріалів можна зробити висновок, що відновлена "Основа" хоче "стати першим з-поміж сучасних часописів у справі реального оновлення хліборобської ментальності Краю", хоче відродити основне -- "український творящий дух, Богобудівництво, красу і силу морального здоров'я нації". "Все краще в нашій літературі, культурології, мистецтвознавстві, філософії, народознавстві та мовознавстві знайде самобутнє застосування на сторінках універсального журналу для всіх неледачих і жвавих шанувальників прекрасного -- пише Богдан Чепурко. -- Ми виходимо з того, що суть новаторства -- у найглибшій традиційності... неперервність взаємопереживання себе в історії та історії в собі..."

В такому ж дусі звертається в передньому слові до всіх "неокрадених духовно краян" головний редактор оновленої "Основи" Валерій Ілля, запрошуючи до співпраці: "Соборна душа кожного народу витворила тільки їй одній притаманну мову виповіді. Та виповідь є

водночас і місцем становлення його душі. Отже, з наших сторінок Україна не в західноевропейських строях, а в своїй Божій одежині, може, востаннє стукає до твоїх дверей, читачу. Як ти її привітавши -- свою рідну душу -- так і Господь привітає тебе".

Відчувається у цьому зверненні глибока нехіть до видань, що приходять "в західноевропейських строях" (чи не натяк передусім на київську "Сучасність"?) і рішучість самоізолюватись від світу або здобувати його "в своїй одежині". Відповідно цьому, здається, підібрані й автори для першого числа воскреслої "Основи": Вячеслав Медвід, Євген Пашковський, Ігор Калинець, Микола Закусило, Степан Сапеляк, Василь Барка, Євген Маланюк, Володимир Цибулько, Іван Мірчук, Богдан Чепурко і інші.

За згодою шановного автора нижче друкуємо скорочений виклад його бесіди з поетом і членом редколегії "Основи" Іваном Вражливим -- "Режисура Господня". Друкуємо її замість рецензії на народознавчий трактат Богдана Чепурка "Українці" (Львів, "Слово", 1991. 126 стор.).

Я певний, що і ця бесіда, і сам трактат зацікавлять багатьох наших читачів. При чому, хіба не треба нагадувати, що "Нові Дні" й надалі не цуратимуться ані західноевропейської одежі, ні своїх рідних стрів і вдягати-муть їх залежно від оказії.

Мар'ян ДАЛЬНИЙ

Богдан ЧЕПУРКО

РЕЖИСУРА ГОСПОДНЯ

-- Пане Богдане, як Вам дихається в незалежній Україні?

-- Мені завжди легко дихалось у рідних краях. Щодо фізичних кондіцій, то я натренований у бігах за "китайкою" -- була в нас така непосидюча корова на господарці. Не знаю, який гедзь її вкусив, але вона виробляла такий кілометраж, що тільки встигай завертати.

-- Тобто, Ви сповна пройшли сільські університети?

-- Звичайно. Тато нас, так би мовити, не загортав у папірці.

-- Як то сталося, що Ви подалися в інтелігенти, але не пошились у політики?

-- Ну, не все так просто... Я змалку купався у стихіях подільської природи, маминої пісні. То від Бога, і все було б добре, але в житті не вистачало правди, справедливості і ще чогось... Руйнувались споконвічні традиції, природний плин календаря. Люди призвичаювались

красти; до блата, як до брата, руку простягнули. Затралось почуття господаря. Не якісь там зайди, а наші ж землячки засмічували власну землю, воду, обтяжували душу угодою з дияволом, співпрацею з окупантами... Водночас душа народна не вмирала. Дорослий, а за ним і підлітковий та дитячий вертепи у сіннях голосно співали: "Недалеко вже той час -- браття, воля кличе нас!". І це було перепусткою в світлицю українця, в господу господаря у святі години спілкування з прекдами... Десять у третьому класі я написав вірша, у якому робив, так би мовити, попередні висновки: "Минуло триста років з тих пам'ятних часів, коли були ми вільні, коли наш Київ цвів..." І далі: "Не стало в нас держави -- не стало майбуття". Ця школярська проба пера закінчувалась закликом до повстання... Я ж то бачив, як продажний комуніка міг собі дозволити наругу над довірливою дівчиною. Масово плодились радянські підпанки -- так звані "трудящі", які соцзмагались у брехні, фарисействі, обжиранні та обпиванні із собі подібними. Останній схрон арештували у 1965 році. Кажуть, що це була

підставна точка. А може й ні... Тоді ж відіграли останнє традиційне весілля -- молода була ще у вінку. З наступного року ввели вельон. Село вигибало... Коли я був маленьким, достатньо було розчинення себе у природі, а природи в собі. Це творче спілкування не вимагало оприлюднення чи фіксації душевних станів. Інша річ -- супільна природа, яка вироджувалась на очах... За дві речі батько сварив-жутив мене, знаючи, як то буде тяжко з такими думками в реальному житті-бутті. За правду, яка була для мене всім. Є таке прислів'я: не буду душі вбивати буду правду казати. І за мої слова "гроши треба спалити..." Я завжди гостро відчував несправедливість... А тут ще й рима "КГБ -- КРБ"... Відповідаючи на Ваше запитання, скажу відверто: якби все було гаразд у нашій літературі і довколишньому житті, якби без мене могло обйтись красне письменство та фронтові окопи в культурі, -- я лишився б на господарці. Хоч, яке там господарювання за совітів?

-- Отож, Ви пішли, де важче?

-- Всім було важко. У 1970 році мене збили-скопали професіонали від КГБ (щоб не був такий мудрій), але її цієї профілактики ім було замало. Шлейф націоналіста незримо тягнувся за мною. Лізли в сім'ю, в душу, на роботу. Багато хто не витримував такого життя -- сходив із дистанції, кидав писати. А скільки вибрало той світ, або зійшло з розуму!

-- Що ж Вас тримало в шерензі борців?

-- Український борць... Я намагався сприймати світ з гумором, а всілякі труднощі -- не як атаки нечистого, а випроби Господні. Ця небесна режисура потрібна для духовного загартування. Україну на тарілочці не піднесуть. За все треба платити. Хоча в кінцевому підсумку Господь Бог -- режисер і диригент.

-- Але ж маємо без крові державу...

-- Це самообман. По-перше, крові пролито предостатньо нашими попередниками. Взагалі боротьба не припинялась ніколи. По-друге, ми ще не маємо повноцінної держави. Бог дає мало і багато водночас. Можна звести цей дар на "пси", а можна розбудувати згідно із замислами і помислами Отця. У світі йде жорстока битва ідей. Тобто -- ідей і протиідей. Потрібні надзусилля, запас ідей, бо Україна знову в епіцентрі боротьби Добра і зла.

-- У Західній Україні міжконфесійні чвари, бродіння у Русі. В чому тут справа?

-- Східну Україну теж роздирають протиріччя... Звісна річ, об'єктивні передумови є, але зла воля заварює це, мішаччи грішне з праведним. Ну хіба хтось може заперечити прогресивну роль українського православ'я у часи хмельниччини? Але після так званого приєднання московські царі перетворили попівське сословіє у диявольську агентуру. З іншого боку -- унія була попервах зрадою української ідеї, місточком до спольщення і покатоличення, але за останні двісті літ греко-католицька церква виплекала цілу когорту борців за вашу і нашу свободу: культурників, письменників, героїв... Ви знаєте, мені більше до вподоби ідея українського єдиномислення за Шевченком і Христом, тобто не однакодумання,

а життя за помислами і замислами Ісуса. Недалеко той час, коли довкола соборного українського християнства об'єднається всенайкій більй світ. Такий наш хрест. І як же смішно будуть виглядати у цьому світлі сучасні міжконфесійні чвари!...

-- А як щодо Руху?

-- Мій середуальний брат любить повторювати: "Я все життя рухався..." У русі нема розколу -- є рух. А також застій. Більшість населення заклопотана, як вижити.

-- Ви скептично ставите до політичної боротьби?

-- Бачте, я ніколи не носив ні рожевих, ні надто вже чорних окулярів. Рух розпадається через egoїзм і стадність водночас. Вся біда в люмпенізації і обмеженості супільства. Маємо наслідки більшовицького режиму. Нема так, щоб бачити ліс і не блудити у трох соснах. Кожний уявляє по-своєму, для себе -- і за отими вузькими, дуже часто корисливими, інтересами об'єднується в зграю. Надто низький рівень політичної і загальної, зокрема спілкувальної культури. Зараз не треба особливого героїзму, щоб викрикувати гасла. Я оцінюю людей за готовністю віддати життя в бою, але й також за рішучістю -- все життя працювати задля ідеї. Але ідеалістів мало. От і триває бродіння...

-- Хто ж організовує цей розбрід?

-- Не знаю, чи правомірно бачити тут руку певних служб чи влад, хіба що закордонних. Щоправда, кадри нашої СБУ -- інтернаціоналізовані не тільки в масштабах СНД. Треба ставити питання -- кому це вигідно. Якщо ж проясниться, можна думати далі...

-- Тобто?

-- Ми самі собі вороги. Країні люди не дуже й пхаються в політику, коли це дозволено. Або не завжди розуміються в ній. Але ж вакууму не буває -- в щілині лізуть чужі... Клубочок в'ється в корумповані сфери, в мафіозні структури, в бандитські кубла... Це не та рідненька мафія, яка із своїми "поділиться". Для неї нема нічого святого -- ні мами, ні батька, ні Бога, ні України! Щупальця цього спрутя тягнуться на весь еСенгівський простір, а то й на цілий світ. І зверніть увагу, по-справжньому нікого не цікавить мафія, тобто, чи не всі її посправжньому бояться. Не Бога, скажімо, а... мафії. Навіть ті, хто оголосує їй війну, всього-навсього випрошують щось для себе. Звичайно, під все це підводиться її величність База, а також... закон.

-- Але, пане Богдане, не залякуйте наших читачів.

-- А що, хіба вони ще чогось бояться?

-- Та ні. Вони, здається, посилено плачуть і страждають разом з багатими мексиканцями, австралійцями, американцями...

-- Все це не так безневинно. Люди стомились від нестатків і балаканини, тягнуться до красивого життя і на півдорозі застрягають у телевізорі. Вся ж інтрига бідних "багатих" в обмані: суцільному, всюдисущому, дріб'язковому. В цьому театрі абсурду нема ні життєвої

правди, ні високого мистецтва. Якби не брехали, то й кіна не було б. Цей загорянчий люмпен буквально знущається над здоровим глуздом. Брехня, обман, небробство по-гадючому заповзають у кожну хату і чи не в кожну душу. Абсурд якийсь! Але зверніть увагу -- в інтер'єрі дому Альберто нема телевізора. Багаті не дивляться кіна -- вони роблять гроши. Чим не приклад для нашого нещасливого глядача!...

-- Тут Ви собі, здається, суперечите.

-- Та ні -- гроші також від Божої волі, але чесно зароблені. Ось ваш долар, ваша долька -- що тут поганого? Козацька валюта, українська гривна ще потрясе світові біржі. Наша гра тільки розпочинається...

-- Ви серйозно?

-- Ні, звичайно. Я не спеціаліст у сфері бізнесу, але я вірю у кращу долю України.

-- Що ж то за величина така -- УКРАЇНА? Звідкіль ми пішли?

-- Абсолютизація питання "коли-звідки" -- найвна. Ми лише можемо досліджувати певні відносно близькі чи далекі зрази історичного часу. Не зважаючи на це, певний відносний первочас, конкретні історичні перво-початки -- об'єктивна реальність, а не плід нашої уяви чи суб'єктивної волі. Сучасна історична наука безбожно зациклена на історії декількох десятків поколінь, ігнорує не тільки космічну передісторію, а й цілком земні -- геологічну, біологічну, популяційну, культурно-господарську, зокрема й хліборобську історію Краю. Тим часом, ще недавно на рівні масової свідомості було обов'язковим пам'ятати і шанувати сім поколінь. -- Ми пошановуємо заледве два.

Залишаються науково не узагальненими дані археологічної, етнографічної, та інших суміжних наукових дисциплін, величезний фактичний матеріал, нагромаджений завдяки невисипущій роботі людської свідомості у найрізноманітніших сферах діяльності. Воїстину велетень спить у фольклорно-звичаєвих глибинах нашої ментальності.

-- Після цієї преамбули стає очевидно, що потреба взаємопроникнення знань, пора наукового синтезу на часі. Слово і діло -- за спільними надзусиллями маленьких бджілок і мурашок від науки, тобто, за нашою з вами активністю і працьовитістю.

-- Маєте рацію. Ми свідомі того, що багатьом трутням це буде не до вподоби, але, друзі мої, трутнів має бути неспівірно менше, як бджіл! Я приблизно 20 років професійно, хоч і без оплачуваного держзамовлення займаюся питаннями народознавства, маю записи з Поділля та Гуцульщини, працював ведучим фольклористом Музею народної архітектури і побуту у Львові. Зрештою, змалку вчуся української мови і пісні, а це ж чотири десятиліття. Колись це вилазило боком. Зараз -- не ліз в жодні ворота. Колись есбісти розкривали кабінет за моєї відсутності -- шукали компромат. З іхньої поради директор врешті-решт скоротив відділ фольклору, замінивши його звіринцем, який мені уявляється сумною кунсткамерою для молодшого брата, так би

мовити резервацією "советське жівотное". У 1983 році кагебісти навідувались до видавництва "Каменяр", щоб перешкодити виданню моєї книжечки "Сонячна дорога". Збірку вдалось відстоїти чисто символічно як літературний факт, а не повноцінне видання -- у процесі редактування зникло багато віршів, а програмно-концепційну "Пам'ять", яка випадково просочилася у макет, відсів з цензор. Все видавництво -- від друкарки до директора -- читало-шукало чогось такого. Думаєте, якщо з'являється нові видавці або купонодавці, вони не захочуть пхати носа у те, що спонсорують?

-- I все ж, Ви продовжуєте працювати...

-- Спершу трохи біографічних передумов. Народився на Тернопільщині. Видрукував, починаючи з 1984 року 4 книжечки віршів для дітей і дорослих. Займався розшифруванням і відстоюванням у дискусіях національної символіки. Працював у часописі "Дзвін". Зрозумівши, що ніхто за мене не подужає мою частку обов'язку перед народом, взявся за проблему етногенези українців, видрукувавши одноіменний трактат, у якому пробую ставити проблему української історії на 10-тисячолітній глибині. Маю в запасі ненадруковані збірки поезій "Країна соловейків" та "Подільська височина", які не можу оприлюднити. Колись була цензура, а тепер нема спонсорів... Я не жаліюсь, а констатую -- такі реальності сучасної України, якій так не вистачає запасу ідей для того, щоб вистояти у битві ідей. І що ж? Є уми, але нема умов! Щойно завершив вкрай необхідну для самопізнання (самоідентифікації) кожного з нас і України загалом, зокрема для школи і для будівництва повноцінної держави КНИГУ мовно-звичаєвих студій "Небесна родина". Це продовження "Українців". Про що вони -- в двох словах не скажеш. Треба читати, і вам відкриється безконечність і непізнатаність Господа, Істини, України. Українська мова -- світова. Те саме -- українська культура. Але гріш ім ціна, якщо ми цього не знаємо і не задіюємо, не живемо цими цінностями, не продовжуємо на новому рівні життєву і культурну імпровізацію. Я не хочу повторюватись, але ж не можна відмовлятись від самих себе, від спадщини, задовільняючись такенським-маленьким. Ми не повинні опускатись ні до гордіні, ні до самозневаги. Але недостойно також виляти між ймовірно-неймовірними звинуваченнями і або доводити, що ми не верблуди, або запевняти всіх і вся, а найбільше самих себе, що "ми не ми", а щось таке сіреньке, маленьке, а хвостик, як шило... Ну це так -- майже гумор.

-- Що Ви пропонуєте?

-- Україна повинна, мусить, якщо хоче вижити, ставати на рівень із собою успадкованою, із своїм невидуманим зростом. Не для того, щоб всі побачили, яка це сила, а насамперед для того, щоб нормально жити і успішно виконати свій обов'язок перед Господом Богом. Я наразі не відбираю хліба у професійних істориків, але й не чекаю коли вони візьмуться нарешті за давнішу історію України. Мовно-звичаєві студії підштовхують мене до певних узагальнень і попередніх висновків. Цілком очевидно, що така універсальна і багата, мелодійна і тонка, така безмежно вимовна мова як українська

є не тільки древньою, але й пракореневою, світовою, інтегруючою і консолідуючою величиною. Порівнюючи її з грекою, латиною, санскритом, шумерською, індійською та іншими світовими штучними чи мертвими та живими-бесмертними -- можна прийти до висновку про її загальнолюдську унікальність, оптимальність, універсальність принаймні в індоевропейському контексті.

-- **Можете уточнити інструментарій Вашого підходу?**

-- Все це можна досліджувати в найрізноманітніший спосіб. Я прихильник, а може й винахідник т.зв. мікромолекулярного мовознавства на клітинному рівні. Не заперечуючи сучасного поділу на префікси, корені, суфікси і закінчення -- намагаюсь досліджувати значення і походження слів та живу взаємодію пракоренів, перво складів і первозвуків, парування голосних звуків (дифтонги) та голосних з приголосними... I тут виявляються дивовижні речі: префікси-суфікси -- такі ж котінчики, а закінчення сприяють вимовності і наспівності думки-слова... Або інший приклад, власне -- інший підхід: відсікання з пракоренів історичних нарости. Беремо для прикладу німецьку міру вимірності "лан" (довгий) та "ланд" (країна), відсікаємо приставне "д", "г" і одержуємо українське "лан". Цілком очевидно, що "лан" -- стародавніше, бо кореневіше, коротше, а німецькі слова -- похідні від староукраїнського.

-- **Але як все це пов'язати з історичним контекстом?**

-- Мову можна досліджувати з допомогою історії і навпаки. Візьмемо слова "хам", "схамитись". Погані слова. В українській мові є лексема "гамати" (істи) -- звуконаслідувальний релікт. Зворотнє до "гам" -- маг, який позначає могутність, спромогу. Звідки ж могутність? Українська осіло-хліборобська культурна та й загалом світоглядна регламентація передбачає істи, щоб жити, а не жити, щоб істи. Але ось на хліборобську Україну-Орієнту насліли самогами -- кочовий конгломерат прахамітів-prasemітів, який полакомився на дармові харчі. Осіли вони в Карпатах і років 200-300 не давали спокійно господарювати нашим предкам. Відбувались ці події 8 тисяч років до н.е. Хліборобські племена оріїв-українців об'єднались із своїми сусідами та родаками (аріями-пастухами і шумероїдами Загроса) та й ринули на ворога. Тут треба додати, що до прасемітів належали також ймовірні предки сучасних арабів і багатьох інших кочових на той час народів. Розчленувавши кочовий союз -- прасемітів відтінили на Балкани, а згодом на Близький Схід. Прахамітів ми свідомо пропустили в Західну Європу, спонукавши їх переміщатись із лісовиками-автохтонами. Після деякого часу вони привычались до осілого способу життя, стали помаленько оратися, працювати на себе, а не грабувати інших. На позначення цього переродження в українській мові виникло нове слово "схаменутись" (опам'ятатись). Хами, які були схамились, -- схаменулися. Слову "схаменутись" -- 10 тисяч літ!

-- Я міг би Вам довго і цікаво розповідати, як глибоко в дзеркалі латинської, скажімо, "прочитуються" українські лексеми. Взагалі санскрит і латина створені українцями так само, як церковно-болгарська, а через неї -- російська. Ці мови створювались для колонізаційних цілей, порозуміння місцевого населення із адміністрацією. У сільській місцевості восьми центральних губерній царської Росії, зокрема й Московської побутувала мерянська мова, яка належить до угро-фінської, а не слов'янської групи мов. В часи Шевченка російське село було в переважній масі неруське. Отака воно мер-чудь!

Однак я не вищукую причинного -- я відшукую причетного. Для людства цікаві значні культурні вогнища на самперед, а вже потім світлячки та всілякі відображення. Українці заснували Рим, дали зразки божественної архітектури (расени-етrusки). Ще до шумерського десанту у наших краях виникла перша писемність як це стверджує німецький вчений Геральд Гарман. Книгодрукування -- теж наш винахід. Щоб налагодити тиражування глиняних табличок, наші родаки геть вирубали дубові гаї у Межиріччі-Месопотамії -- все це було необхідно для виготовлення з твердої породи дерева друкарських форм. Першодрукарів називали "дубзари". Історія шумерської цивілізації дуже повчальна. В Україні та в її "колоніях" спостерігається виборність верховних посад, демократичний устрій, але т.зв. гадський (грецькою транскрипцією "аккадський") конглomerat kochovих племен на чолі з прасемітським народцем "марту" все перегадив... Мілітаризм, паразитизм, громадянські війни, політика масових мішаних шлюбів -- винахід диявола та іх зомбі ще з тих часів...

-- **I все ж: де Крим, а де Рим?**

-- Крим намагалися, заселити передові загони грецько-агейського конглomeratu, але після падіння Трої ми поставили цьому просуванню частковий заслін, перемістивши центр формування європейства на Апенінський "чобіт". Одним словом, ми іх "взули"... У своїх працях я намагаюсь розглядати питання етногенези в широкому світовому (що єдино правильно) контексті, порівнюючи дані різних галузей знань. На час синтеза всіх досягнень людської думки. Між іншим, Ви це тонко підмітили під час нашої розмови. Етногенеза невіддільна від космогенези, а також індивідуального вибору та відбору, від нашого родоводу. Не в кабінетах політиків і не в пробірках експериментаторів проходить цей процес, отже, залежить від нас: з ким паруємось, як будуємо сім'ю. Етногенеза -- результат вічного Календаря, втіленого через пару, тріаду, родину, особистість. Однак це окрема розмова.

-- **Які Ваші плани на найближче майбутнє?**

-- Та Ви що? Які плани?! Це ж полон, а я чоловік незалежний і міг би сказати словами Сковороди "світ ловив мене, та не спіймав". Водночас працюю, не покладаючи рук... Візьму посильну участь у формуванні редакторського портфеля журналу "Основа", відновленого через 130 літ. Неозоре поле діяльності в авторській школі -- антології, програми, адаптація їх до народознавчої концепції; вишкіл кадрів, науково-видавничі кломоти. Всього цього достатньо на декілька життів...

-- **Що ж побажаємо Вам декілька життів!...**

-- Дякую. Хоча це вже не наша компетенція. Наразі -- щоб одне повноцінно прожити! ■

УСМІХНІТЬСЯ

Po-Ko

ЯК Я ХОТИВ СТАТИ ПИСЬМЕННИКОМ, А СТАВ ГУМОРИСТОМ

Люди радо сміються, і я, як більшість нормальних людей, люблю сміятися. Люди звичайно сміються, коли щось смішного побачать чи почують від іншої людини, яку називають гумористом. Правда, часом люди сміються не з гумору гумориста, а з самого гумориста. Часом люди не сміються ані з гумориста, ані з того, що почують, і воліють насамоті прочитати його гуморески.

Вони справжні гумористи, бо, як твердить дослідник українського гумору Микола Василькович Білкун: "Що не варте бути надрукованим, те з успіхом може бути прочитаним". Твори Остапа Вишні чи Марка Твена "майстри гумору" майже не читають з естради, зате їх читав і читає народ по всьому світі.

Мені дивно, що деякі люди, кажуть, віддали б свою ліву руку, щоб стати гумористом. Дивно мені, бо я ніколи не ставався бути гумористом, а люди з мене сміялися, починаючи від моєї незамінної жіночки. Для неї я став гумористом на всяких весіллях і прийняттях, а довідавшись більше про істини гумору, рішився скривати з поради Миколи Білкуна -- писати й друкувати. Це давало мені, як маршалові на полі бою, стратегічне запілля до відступу -- що не надрукують, те я зможу пізніше успішно прочитати.

Відтоді перед кожним виступом я застерігав себе: "Шановні слухачі! Якщо ви з моого читання не сміятеся, то це тільки доказує, що мої гуморески повинні друкувати всі вітчизняні й діаспорні газети й журнали. Якщо ви будете сміятися, то це не моя вина". -- І деколи мав я успіх.

З часом я призбирав стільки гуморесок, з яких люди не сміялися, що можна було подумати про видання. Друкувати, але де?

Рішився спробувати щастя в Об'єднанні українських письменників "Слово". Виявилось, що "Слово" нічого не друкує, але, покликавшись на "Слово", можна дістати багатокультурну дотацію, -- порадила мені голова. Так я написав заяву в члени, подаючи свої дані, включно з нелітературним фахом. Пані голова-поетеса, яка має за собою дорібок кількох збрірок, підозріло зраділа, прочитавши, що я бухгалтер, навіть не питуючи, чи я "чартеровий", чи собі звичайний.

Її радість зрадилася в нашій наступній розмові. Вона натякнула, що її касир-поет уступив із свого посту, хоч отримав багатокультурну дотацію на видання своєї збірки. Вона мені розповіла майже поетичний перебіг його уступлення.

Одного дня хтось стукає у двері, -- розповідала вона. -- Відчиняю двері, а на порозі стоїть мій поет-касир, збентежений, якби прийшов до дівчини освідчуватися.

-- Я вас дуже люблю, -- мило усміхаючися, говорить поет, -- але касиром більше не буду, -- і замовк, якби забракло йому слова до дими...

Я на цього видивилася:

-- Чому? -- питаю затривожено, -- може щось притрапилося?

-- Так, так, притрапилося і то дуже сумне. Жодна газета не хоче друкувати моїх поезій, то я можу бути касиром Об'єднання письменників, як поетів ігнорують? -- відповів поет дуже резонним тоном.

Так я опинився на роздоріжжі своєї гумористичної кар'єри. Стати касиром для письменників і подати заяву на багатокультурну дотацію на видання моїх гуморесок, яких не знає, чи люди читатимуть? Чи задовольниться тим, що люди час до часу посміються з моїх гуморесок або з мене. Що певніше? Ану ж дотації мені уряд не признає і я опинюся в такій ситуації, як поет-касир! У такій ситуації не можна зробити дурниці, бо то не вступити в стан супружий, з якого можна якось пізніше викрутитися: це -- пан або пропав!

Я відповів пані голові-поетесі, що подумаю. І далі думаю... ■

Bloor West Village
BAKERY & CAFÉ
763-3365

Натуральний добреякісний європейський хліб
та різні печива і торти

Завітайте до нас -- будете вдоволені!
2202 Блур стріт Вест -- ТОРОНТО
(схід від Runnymede Rd.)

КОРОТКО ПРО "НОВІ ДНІ"

...Немає слів, щоб можна було висловити Вам, шановні добродії-працівники "Нових Днів" належну вдячність за Вашу корисну працю для нас усіх, що читають цей журнал...

Щастя Вам Боже!

В. Логин, Гамільтон

...Пересилаю чек на 50.00 дол., з чого 30.00 на передплату, а 20.00 на пресовий фонд. Завжди з великим заінтересуванням читаю Ваш журнал.

Інж. Роман Боб'як, Непанок

Вітаємо Вас усіх за добрий журнал "Нові Дні" для нас усіх тут і там! Висилаємо \$75.00, на річну передплату і 50.00 дол. на пресовий фонд.

Анатоль Маковійчук, Чікаго

"Нові Дні", травень 1993

ЛИСТИ ДО РЕДАКЦІЇ

"ПОКАЛІЧЕНІ І НАПІВПОРОЖНІ"...

Вельмишновний Мар'яне Григорович!

Гай-гай! Як то скоро все минає... Третина століття вже минула, як Ви нагадували мені (в лютому 1956 року), що "фанатизм -- річ однаково глупа і в традиціоналістів, і в демократів, і в соціалістів. Якщо зуміємо цього позбутись -- нашу роль у великий мірі виконаємо..." "Молода Україна" була тоді молодою в повному розумінні й доброю поживою для мене й подібним до мене, кого підрізала війна не тільки в житті, а й у науці.

Знаю, з яким завзяттям тоді й тепер Ви старались і досі змагаєтесь виконати згадане, не закидаючи вини в тому "воріженськам", бо ж бачите, що самі ми винні. Фанатизму накинути нам ніхто й не пробував. Це невід'ємна частка отих істів та -ізмів, це той клинок, яким розколюємо ми самі себе й народ наш, як грубу дубову цівку на дрова в комин, щоб погріти руки й потішитись, що підорали братові чи сусідові межу...

Вібачте, що "розтяпавсь", бо з іншої причини турбую Вас. Мов на сміх -- "Свобода" прийшла з обрізаним сподом, а "Укр. Вісті" з обрізаним верхом цього тижня. І "Нові Дні" покалічені -- напівпорожні: з 13-ої до 28-ої сторінки включно вкладено аж два рази, а 5-ої до 12-ої та 29-ої до 36-ої сторінок включно нема. Чи не могли б Ви мені вислати ПОВНЕ число? Залучуя 5 дол. на витрати.

I.C. Халява, Леонард, Mi.

Наш (Ваш) заголовок символічний і, на жаль, все ще актуальній. Спінчуючи читачам, які отримали дефектіонний при-мірник "Нових Днів" за березень. Усім, хто нас про це повідомив, ми вже вислали повне число. -- Ред.

ДУМКИ ПРО ЗАРОБІТЧАН В "Н.Д."

Благання з України, щоб ім допомогти, чути скрізь і часто, але...

Пише мені родичка з Харкова, що вона радо приїде мене провідати, розповість мені все, що мене цікавить і... хоче трошки розвеселитися. Мене заспокоює, щоб я не турбувався, вона, мовляв, моїх грошей не збирається розсівати...

Друга родичка писала, що хоче приїхати нас провідати, прати й хату замітати вона не боїться, сама все робитиме, а щоб ій не було сумно з нами (американцями) то вона просить, щоб ми вислали ТРОЄ запрошені, для неї і її двох подруг...

Добрый дідусь з Запорізької області просить мене, щоб я вирятував з пекла земного його та ввесь його рід -- діти, онуки і близькі родичі, роботи вони не бояться і будуть усі мені ціро і довго вдячні...

Письменник з над Дніпра пише мені перелік творів й проситься до США, щоб тут видати друком те дорогоцінне йому писання...

Чоловік 21 років віку поставив мені ультиматум, або ти перевезеш мене до США, або я поповню душегубство. Він навіть згоден одружитися з старою жінкою в передсмертному стані (мудро).

ЗЧікаго мене повідомили, що стара наша лайка: "Бодай тебе чорти взяли" вже віджила свою силу, заходить нова лайка в силу: "Аби до тебе родичі приїхали з України". Пояснювалося кільканадцятьма прикладами про причину прийняття такої лайки в сьогоднішню мову. Причина, що мене ясно почали турбувати про допомогу, проста. Мені

було потрібно подати мою адресу в Україні в часопис, ось і пішло і пошелестіло.

Пише чоловік, що його батька взяли на війну коли йому було 6 років, хтось йому писав з Нью-Джерсі, що його батько живий, жонатий ось, мовляв, його фотосвітлина. Я робив розшуки і вивів справу на чисту поляну. То була помилка, на фото був хтось інший, а не батько залишеної сина.

Перелік прохань припиняю, а висновок з усього ось такий: люди довго були відрізані від цілого світу, слухали, що ім товкли партія і "правительство", а коли почалися звязки з-за кордоном -- листування і посилки-подарунки, то розцвіла уява, що в США й Канаді чи не граблями гребуть долари.

Відповідаючи на листи-прохання я пояснював, що справа не така проста, як здається на перший погляд (уяві). Економічне становище тяжке, робочих рук багато більше, як потрібно, а чужинцеві з незнанням мови, то таке катастрофальне становище. Та й вислати запрошення -- не вгостити цигаркою, запрошення -- це дати гарантію за людину, кого запрошуєш, це пов'язане з великим коштом і риском, страховка, каліцтво...

Маю запрошення розповісти про життя в США у школі, де я колись учився. Хочу з приємністю задовільнити прохання адміністрації школи, а коли б хтось хотів знати з моєї розповіді про мое блукання по чужині, я радо розкажу, тільки не особисто, а для груп.

Василь Шевченко, Форт Вейн, Інд.

ЛІТЕРАТУРНИЙ КОНКУРС "БАБУНЯ НАШОГО ЧАСУ"

Відділ Союзу Українок Америки, Філадельфія, США, проголошує Літературний Конкурс "Бабуня нашого часу" на коротку повість, оповідання, нарис, спогад, поему -- твір, в центрі якого стоїть бабуня сучасної доби.

Найкращим творам будуть призначені нагороди, а саме: за повість (від 50 до 100 сторінок машинопису) -- 500 (п'ятсот) доларів; за оповідання, нарис, спогад або поему визначено три нагороди: перша -- 250 (двісті п'ятдесят) доларів; друга -- 150 (сто п'ятдесят) доларів; третя -- 100 (сто) доларів.

До конкурсу допускаються тільки нові, ще недруковані твори. Машинописи належить надсилати під псевдонімом, заличуячи в окремому конверті справжнє прізвище і адресу автора і підписану справжнім прізвищем заяву, що твір досі ніде не був публікований.

Термін для надсилання творів: 30 вересня 1993 року.
Адреса для надсилання творів:

Ludmyla Chaikowsky, 115 Thorndike Road
Philadelphia, PA 19115 USA

До жюрі, що оцінюватиме твори і призначуватиме нагороди входять д-р Лариса Онишкевич, д-р Леонід Рудницький і Марта Тарнавська.

Фундаторами грошевих нагород є д-р Микола Ценко і д-р Олексій Ценко із Філадельфії.

СФУЖО ОДЕРЖАЛА "СТАТУС ІІ" В ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЯХ

Світова Федерація Українських Жіночих Організацій (СФУЖО) в листопаді 1991 р. була прийнята до ООН як Недержавна Організація і зразу внесла друге прохання про дорадчий статус. Представник Постійної Місії України до ООН, Віктор Андріяка піддержал пропозицію СФУЖО,

підкресливши важливість її діяльності для України, особливо у підтримці прав жінок і дітей, а зокрема тих, які потерпіли від Чорнобильської аварії.

У висліді Управа Комітету, в склад якого входять представники 19-ти делегацій з усіх континентів, вирішила прийняти аплікацію СФУЖО та висловила своє призначення за її многогранну працю для України. Дорадчий Статус II дає нам можливість поширення нашої активності на терені ООН і міжнародної інформації про Україну. Представницями є Ольга Ставничча і Лідія Білоус, які будуть відтепер співпрацювати також з найважливішим органом ООН, Економічною і Соціальною Радою ЕКО-СОК для посилення допомоги Україні.

Ольга Ставничча

СЛОБОЖАНСЬКИЙ РЕНЕСАНС -- УКРАЇНІ

Вельмишановні добродії і добродійки!

Звернутися до Вас із цим листом нас змушує шире синівське вболівання за національне відродження України -- нашої єдиної матері, нашої колиски. Евфорія, що якийсь час панувала після проголошення незалежності України, поступово минає. Настав час глибокого осмислення того, куди ми, українці, йдемо і яке суспільство прагнемо побудувати на нашій багатостражданній землі.

З гіркотою і болем відзначаємо, що нинішньої пори лише об'єднані зусилля національно свідомих дітей України, тут і в діаспорі, спроможні зробити наступні кроки, а не вичікування манни небесної на березі Дніпра...

Особливою підтримки зараз потребує Слобожанщина -- край, де з особливою жорстокістю здійснювалися промосковські процеси денационалізації, де школи та вузи суціль русифіковані. Зусиль і коштів, що іх нині докладає молода держава для національного відродження в Слобожанщині, недостатньо, а крім всього, вони часто блокуються тими, хто і досі сподівається повернутися під високу руку Москви...

За такої тривожної ситуації в Харкові -- склалася ініціативна група "Академія Сковороди", що об'єднує для справи слобідського ренесансу поетів, прозаїків, журналістів, науковців, творчу молодь, підприємців.

Ластівкою -- вісницею стануть сковородинівські філософські та поетичні читання "Сад пісень", що відбудуться у травні цього року у с. Сковородінівка Харківської області, Харкові та Полтаві.

Згодом за допомогою малого підприємства "Баркар", що вже видрукувало збірку поезій репресованих поетів-українців "Очима серця" маємо намір підготувати антологію слобідської поезії.

Уже розпочато збір коштів для цієї справи, газета "Слобідський край" розпочала публікацію поезій "Сковородинівські читання"...

Зголосилися допомагати "Академії" і такі люди відомі в Україні, як Іван Дзюба, Ігор Калинець, Михайло Осадчий, Ліна Костенко, Євген Сверстюк, Тарас Мельничук, Дмитро Стус, Михайлина Коцюбинська, Оксана Забужко...

З першою ластівкою, віримо, прилетять інші. Маємо надію заснувати видавництво "СНІП", що зможе в майбутньому тиражувати українське слово для молодої української генерації, відродити національний часопис "СНІП", видавати газету "Молодик".

Пишучи цього листа, ми сподіваємося, що його побачать тисячі наших співвітчизників з діаспори, проймуться нашими спільними тривогами, підтримають наші задуми, допоможуть словом якимось коштом, аби Слобідський

край став яскравою квіткою у барвистому вінку незалежної України.

(18 підписів культурно-громадських діячів
Слобожанщини)

Адреса і контактні телефони оргкомітету "Академія Сковороди", видавництва "СНІП":

Україна, Харків-58
вул. Культури, 9, кв. 27, Козак Микола 43-13-44 дом.
Бойко В.С. 22-81-88 (службовий);
Тесло А.Д. 90-09-37 (службовий);
Перерва А.А. 47-11-53 (службовий);
Шумиліна І.В. 47-20-88 (службовий).

Розрахунковий рахунок: 468104, АКБ "ГРАНТ",
Харків, МФО 351447 для іногородніх 468104 700161688,
МФО 351447.

Прислав М. Козак

ВІДОЗВІТЬСЯ, ПОДОЛЯНИ

Пише Вам фотограф зі старовинного міста в Україні -- Кам'янця Подільського -- Юрко Савін. Фотографую український пейзаж, архітектуру, етнографічні сюжети. Хотів бы знати, чи є у Вас фотомистецькі журнали і чи можна надіслати свої знімки туди.

Ще я належу до історико-культурного товариства "Подільське братство". Ми хотіли б листуватися з вихідцями з Поділля... Наше товариство видало такі книжки: "Подільські колядки та щедрівки" Широцького, "Про минулі часи на Поділлю" Д. Дорошенка, "Перлина Кам'янецьчини" -- легенди Т.А. Сис. Видаємо свою газету. Ми хотіли б обмінюватись літературою з Вами...

Був би радий чимсь прислужитися й таким чином нагадати про свій край Поділля -- забутій край.

281900 Україна, Хмельницька обл.
м. Кам'янець-Подільський, вул. Шевченка, 1/34
Савін Юрій Олексійович

ВІД ВДЯЧНОЇ ЧИТАЧКИ

...Уже другий рік одержую Ваш журнал. Читає його вся наша родина, а також друзі і знайомі, знаходимо велике щастя для себе в спілкуванні з українцями з-за кордону. Щиро дякую за такий дорогий подарунок для мене пані Марії Бойко-Дяконовій з Пентіктону (Канада). В цьому році теж одержала (не знаю, хто передплатив)...

Тож хай радісний гомін Великодніх дзвонів принесе у кожний дім Ваш, наші дорогі друзі, багато щастя, радості, міцного здоров'я... Дай, Боже, щоб наші діти і онуки почували себе справжніми господарями на своїй рідній землі!

Марія Петрук, Івано-Франківська область

В ПАМ'ЯТЬ ОЛЕКСАНДРА РУДНИЦЬКОГО

Пересилаю чека на \$60.00. З чого \$30.00 на передплату журналу на 1993 рік і \$30.00 в пам'ять моого чоловіка Олександра Рудницького.

Бажаю Вам сили і витривалості у видаванню цікавого журналу. Було б добре, якщо б Ви могли давати коротку біографічну довідку про поетів, поезії яких друкуєте на першій сторінці.

Галина Шимонович-Рудницька, Монреаль

ПОЖЕРТВИ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД "НОВИХ ДНІВ"

КАНАДА

Левицькі Галина і Мирон, Торонто (у пам'ять матері, Софії Горюн-Солотвинської)	\$100.00
Союз Українок Канади, Відділ св. кн. Ольги, Торонто	50.00
Федосенко Степан і Марія, Торонто (у пам'ять А. Середницької)	50.00
Наливайко Іван, Гамільтон	35.00
Лобай Іванна, Торонто (у пам'ять свого мужа Романа)	25.00
Д-р Яр Славутич, Едмонтон	30.00
Євтушка Володимир, Ошава	20.00
Латишко-Пригорницька Олександра, Торонто	20.00
Стечишин Савеля, Саскатун	20.00
Хомань Д., Вінніпег	20.00
Кебало Марія, Торонто	10.00
Байрачна Анна, Міссісага	10.00
Дорош Анна, Саскатун	10.00
Д-р Дершко Степан, Саскатун	10.00
Дзерович Адріян, Оттава	10.00
Негрич Марія, Іслінгтон	10.00
Михалків Т., Судбури	10.00
Пукса Б., Торонто	10.00
Хоменко Олена, Вінніпег	10.00
Ярмольчук Василь, Ватерлю	10.00
Д-р Верига Василь, Торонто	5.00
Томцьо Наталка, Каната	5.00

США

Назаренко Григорій, Детройт	\$90.00
Осійчук Іван, Мортон Гров	70.00
Д-р Ярр Микола, Міннеаполіс (у пам'ять матері і бабусі Д-р Ольги К. Ярмолович)	70.00
Халява Іван і Параска, Леонард	60.00
Биковська Марія, Денвер (у пам'ять свого чоловіка інж. Лева Биковського)	50.00
Юриняк Анатоль, Лос Анджелес	50.00
Д-р Лисий Анатоль, Міннеаполіс	40.00
Ткачук Дмитро, Філадельфія (у пам'ять Павліни Янні)	25.00
Поліщук Юрій, Піттсбург	20.00
Чудовський Леонід, Відерфільд	20.00
Грицак П., Кранфорд	15.00
Бунт Дарія, Річленд	10.00
Галецький Константин, Албани	10.00
Гординський Роман, Брайтон	10.00
Гурський Петро, Чельтенгем	10.00
Парубченко Василь, Лоренсвілл	10.00
Шумаков Віталій, Кемпбелл	10.00
Дубровська Марія, Сільвер Спрінг	10.00
Данилюк Михайло, Голівуд	5.00
Нікорович А., Мельроз Парк	5.00
Роговський Мирослав, Ірвінгтон	5.00
Чайковська Людмила, Філадельфія	5.00

ІНШІ КРАЇНИ

Ткач Леся, Донкастер, Австралія (у пам'ять своєї матері Марії Гр. Ніценко)	\$100.00
Кузьмич Галина, Гомбуш, Австралія	62.00
Собчинський О., Білефельд, Німеччина	25.00
Горбушко С., Тасманія, Австралія	12.00
Чуприна Катерина, Бельгія (у пам'ять чоловіка Павла)	500 б.фр.

КАНАДА:

Винників Дарія і Ярослав, Торонто (в пам'ять Романа Лобая)	\$50.00
Горгота Ада і Мар'ян, Торонто (в пам'ять Романа Лобая)	30.00
Шанда Петро, Іслінгтон	30.00
Д-р Шимонович-Рудницька Галина, Монреаль (в пам'ять свого чоловіка Олександра)	30.00
Безотосний Микола, Ст. Кетеринс (передплата до Харкова)	30.00
Волох Олександер, Оттава	20.00
Радиш Богдан, Гамільтон	20.00
Аксюк Олександра, Лонгевіл	15.00
Дзюбенко Василь, Ванкувер	10.00
Коваленко П., Тандер Бей	5.00
Лесен Е., Вінніпег	5.00
Мотох Г., Вінніпег	5.00
Свистун А., Міссісага	5.00
Третяк О., Монреаль	5.00

США:

Кот Алла і Михайло, Воррен	\$70.00
Ковалевська Марія, Рамсен (в пам'ять свого чоловіка Миколи)	50.00
Биковська Марія, Денвер (в пам'ять свого чоловіка Лева)	50.00
Татарко Микола, Ворм Мінералс Спрінгс	40.00
Д-р Пундій Павло, Чікаго	25.00
Яцюк Анатолій, Рів'єра Біч	25.00
Д-р Оліозар Олег, Вільмінгтон	20.00
Малий Микола, Сан Дієго	20.00
Омельченко Григорій, Редфорд Товншіп	20.00
Д-р Ценко Микола, Філадельфія	20.00
Косогор Василь, Кристал Лейк	15.00
Белименко Олександра, Сідар Гров	10.00
Корніenko Дмитро, Сомерсет	10.00
Матула Петро і Оля, Потомак	10.00
Онуферко Анастасія, Філадельфія	10.00
Коваль Роман, Ескондідо	5.00
Проданюк Павля, Нортрідж	5.00
Чмир Юрій, Дедгам	5.00

ІНШІ КРАЇНИ:

Рибіцький А., Кейлор, Австралія	авгт 65.00
Дібрівний І., Честер Гіл, Австралія	24.00
Дворцовий В., Моруя, Австралія	15.00
Когут Н., Бродмедовс, Австралія	10.00
Цепенюк М., Ст. Меріс, Австралія	6.00

Всім жертвовавцям наша щира подяка!

Редакція і Адміністрація

GEO. H. CREBER (від 1897 року)
208 Kingston Rd. at Woodbine
УКРАЇНСЬКА ФІРМА ПАМ'ЯТНИКІВ
У ТОРОНТИ

-- першорядні майстри, скульптори і кресляри;
 -- імпортованій і місцевій граніт, бронза;
 -- фотографії на порцеляні, нагробні написи;
 -- хоч замовлення виконують висококваліфіковані
 майстри -- наші ціни найпоміркованіші!
 Тел. вдень -- 691-5712 і увечорі -- 762-3502

РОМАН ДЕМКІВ

POSTAGE PAID AT TORONTO

Publications Mail Registration

Number 1668

if not delivered please return to:

NOWI DNI
P.O. Box 400, STA ~D~
TORONTO, ONT.
CANADA M6P 3J9

UKRAINE

'93 CHARTERS DIRECT TORONTO - KIEV

AIR UKRAINE

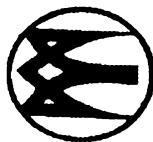
Direct charter flights from TORONTO to KIEV on AIR UKRAINE beginning May 15th every 2 weeks. Price from \$1200.00 to \$1450.00 PRE-PAY tickets for your relatives in Ukraine to visit Canada on DIRECT FLIGHT from KIEV to TORONTO \$1500.00

TOURS TO UKRAINE 2 WEEKS

<u>HELLO UKRAINE:</u>	Kiev 1, Lviv 5, Ternopil 5, Kiev 2 - 13 nts Departures: All charter dates	<u>from \$2190.00-\$2350.00</u>
<u>GOLDEN UKRAINE:</u>	Kiev 1, Lviv 10, Kiev 2 - 13 nts Departures: All charter dates	<u>from \$2290.00-\$2490.00</u>
<u>HOSPITABLE UKRAINE:</u>	Kiev 1, Lviv 2, Ternopil 8, Kiev 2 - 13 nts Departures: All charter dates	<u>from \$2090.00-\$2190.00</u>
<u>THE BEST OF UKRAINE:</u>	Kiev 1, Chernovtsi 2, Ternopil 2, Lviv 2, Yalta 3, Kiev 3 - 13 nts Departures: All charter dates	<u>from \$2290.00-\$2550.00</u>
<u>BUKOVINA:</u>	Kiev 1, Chernovtsi 9, Kiev 3 - 13 nts Departures: May 30, June 27, July 25, August 22, Sept. 5	<u>from \$2190.00-\$2290.00</u>
<u>IVANO-FRANKIVSK:</u>	Kiev 2, Ivano-Frankivsk 9, Kiev 2 - 13 nts Departures: May 30, June 27, July 25, August 22, Sept. 5	<u>from \$2190.00-\$2250.00</u>
<u>DNIPRO CRUISE:</u>	Eight-day cruise between Kiev & Odessa, 24 sailings, all inclusive from \$520.00 CAN per person, Outside Cabin, Main Deck, Two Lower Berths. TREAT YOUR RELATIVES IN UKRAINE	

YOUR RELATIVES IN UKRAINE CAN JOIN YOU!

FOR FURTHER DETAILS & PRICES
CALL YOUR FAVOURITE TRAVEL AGENT!

Air Ukraine

1013 BLOOR STREET WEST
TORONTO, ONTARIO
CANADA M6H 1M1
TELEPHONE (416) 537-2165
FAX (416) 537-1627
TELEX 06-218557
TOLL FREE LINE CANADA 1-800-268-1785